

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

**на тему «Фінансові ресурси підприємства: формування і використання»
(на матеріалах АТ «Укрпошта»)**

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 401-ЕФ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Анічкіна Т.О.

Керівник: к.ен., доцент Бережна А.Ю.

Рецензент: посада, ППП

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Анічкіна Т.О.

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі

Анічкіна Т.О.

Полтава, 2022 року

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
 Кафедра, циклова комісія кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
 Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів,
 банківського бізнесу та оподаткування
д.е.н., професор Птащенко Л.О.
 “___” _____ 2022 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) _____

керівник проекту (роботи) _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від _____

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 25.05.2022 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 21.03.2022 р.**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вивчення нормативних та інструктивних матеріалів, спеціальної літератури, періодичних видань.	Упродовж всього терміну	
2	Підготовка та написання 1-го розділу	21.03 – 07.04.22	
3	Підготовка та написання 2-го розділу	07.04 – 28.04.22	
4	Підготовка та написання 3-го розділу	28.04 – 18.05.22	
5	Формування загальних висновків та оформлення роботи.	18.05 – 23.05.22	
6	Здача роботи на кафедрі	23.05 – 25.05.22	

Студент

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Анічкіна Т.О. «Фінансові ресурси підприємства: формування і використання». Рукопис. Випускна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2022.

Робота містить 98 сторінок, 19 таблиць, 38 рисунків, список літератури з 48 джерел та 18 додатків.

Ключові слова: підприємство, фінансові ресурси, фінанси підприємства, фінансовий аналіз, фінансовий стан, рентабельність, фінансовий стан.

Мета роботи – дослідження теоретичних основ і методичних підходів щодо формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансова діяльність Акціонерного Товариства «Укрпошта».

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

У випускній роботі розглянуто комплекс питань, пов'язаних із дослідженням експертної оцінки джерел формування фінансових ресурсів та критерії її оцінки, з'ясуванням нормативно-правової бази аналізу та методів її оцінювання, дослідженням зарубіжного досвіду формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, проведення аналізу фінансового стану підприємства та напрямів оптимізації формування джерел фінансових ресурсів.

ANNOTATION

Anichkina T.O. «Financial resources of the enterprise: formation and use». Manuscript. Graduation thesis for the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" - National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk", Poltava, 2022.

The work contains 98 pages, 19 tables, 38 figures, a list of references from 48 sources and 18 appendices.

Key words: enterprise, financial resources, enterprise finances, financial analysis, financial condition, profitability, financial condition.

The purpose of the work is to study the theoretical foundations and methodological approaches to the formation of the optimal structure of financial resources of the enterprise.

The object of research is the financial activity of Ukrposhta Joint-Stock Company.

The subject of research is the theoretical and methodological principles of formation and use of financial resources of the enterprise.

The dissertation considers a set of issues related to the study of expert assessment of sources of financial resources and criteria for its evaluation, clarification of the legal framework for analysis and methods of evaluation, study of foreign experience in the formation of financial resources of the entity, financial analysis state of the enterprise and directions of optimization of formation of sources of financial resources.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Характеристика та склад фінансових ресурсів підприємства.....	7
1.2. Джерела та механізм формування фінансових ресурсів підприємства.....	15
1.3. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства.....	26
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ «УКРПОШТА».....	32
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства	32
2.2. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства.....	38
2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.....	49
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ «УКРПОШТА».....	75
3.1. Оцінка структури джерел формування фінансових ресурсів компанії.....	75
3.2. Оптимізація джерел формування фінансових ресурсів компанії.....	80
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ.....	98

				ВР 401-ЕФ 18082						
	П. І. Б.	Підпис	Дата							
<i>Розроб.</i>	<i>Анічкіна Т.О.</i>			<i>Фінансові ресурси підприємства: формування і використання (на матеріалах АТ «Укрпошта»)</i>						
<i>Перевір.</i>	<i>Бережна А.Ю.</i>									
<i>Н. Контр.</i>	<i>Бережна А.Ю.</i>									
<i>Затверд.</i>	<i>Птаценко Л.О.</i>									
				<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Літ.</td> <td style="width: 33%;">Арк.</td> <td style="width: 33%;">Акрушів</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">48</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">98</td> </tr> </table>	Літ.	Арк.	Акрушів	48	3	98
Літ.	Арк.	Акрушів								
48	3	98								
				<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>						

ВСТУП

Розвиток ринкових відносин в Україні визначається діяльністю компаній та умовами їх функціонування. Щоб зберегти свої позиції на ринку, компанії повинні правильно визначити свою стратегію і тактику поведінки, а також систематично проводити управління своєю діяльністю для підвищення ефективності функціонування та прибутковості.

У сучасний час, в період політичної та економічної нестабільності України одним із важливіших моментів є контролювання фінансового стану підприємств, які є об'єктами критичної інфраструктури. Одним із таких суспільно значущих об'єктів є АТ «Укрпошта» - єдиний національний оператор поштового зв'язку України, який забезпечує відділеннями 100% населених пунктів країни. Аналізований період підприємства припадає на період коронавірусної хвороби COVID-19, через яку якраз таки було активізовано логістику в середині країни через збільшення попиту на товари через інтернет-магазини. Що у свою чергу спричинило активній модифікації підприємства та її змін на кращий бік.

Актуальність зазначеної теми та її проблем впливає з того, що фінансові ресурси, що формуються на рівні підприємства, дозволяють вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту: визначають можливість здійснення необхідних капітальних вкладень, збільшення оборотних коштів, виконання фінансових зобов'язань, задоволення соціальних потреб тощо.

Ключовою метою управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання є процес вибору якнайкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей його господарської діяльності. Оптимізація структури капіталу є динамічним явищем, яке повинно на постійній основі адаптуватися до економічної ситуації. Через це, оптимізація структури капіталу є складним і водночас найважливішим завданням, які потрібно вирішити в процесі фінансового менеджменту.

Метою роботи є дослідження та обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо формування оптимальної структури фінансових ресурсів підприємства.

Згідно із зазначеною метою в роботі основними завданнями є:

- розглянути економічну сутність поняття «фінансових ресурсів», їх склад та надати їм характеристику;
- визначити джерела та механізм формування фінансових ресурсів підприємства;
- виявити напрями використання фінансових ресурсів підприємства;
- дослідити основні види діяльності АТ «Укрпошта»;
- провести аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства;
- провести оцінку ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- провести оцінку структури джерел формування фінансових ресурсів підприємства;
- виявити шляхи оптимізації формування фінансових ресурсів підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування фінансових ресурсів підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

У процесі написання роботи було використано загальнонаукові методи аналізу і синтезу, порівняння; системний аналіз; економіко-статистичні методи збору й обробки інформації: угруповань, середніх та відносних величин; економіко-математичні методи; метод оцінювання та прогнозування; методи оптимізації.

Інформаційною базою наукового дослідження в даній роботі є законодавчі акти, фінансова звітність АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 років, вітчизняні

та зарубіжні публікації з фінансового аналізу, фінансового менеджменту та фінансів, періодичні та монографічні видання.

Значний внесок у вирішення питань формування та використання фінансових ресурсів зробили такі вітчизняні вчені: Завгородній Т. С., Бланк І. О., Лігоненко Л. О., Білик М. Д., Буковинський С. А., Подерьогін А. М. Гейдор І. І., Костіна Н. І., Буряковський В. В. та інші. Дослідженням проблем функціонування фінансових ресурсів підприємства займалися такі зарубіжні вчені: Брейлі Р., Бірман А. М., Дональдсон Г., Аветисян І. А., Радіонова В.М., Брігхем Ю., Вознесенський Є. О., Ковальов В. В. та інші.

Структура дипломної роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, а також додатків.

У першому розділі описана характеристика фінансових ресурсів підприємства, їх класифікація. Визначено джерела та механізм формування фінансових ресурсів, а також критерії оптимізації їх джерел.

У другому розділі наведена загальна характеристика діяльності підприємства, проведено аналіз основних показників АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 років та надана оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Третій розділ дипломної роботи присвячено оцінці структури джерел формування фінансових ресурсів компанії та їх оптимізації.

Практичне значення дослідження проявляється в тому, що одержані результати та запропоновані рекомендації можна використати для покращення фінансової та загальної діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Характеристика та склад фінансових ресурсів підприємства

Фінанси підприємств є невід'ємною частиною фінансової системи країни і тому займають важливе місце в структурі фінансових відносин у суспільстві. Так як вони функціонують у матеріальній сфері виробництва, то від стану фінансів підприємств залежить не лише створення національного доходу та забезпечення фінансової стійкості держави, а й здатність задовільнити соціальні потреби суспільства, зниження рівня безробіття, а також зменшення соціальної напруги у суспільстві.

Підприємства встановлюють фінансові відносини для створення та використання фінансових ресурсів, належна доступність та забезпеченість, оптимальна структура та ефективне використання яких є необхідною умовою безперебійного, а також успішного функціонування будь-якого підприємства.

Серед дослідників, які вивчали економічну природу категорії «фінансові ресурси» існує безліч поглядів. Значний внесок у вивченні даного поняття зробили такі вітчизняні вчені: Завгородній Т. С., Лігоненко Л. О., Буковинський С. А., Варналій З. С., Гейдор І. І., Костіна Н. І., Буряковський В. В., Василик О. Д., Кваснюк Б. Є., Геєць В. М., Лукінов І. І., П'ятаченко Г. О., Шокун В. В., Лебединський Ю. П., Мороз А. М., Андрущенко В. Л. та інші. До зарубіжних вчених варто віднести: Аветисян І. А., Базарова Г. Б., Бірман А. М., Жевтяк П. Н., Радіонова В. М., Галан В. О., Павлова Л. П., Павлова В. С., Вознесенський Є. О. та інші.

Як економічна категорія поняття «фінансові ресурси підприємства» є головним моментом у процесі дослідження фінансових ресурсів підприємства.

Коробов М. Я. стверджує, що фінансові ресурси підприємства – це його власні і позичкові грошові фонди цільового призначення, які формуються у

процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу та використовуються у статутних цілях підприємства [8].

На думку Буряковського В. В. фінансові ресурси підприємств – це грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, валового внутрішнього продукту, національного доходу і використовуються для здійснення поставлених цілей підприємства [9].

Балабанов І. Ф., Блабанов А. В. та Бланк І. О. визначають фінансові ресурси підприємства як кошти, наявні у розпорядженні суб'єкта, що господарює. І. О. Бланк також наголошує, що ця сукупність коштів формується з метою фінансування розвитку підприємства в майбутньому періоді [13].

Пойда-Носик Н. Н. та Грабарчук С. Ф. під фінансовими ресурсами підприємства визначають сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на дату у процесі реалізації продукції, основних та оборотних засобів і видачі зобов'язань [18].

Варналій З. С. у своїй праці фінансові ресурси розглядає як основу фінансів, що акумулюються у грошових фондах, які забезпечують процес виробництва та відтворення в рамках цього суб'єкта малого підприємництва, а також сукупність форм і методів їх формування й використання [14].

Ряд вчених, зокрема Азаренкова Г. М., Журавель Т. В., Михайленко Р. С. визначають фінансові ресурси підприємства як грошові нагромадження та доходи, які знаходяться в розпорядженні підприємства, створюються в процесі розподілу і перерозподілу виручки та прибутку і зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення й задоволення інших суспільних потреб [15].

На думку Л. І. Зятковської фінансові ресурси підприємства – це власні й прирівняні до власних кошти фінансові активи, які перебувають у розпорядженні підприємств на правах власності, передбаченому законодавством [12].

Поддєрьогін А. М. фінансові ресурси трактує як грошові кошти, що є в розпорядженні підприємства. Таким чином до фінансових ресурсів він відносить усі грошові фонди й ту частину грошових коштів, яка використовується в нефондовій формі [21].

Колчина Н. В. під фінансовими ресурсами підприємства розуміє сукупність власних грошових доходів і надходжень із зовні (залучені і позикові кошти), призначених для виконання фінансових зобов'язань підприємства, фінансування поточних витрат, а також витрат, пов'язаних з розширенням виробництва [19].

Павлюк К. В. стверджує, що фінансовими ресурсами підприємства є грошові нагромадження і доходи, що утворюються в процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення і задоволення інших суспільних потреб [20].

Досить велика кількість авторів, досліджуючи фінансові ресурси як сукупність грошових коштів впевнено наголошують на необхідності розрізняти категорії фінансів та гроші за їх економічною природою та функціями. Протилежно цьому є думка відомого українського вченого-економіста Василика О. Д., який вважає, що далеко не всі грошові ресурси є фінансовими ресурсами. Він стверджує, що поняття «грошові ресурси» є значно ширшим, але фінансові ресурси завжди виступають у грошовій формі. Грошові ресурси стають фінансовими ресурсами тоді, коли вони концентруються у відповідні фонди, для яких встановлено порядок створення й використання [10].

І. В. Зяцьковський своїм визначенням комплексно об'єднує усі попередні визначення. Він трактує фінансові ресурси підприємства як сукупність грошових резервів і цільових надходжень, якими підприємство розпоряджається на правах власності, оперативного управління, повного господарського відання та використовує на статутні потреби [11].

Дослідивши роботи різних науковців та авторів такої економічної категорії як «фінансові ресурси підприємства», потрібно зазначити, що серед українських

та зарубіжних вчених не існує однієї спільної думки щодо визначення даного терміну, а також його місця в процесі функціонування підприємства. На основі вищезазначеного можна сформулювати наступне визначення: «фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових коштів у формі активів, доходів, нагромаджень, якими підприємство розпоряджається на досягнення різних цілей». Фінансові ресурси є поняттям абстрактним, їх величину неможливо досконало виміряти або оцінити.

Фінансові ресурси призначені для покриття витрат на розширене відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед фізичними та юридичними особами та економічних стимулів. Фінансові ресурси підприємства характеризуються певними характеристиками, що виражають грошові відносини, які залежать від переважного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів та децентралізованих фондів. Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є визначальними характеристиками включення їх в склад фінансових ресурсів.

Можна виділити основні характеристики фінансових ресурсів, згідно з якими: формування та використання фінансових ресурсів здійснюється відповідно до законодавчих та нормативних вимог, фінансові ресурси можуть належати різним організаційно-правовим формам підприємства або можуть бути сконцентровані у суб'єктів фінансового ринку (банківські установи, пайові інвестиційні фонди, підприємства спільного інвестування, тощо). Основними напрямками у використанні фінансових ресурсів є відтворення підприємств, соціальне забезпечення працівників та задоволення інших потреб суб'єктів господарювання.

Фінансові ресурси підприємства мають наступні характеристики:

- фінансовим ресурсам належить стадія утворення;
- фінансові ресурси віддзеркалюють відношення до власності;
- фінансові ресурси мають джерела формування та використання;

□ структура фінансових ресурсів залежить від джерел формування та напрямів використання [16].

Фінансові ресурси підприємства спрямовуються на придбання основних засобів, нематеріальних активів, матеріальних запасів, на виплату податків, страхових платежів, заробітної плати, оренди та інше. Звісно, що від величини, складу та структури фінансових ресурсів підприємства залежить обсяг виробництва, технічна, трудова та матеріальна забезпеченість підприємства, а також його соціально-економічний розвиток.

Усі якісні характеристики фінансових ресурсів поділяють на три групи:

- загальноекономічні;
- фінансові;
- індивідуальні.

Загальні економічні характеристики включають:

□ накопичена вартість (розглядається, по-перше, як актив, що забезпечує рух вартості та дотримання необхідної частки витрат на всіх стадіях відтворювального процесу, по-друге, як економічний ресурс, використання та розпорядження якого реалізовується на основі платності);

□ об'єкт права власності (будь-яке підприємства у своїй діяльності окрім наявних власних ресурсів має право використовувати й залучені фінансові ресурси від кредиторів та інвесторів);

□ об'єкт впливу фактора часу (через те, що фінансові ресурси підприємства увесь час перебувають у часу, для отримання однакової суми грошових коштів кращим є варіант, який принесе кошти за менший проміжок часу);

□ фактор економічного і соціального розвитку (підприємство досягає економічного розвитку по-перше, через наявність власних фінансових ресурсів, по-друге, через можливість доступу до зовнішніх джерел фінансування).

Фінансові характеристики фінансових ресурсів підприємства включають:

□ об'єкт фінансового управління (у ході управління та економічному розвитку особлива увага надається фінансовим ресурсам підприємства, які є центральним елементом впливу фінансового менеджменту);

□ джерело доходу (фінансові ресурси притаманні особливість, через яку вони, як джерело доходу, діють відокремлено від інших факторів виробництва. Накопичені фінансові ресурси, з метою отримання доходу у майбутньому, використовуються для фінансування реальних та фінансових інвестицій);

□ джерело ризику (поняття доходу та ризику мають тісний зв'язок між собою, так як чим вищий рівень доходу, тим вищий рівень ризику);

□ джерело погашення фінансових зобов'язань (у результаті діяльності підприємства виникає кредиторська та дебіторська заборгованості, які виникають перед державою, власниками, інвесторами та кредиторами. Підприємства найчастіше використовують саме фінансові ресурси для погашення заборгованостей).

До індивідуальних характеристик фінансових ресурсів підприємства належать:

□ активи з високою трансформаційною здатністю (для участі фінансових ресурсів у процесі виробництва, існує необхідність перетворити їх в інші активи, так як вони не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва);

□ основний компонент фінансового потенціалу (фінансові ресурси відіграють вирішальний фінансовий аспект потенціалу підприємства. Ліквідність активів і здатність регулювати чисті грошові потоки є ключовими елементами для оцінки платоспроможності, фінансової стійкості, платоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства) [17].

Фінансові ресурси підприємства розрізняють за певними видами та ознаками. На наступному рисунку представлено думки вчених щодо видів фінансових ресурсів підприємства (рис. 1.1).

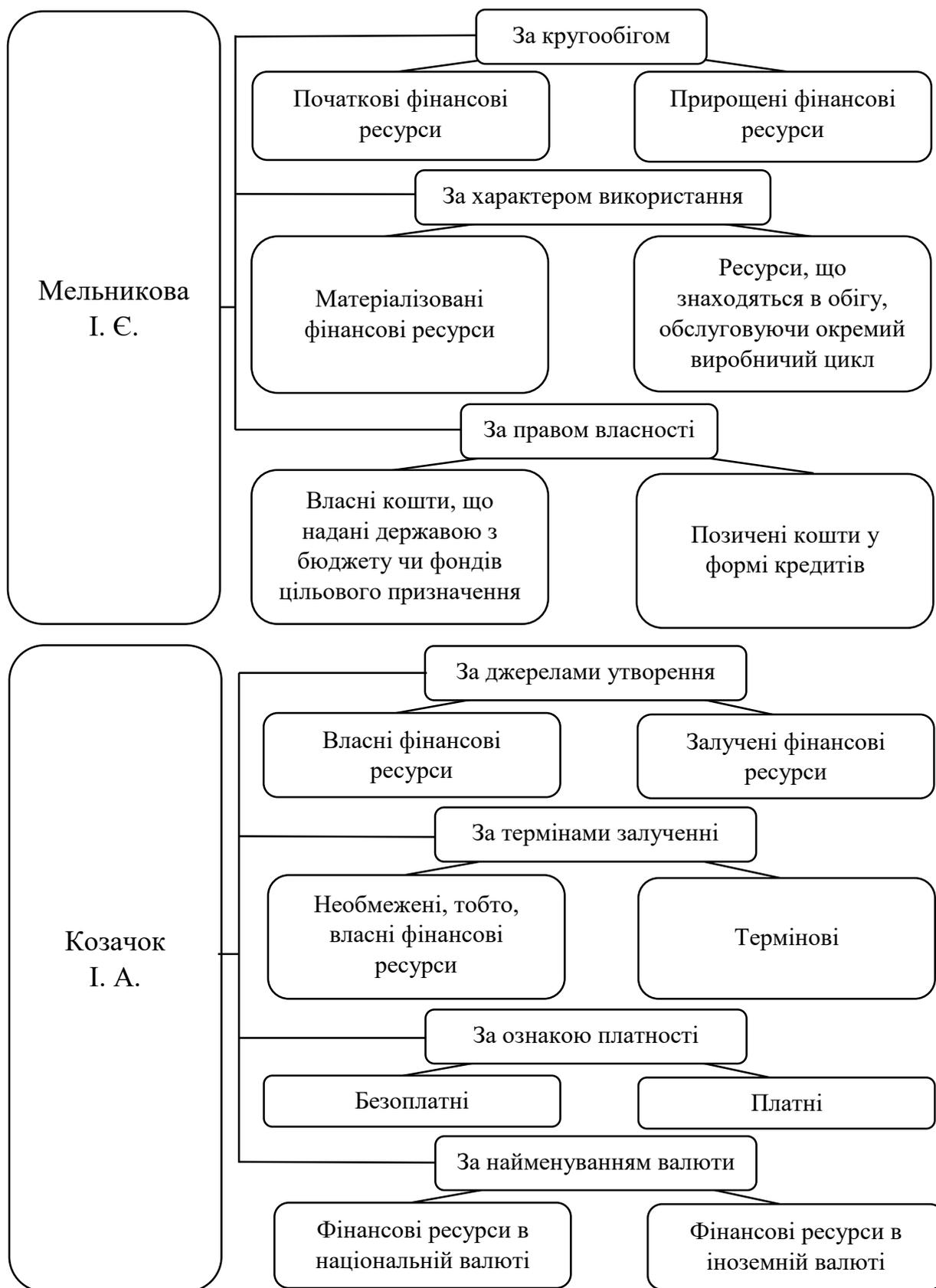

Рис. 1.1. Класифікація фінансових ресурсів на думку вчених Мельнікової І. Є., Козачка І. А.

Також свою класифікацію фінансових ресурсів підприємства представила вчена Стасюк Л. С.:

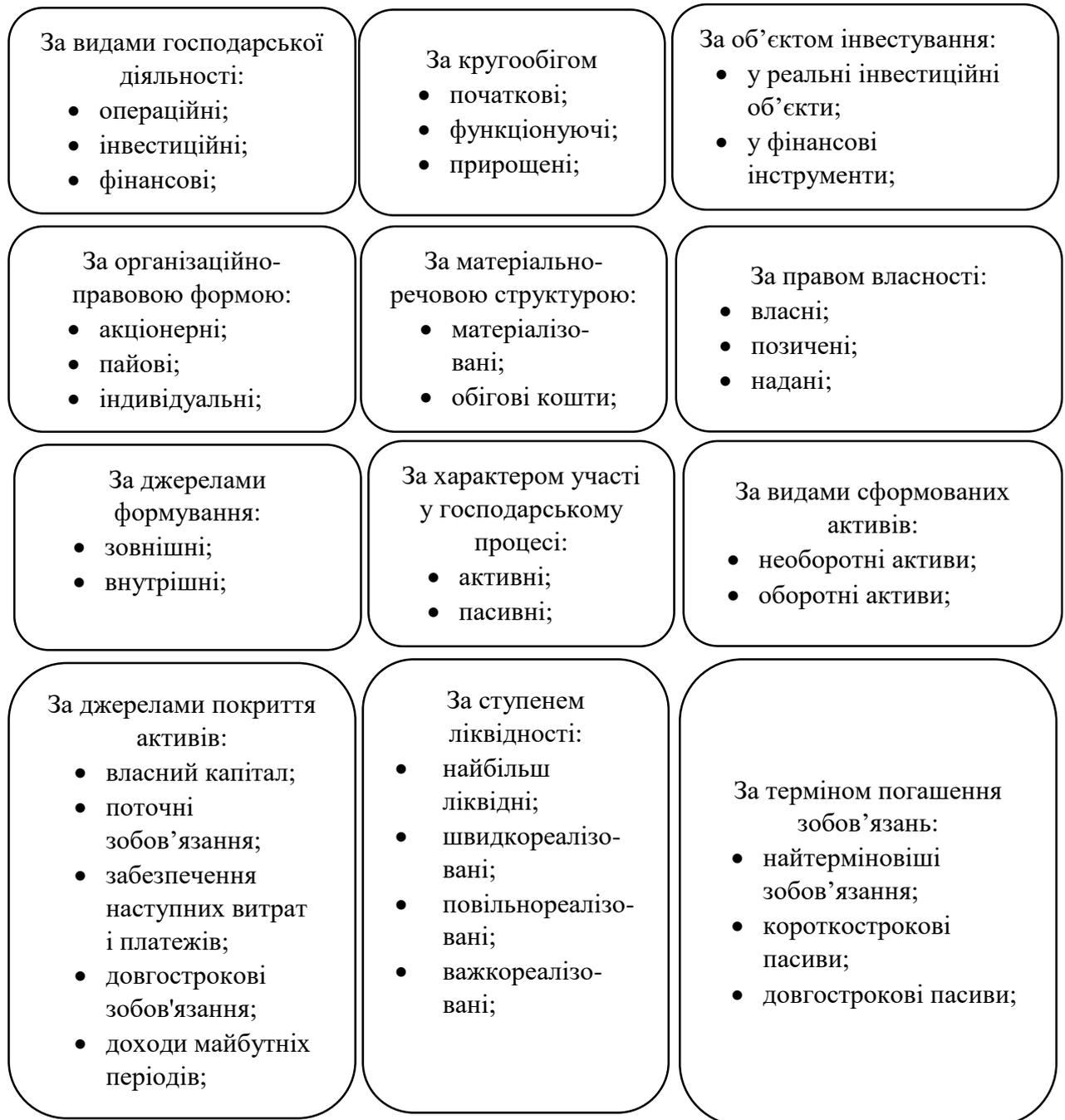

Рис. 1.2. Класифікація фінансових ресурсів підприємства за працями Стасюк Л. С.

Фінансові відносини підприємства виникають у момент створення власних ресурсів підприємства, його прибутку, залучення позичкових джерел

фінансування господарської діяльності, розподілу прибутку, отриманого від цієї діяльності, та розподілу його з метою розвитку підприємства [27].

Варто відмітити, що достатній обсяг фінансових ресурсів та їх ефективне використання є обов'язковою умовою для прибуткової діяльності підприємства. Недостатня кількість фінансових ресурсів негативно впливає на виробничу та фінансову діяльність підприємства.

Отже, фінансові ресурси – це наявні в розпорядженні підприємства грошові кошти та нагромадження, що формуються підприємством у процесі своєї господарської діяльності з власних, позикових та залучених джерел і використовуються для створення активів, резервів грошових коштів, виконання фінансових зобов'язань, стимулювання працівників та інших завдань, що забезпечують ефективний розвиток підприємства, а також здійснення виробничо-фінансової діяльності задля отримання відповідних доходів і прибутку.

При дослідженні економічної категорії «фінансові ресурси підприємства» та її класифікації було визначено проблему щодо невизначеності серед авторів щодо даного питання. Було представлено різні думки на рахунок класифікації фінансових ресурсів підприємства, що дозволяє зробити правильне співвідношення між власними і позиковими ресурсами, яке у свою чергу буде сприяти покращенню фінансового стану підприємства та створить дієвий механізм управління господарською діяльністю.

1.2. Джерела та механізм формування фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси відіграють особливе місце в управлінні діяльністю підприємством, оскільки саме від їх якості залежить безперервне виробництво та збут продукції, ліквідність, рентабельність та платоспроможність підприємства. Забезпечення необхідного обсягу фінансових ресурсів є вирішальним для успішного функціонування будь-якого підприємства та підприємницької

структури на всіх його стадіях діяльності. Фінансові ресурси підприємства дозволяють йому здійснювати виробництво продукції, робити інвестиції, формувати оборотні кошти, створювати спеціальні фонди економічного стимулювання, виконувати зобов'язання перед фінансово-кредитною системою країни, контрагентами та працівниками, здійснювати міжгосподарські розрахунки тощо. Через значну важливість фінансових ресурсів для будь-якого господарюючого об'єкта, набуває актуальності аналіз механізму та джерел формування фінансових ресурсів підприємств.

Формування фінансових ресурсів підприємства – це складний динамічний процес, який орієнтується на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем і з забезпеченням високої якості їх використання. Саме тому важливо розуміти які саме фактори впливають на формування фінансових ресурсів підприємства та мають вплив на їх збалансованість та ефективність використання [25].

Фактори, що впливають на формування фінансових ресурсів підприємства по відношенню до підприємства можна розділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори – це несистематичні фактори, які безпосередньо пов'язані з діяльністю окремого підприємства, а зовнішні – це систематичні фактори, які напряду не пов'язані з діяльністю підприємства, але впливають на неї.

До внутрішніх чинників відносять:

- організація управління фінансовими ресурсами;
- якість фінансового, податкового та управлінського обліку;
- налагодження маркетингової діяльності;
- підвищення якості продукції та позиціонування товару чи послуг в позиції «ціна-якість»;
- аналіз ринку продукції;
- аналіз цін продукції або послуг та пошук шляхів по її зниженню;
- налагодження збуту продукції;
- підвищення кваліфікації та мотивації персоналу підприємства.

До зовнішніх факторів впливу на фінансові ресурси підприємства відноситься: рівень інфляції, правове поле, зростання або зниження цін на

ресурси та розвиток фінансового ринку, розвиток фінансового ринку та стан економіки в цілому, соціально-економічний та політичний стан [26].

Основним завданням управління фінансовими ресурсами є забезпечення підприємства достатнім обсягом фінансових ресурсів та підвищення ринкової вартості, а також максимізація прибутку.

Джерелами формування фінансових ресурсів підприємства виступають власні фінансові ресурси, позичені та залучені з різних джерел кошти (рис. 1.3).

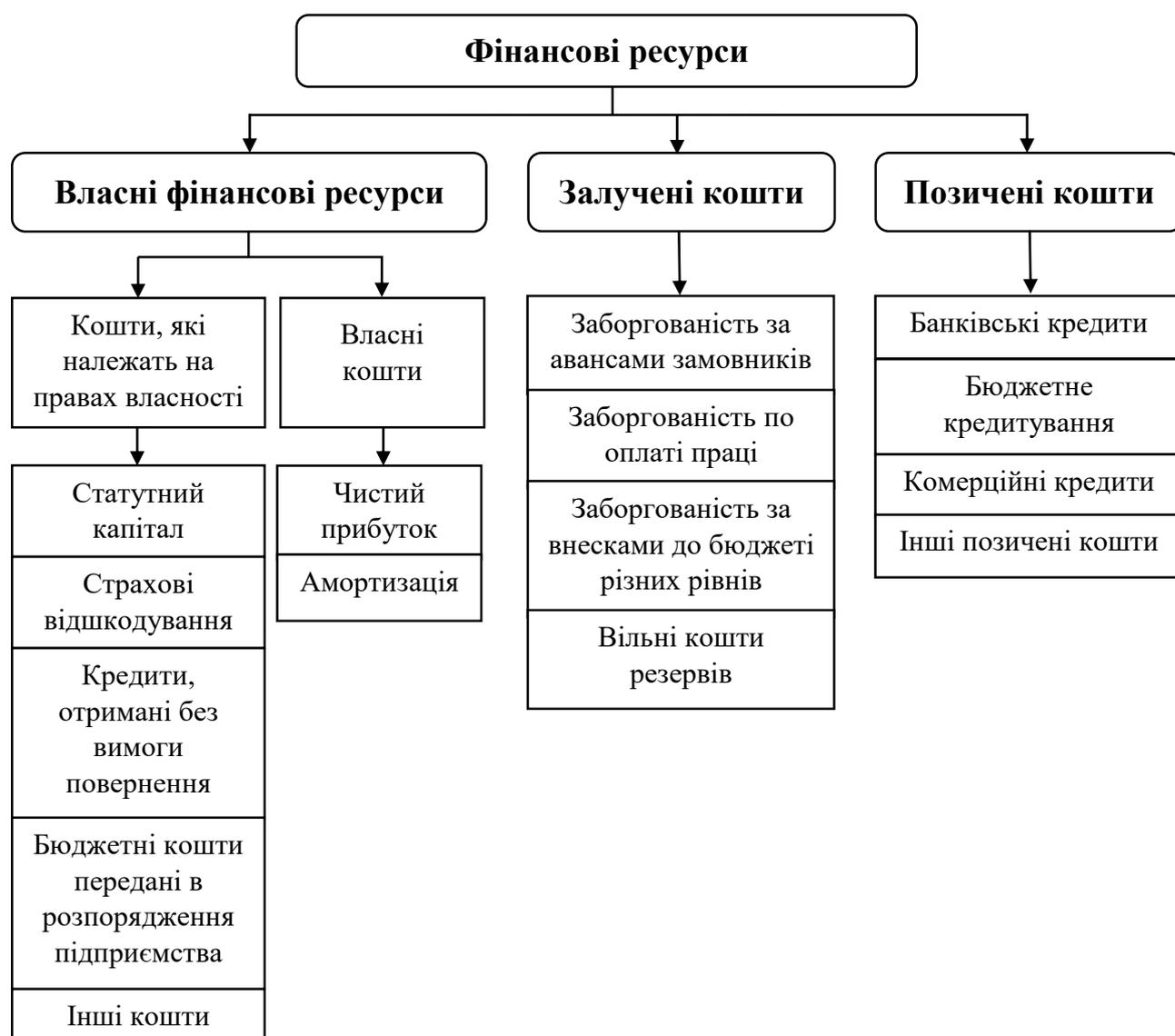

Рис. 1.3. Склад фінансових ресурсів підприємства

Власні кошти – це кошти підприємств, які постійно знаходяться в обігу й кінцевий строк використання яких не встановлений. Формуються вони за

рахунок власного капіталу, тобто тієї частини активів підприємства, яка залишається після виконання його зобов'язань [24].

Позичені кошти – це кошти, які підприємство отримує на визначений термін, за умов платності та повернення. В основному, вони складаються з короткострокових і довгострокових банківських позик [24].

Залучені кошти – це кошти, які не належать підприємству, але перебувають у постійному їх обігу, завдяки чинній системі розрахунку. Формування залучених коштів відбувається за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості підприємства [25].

Джерелами формування власних фінансових ресурсів підприємства є кошти, які безпосередньо формуються із фінансово-господарської діяльності підприємства і мають велику частку у створенні власного капіталу підприємства. Власний капітал також може бути сформований за рахунок внесків власників підприємства або шляхом реінвестування прибутку.

Позиковий капітал може бути мобілізований як із внутрішніх, так із зовнішніх джерел. До зовнішніх джерел формування позикового капіталу належать: банківські кредити (короткострокові та довгострокові); кредиторська заборгованість за матеріальні цінності; заборгованість за розрахунками (отримані аванси, з бюджетом, з оплати праці тощо). До внутрішніх джерел формування позикового капіталу варто віднести: нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі; доходи майбутніх періодів [21].

Завдяки залученим коштам новостворені підприємства мають змогу сформувати свій капітал, а підприємства, що існують не один день – збільшити розмір свого вже існуючого капіталу.

За рахунок використання різних джерел формування фінансових ресурсів підприємство має змогу адекватно реагувати на зміну потреб споживачів, розширювати асортимент продукції та послуг, значно збільшувати масштаби виробничої діяльності. Проте для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві має бути розроблена спеціальна фінансова політика, спрямована на залучення фінансових ресурсів з різних джерел для

майбутніх потреб. Також підприємству необхідно дотримуватись оптимального співвідношення між джерелами формування фінансових ресурсів задля забезпечення належної фінансової стійкості підприємства [22].

У сучасних умовах управління підприємством неможливо віддати перевагу одному з джерел формування фінансових ресурсів, через негативні наслідки, які виникнуть у майбутньому. Якщо використовуються лише власні кошти, виникають проблеми з обмеженням зростання фінансового потенціалу підприємства, а використання позикових та залучених коштів у великих кількостях фактично надає можливість виживання та поступового розвитку в складних умовах нестабільності, що значно підвищує ризик у фінансовій сфері підприємства.

Обсяг фінансових ресурсів, їх склад залежать від розміру та виду підприємства, обсягів його виробництва, а також виду його діяльності. Таким чином, збільшення питомої ваги власних коштів має позитивний вплив на фінансову діяльність підприємства. Відповідно, висока питома вага залучених коштів, навпаки, ускладнює фінансову діяльність підприємства. У майбутньому це призводить до додаткових витрат на сплату боргів за невиконання фінансових зобов'язань перед бюджетом та страховиками, на сплату відсотків за банківські кредити, процентів по облігації тощо. У свою чергу на підприємстві відбувається зниження ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості. Через це для кожного підприємства є доцільним детально продумувати залучення додаткових фінансових ресурсів з різних джерел.

Вибір варіантів залучення позикових коштів має бути привабливим лише за умови підтримки нормальної кредитної політики, зважування плюсів і мінусів. Використання позикового капіталу має свої переваги в багатьох випадках, оскільки заборгованість є вигідною під час зростання інфляції, а витрати на використання позикового капіталу є частиною валових витрат і не обкладаються податками. У сучасних умовах вигідніше використовувати власні фінансові ресурси, аніж позикові. Значна частина позикових коштів збільшує ризик банкрутства, тому не потрібно використовувати їх для позики без особливої

потреби.

Формування фінансових ресурсів з різних джерел дозволяє підприємству вчасно інвестувати в нові виробництва, забезпечувати розширення та технічне переоснащення наявних основних фондів, фінансувати наукові дослідження, розробки їх впровадження тощо.

На думку Костецького В. В. у сучасних умовах підприємствам необхідно сформувати таку структуру фінансових ресурсів, яка могла б забезпечити зростання їх ефективної діяльності, платоспроможності, фінансової стійкості та мінімізувала можливі фінансові ризики [30].

Успішна діяльність підприємства залежить від раціонального управління процесом формування фінансових ресурсів, що включає в себе наступні етапи:

- вчасне виявлення та формулювання проблеми управління фінансовими ресурсами підприємства, що має бути вирішена через використання досвіду, отриманого у минулому, а також наявних даних;

- прийняття виваженого управлінського рішення щодо використання фінансових ресурсів та його реалізація;

- аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також урахування його результатів у процесі нагромадження досвіду, який цілком може бути використаний у майбутньому [28].

При формуванні фінансових ресурсів на підприємстві необхідно дотримуватись наступних принципів:

- урахування перспектив розвитку господарської діяльності підприємства;

- забезпечення оптимальності структури джерел фінансування з позиції ефективного їх функціонування. Тобто, формування відповідного співвідношення між власними та позиковими фінансовими ресурсами підприємства;

- забезпечення мінімізації витрат щодо формування фінансових ресурсів із різних джерел. Даний принцип передбачає розрахунок вартості

кожної окремої складової фінансових ресурсів та залучення його з джерел, які мали б змогу забезпечувати мінімальні витрати з формуванням та використання певних видів власних та позикових фінансових ресурсів.

□ забезпечення високоефективного використання фінансових ресурсів під час господарської діяльності підприємства [29].

Система управління формуванням фінансових ресурсів є частиною фінансового механізму підприємства. Сукупність фінансових стимулів, важелів, засобів та інструментів, способів і методів регулювання економічних процесів і відносин створює механізм формування фінансових ресурсів підприємства. У наступній таблиці (табл. 1.1) представлено види основних складових елементів механізму формування фінансових ресурсів на підприємстві.

Таблиця 1.1

Складові елементи механізму формування фінансових ресурсів

Елементи	Зміст
Методи	Методи забезпечення: самофінансування; мобілізація на фінансовому ринку (страхування, кредитування, акціонування, мобілізація коштів через продаж цінних паперів тощо); державне фінансування; взаємне фінансування. Методи регулювання: планування; прогнозування; регулювання; контроль
Важелі	ставки податків; норми й порядок нарахування; амортизаційні відрахування; відсоткова ставка; курси цінних паперів; застава; курси валют; обсяги державних закупівель; розмір дотацій і субсидій; умови доступу на ринок
Інструменти	прибуток; податки; лізинг; інвестиції; цінні папери; державні закупівлі; амортизаційні відрахування; кредит; факторинг; валютні цінності; дотації, субсидії, субвенції
Нормативно-правове забезпечення	закони та підзаконні нормативно-правові акти держави та суб'єктів господарювання

Продовження табл. 1.1

1	2
Інформаційне забезпечення	<p>Внутрішня інформація суб'єкта підприємництва: дані внутрішньої фінансової звітності та бухгалтерського обліку; висновки внутрішнього аудиту; показники фінансового стану підприємства.</p> <p>Зовнішня інформація суб'єкта підприємництва: державне регулювання; стан розвитку галузі; індикатори розвитку фінансового ринку; політична та економічна ситуація в державі; кон'юнктура світового фінансового ринку.</p>
Фінансова політика	дивідендна; політика управління; інвестиційна; амортизаційна; управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю тощо.

Систему управління фінансовими ресурсами підприємства можна вважати ефективною, якщо вона дозволяє не тільки раціонально використовувати наявні фінансові ресурси, а й здійснювати активний і системний пошук можливостей для подальшого успішного розвитку компанії.

Поставлені підприємством цілі та завдання формуються з урахуванням конкретних умов його функціонування, зовнішнього середовища, а також стратегічної мети, яку ставить керівництво підприємства. Залежно від конкретного періоду діяльності можуть бути поставлені різні цілі, залежно від того, які задачі вони вирішують. В умовах конкуренції стратегічною метою є збільшення прибутку за рахунок збільшення виробництва та розробки ефективної системи оптимізації витрат підприємства.

У своїх дослідженнях Бланк І. О. найбільш детально розглянув проблему збалансованості і визначеності оптимальної структури джерел формування фінансових ресурсів підприємства. У таблиці 1.2 представлено критерії оптимізації джерел формування фінансових ресурсів підприємства, які виділяє вчений Бланк І. О.

Таблиця 1.2

Критерії оптимізації джерел формування фінансових ресурсів
підприємства за Бланком І. О.

Назва	Зміст
Критерій максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності власного капіталу	Ґрунтується на різних варіантах розрахунків рівня фінансової рентабельності при різній структурі ресурсів
Критерій мінімізації вартості структури фінансових ресурсів	Ґрунтується на попередній оцінці власного та залученого капіталу за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення різних варіантів розрахунку середньозваженої вартості капіталу;
Критерій мінімізації рівня фінансових ризиків	Метод пов'язаний із процесом вибору джерел фінансування різних складових активів підприємства

При оцінці вартості окремих джерел фінансування є недоліки, які не дозволяють прийняти оптимальне рішення навіть використовуючи оптимальну структуру. Найбільшими з недоліків є:

- приділення більшості уваги на плату за користування позиковими коштами без урахування можливості додаткових витрат та ігнорування того, що їх розмір в більшості випадках може бути більшим від того, який на початку зазначає керівництво підприємства;

- ігнорування уваги на фактор часу, який має значний вплив при довгостроковому фінансуванні на вартість залучених коштів та відсотків на користування ними;

- критерії оптимізації не завжди є обґрунтованими для окремого підприємства;

- економіко-математичні моделі розрахунку не беруть до уваги важливих обмежень щодо забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Вищезазначені недоліки також впливають і на короткострокове фінансування та займають вагому частку при виборі варіанта фінансового забезпечення на довгострокову перспективу [31].

На наступному малюнку (рис. 1.4) зображено модель функціонування механізму формування фінансових ресурсів підприємства. Слід зазначити, що всі механізми управління мають два взаємопов'язані аспекти, а саме об'єктивний та суб'єктивний. Таким чином, об'єктивна сторона механізму, яка виступає у ролі формування фінансових ресурсів, свідчить про те, що він формується відповідно до вимог об'єктивних закономірностей економіки. Але цей механізм має й інший аспект – суб'єктивний характер, оскільки він будується керівництвом підприємства для вирішення проблем, що виникають на певному етапі його функціонування.

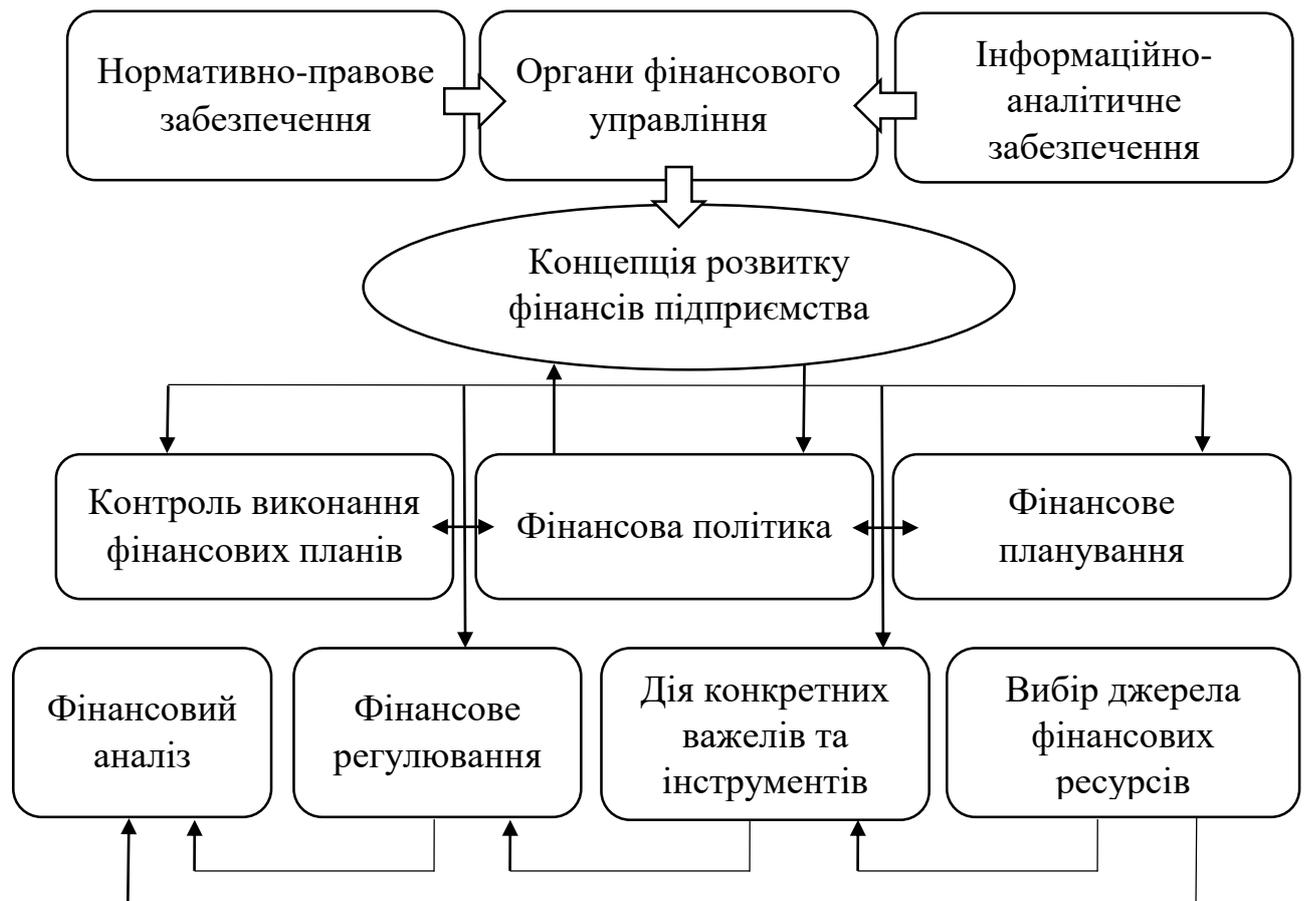

Рис. 1.4. Модель функціонування механізму формування фінансових ресурсів підприємства

Аналіз формування фінансових ресурсів підприємства має здійснюватися за послідовністю, яка вказана у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Етапи аналізу формування фінансових ресурсів підприємства

Етап	Зміст
Перший етап	Аналіз джерел формування капіталу: оцінка структури джерел фінансових ресурсів у цілому, аналіз джерел власних та позикових коштів, аналіз кредиторської заборгованості
Другий етап	Аналіз активів підприємства: аналіз складу і структури капіталу, аналіз оборотного капіталу та дебіторської заборгованості
Третій етап	Аналіз ліквідності балансу підприємства, що передбачає собою певну перебудову активів за ознакою ліквідності і пасивів та терміновості їх погашення
Четвертий етап	Порівняння фінансових показників одного підприємства з іншими або порівняння фінансових показників одного підприємства за різні звітні періоди

Варто зазначити, що перший та другий етап є обов'язковими для аналізу формування фінансових ресурсів будь-якого підприємства.

Отже, існує велика кількість внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на функціонування підприємства, які необхідно враховувати при формуванні його фінансових ресурсів. Кожне підприємство самостійно обирає джерело залучення фінансових ресурсів. Звісно, що не можливо надати однозначних пропозицій щодо вибору певної форми фінансування. Але з вищевикладеного матеріалу можна зазначити, що формування фінансових ресурсів з різних джерел дозволяє підприємству свідомо реагувати на мінливі потреби ринку, розширювати асортимент продукції та послуг, нарощувати обсяги виробництва. При формуванні ресурсів важливо дотримуватись оптимального співвідношення між джерелами формування для забезпечення нормальної фінансової стійкості підприємства.

1.3. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства

Для більшості підприємств основним завданням є отримання максимального прибутку, через це постає питання про вибір напрямку використання фінансових ресурсів підприємства, тобто спрямування коштів на розширення основної діяльності підприємства або інвестування в інші види активів.

Економічна сутність прибутку полягає в отриманні результату (прибутку) від вкладень в найбільш дохідні активи.

Зазвичай підприємства здійснює використання фінансових ресурсів здійснює за такими напрямками:

□ виплати організаціям фінансово-банківської системи для виконання фінансових зобов'язань. До даного типу платежів можна віднести податкові платежі до бюджету, страхові платежі, сплата відсотків за користування банківськими кредитами, погашення раніше отриманих кредитів тощо;

□ реінвестування, тобто інвестування власних коштів в капітальні витрати, яке пов'язане з розширенням виробництвом та його технічне оновлення, використання новітніх прогресивних технологій тощо;

□ інвестування у цінні папери, придбані на ринку (акції, облігації);

□ залучення фінансових ресурсів на забезпечення потреб соціального характеру (спонсорство, благодійність, стимулювання працівників тощо);

□ поточні витрати на виробництво і реалізацію;

□ створення резервів тощо.

Групування напрямків використання фінансових ресурсів підприємства доцільно розглядати за видами активів і видів витрат (рис. 1.5).

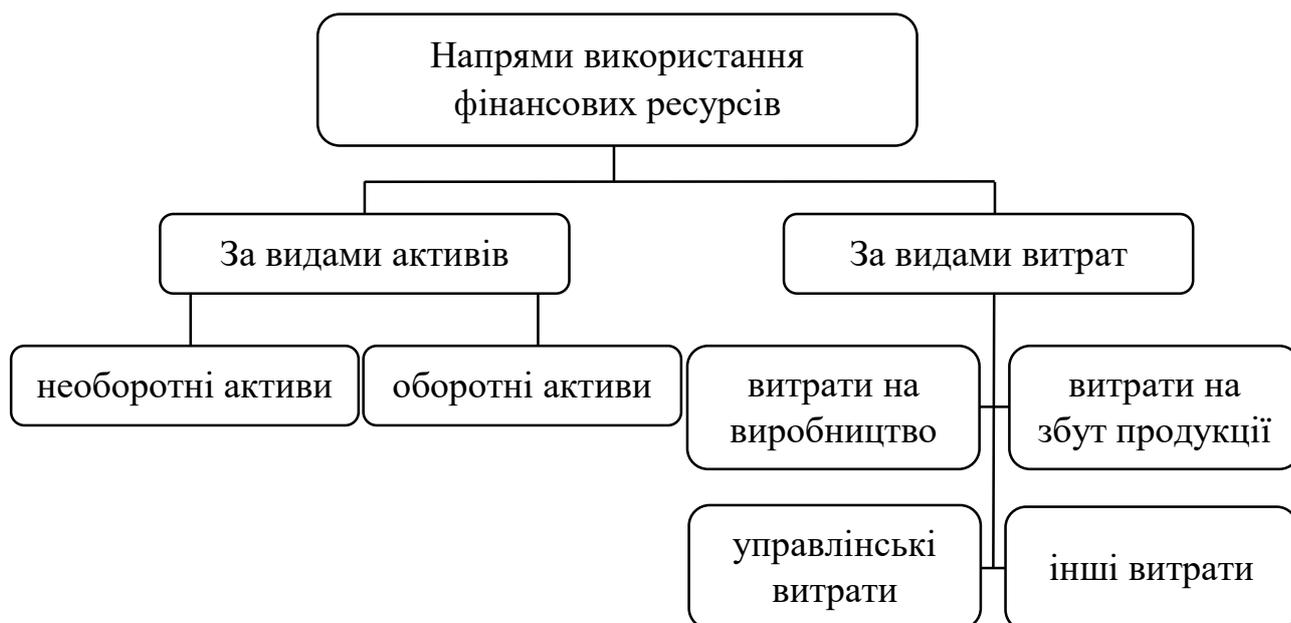

Рис. 1.5. Напрями використання фінансових ресурсів підприємства

Необоротні активи включають в себе: основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво, довгострокові фінансові вкладення, інші активи.

Оборотні активи включають в себе: запаси, дебіторську заборгованість, короткострокові фінансові вкладення.

До затрат на виробництво продукції відносять: матеріальні витрати, оплату праці, відрахування на соціальні заходи, інші витрати.

До затрат на збут продукції належать: транспортні витрати, витрати на рекламу, представницьких витрат, зберігання і реалізація продукції, затрати на страхування, нормативних недостач.

Управлінські витрати включають в себе: адміністративно-управлінські витрати, утримання загальногосподарського персоналу, витрати на інформаційні, аудиторські, консалтингові послуги.

До інших витрат належать: відсотки до оплати, витрати по наданню в тимчасове користування активів підприємства, витрати по вибуттю основних засобів та інших активів, оплата кредитних послуг [27].

Фінансові ресурси, що опосередковують виробничу діяльність суб'єкта господарювання, забезпечують її безперервність, яка значною мірою досягається синхронізацією їх доходів і витрат. В іншому випадку існує ризик банкрутства через дисбаланс у використанні коштів. Кошти, отримані підприємством від реалізації продукції, дають змогу відновити виробничий процес, але частину доходу можна використати на відтворення фінансових ресурсів.

Незалучені в процесі ресурси можуть використовуватися для відтворення у вигляді короткострокових і довгострокових інвестицій. Таке використання фінансових ресурсів для отримання доходу є вже їх розширеним відтворенням, яке підвищує ефективність усього відтворювального процесу на певному підприємстві [25].

При визначенні напрямів використання фінансових ресурсів підприємства важливим завданням виступає їх оптимізація та раціональний перерозподіл. Найкращий варіант формування та використання фінансових ресурсів базується на застосуванні підходу системного аналізу до управління фінансами. В основі цього підходу лежить доцільність управлінських рішень, яка визначається ситуацією, що формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Інформаційні технології є дуже важливим інструментом у роботі з фінансовими ресурсами, особливо щодо їх використання в господарській діяльності для підвищення ефективності. У сучасних умовах жодне підприємство не обходиться без використання різноманітних носіїв інформації, що не тільки підвищує ефективність обробки та одержання інформації, але й допомагає підтверджувати чи спростовувати рішення щодо зміни інформації на підприємстві. Тому фінансування розвитку інформаційних технологій можна визначити як важливий напрямок наявних ресурсів підприємства [32].

Капітальні вкладення, тобто інвестиції в основні фонди, необхідні підприємствам, стратегією яких є збереження та розширення своїх позицій на ринку. Капітальні вкладення є однією з найважливіших сфер використання фінансових ресурсів організації. На сучасному етапі збільшення обсягів капітальних вкладень є досить актуальним, оскільки перед підприємством

завжди постає потреба оновлення застарілого обладнання, запровадження різних інновацій тощо. Дана необхідність залежить від великого морального та фізичного зносу обладнання. З цією метою підприємства спрямовують кошти в основні фонди з таких джерел, як: амортизаційні відрахування, прибутки підприємства, позики та інвестиції, надходження від розміщення акцій на фінансовому ринку та розміщення довгострокових цінних паперів, довгострокові банківські кредити.

Також окрім інвестування в основні фонди, підприємства можуть використовувати фінансові ресурси для збільшення оборотних фондів, тобто придбання матеріалів і сировини. Зазвичай, для цього підприємства використовують такі джерела ресурсів: прибуток, короткострокові банківські позики, кошти перерозподілу від материнської компанії тощо.

Бюджетні кошти підприємства та частина його прибутку можуть використовуватись для проведення науково-дослідної діяльності. Даний вид інвестування має досить велике значення для розвитку підприємства, оскільки, як показує світова практика, підприємства з високим ступенем інновацій мають високу рентабельність і менш схильні до банкрутства.

Ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного використання позикових ресурсів. Використання позикового капіталу дозволяє значно розширити об'єм господарської діяльності, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу та підвищити ринкову вартість підприємства. Тому так важливо приділяти достатньо уваги заходам, спрямованим на покращення використання фінансових ресурсів на підприємствах [22].

Також варто відмітити, що досить часто підприємства спрямовують фінансові ресурси на реалізацію цілей соціальної політики.

Якщо підприємство не має необхідного мінімального запасу грошових коштів, то воно може зіткнутися з певними фінансовими труднощами, і навпаки, надлишок коштів може призвести до втрат через інфляцію, знецінення валюти, а також може втратити вигідне отримання додаткового доходу. Тому фінансове благополуччя підприємства безпосередньо залежить від надходження коштів,

здатних покрити його борги, і від спроможності підприємства вигідно використовувати даними кошти.

Таким чином, фінансова стійкість підприємства, його платоспроможність та ліквідність значною мірою залежать від фінансових ресурсів підприємства, а саме їх обсягу та ефективного використання. Тому одним із найважливіших завдань для підприємства є пошук шляхів збільшення власних фінансових ресурсів та ефективних сфер їх використання, що в свою чергу призводить до підвищення ефективності діяльності підприємства в цілому.

Слід також зазначити, що якість використання фінансових ресурсів можна оцінити через ефективність їх використання, тоді як ефективність забезпечується впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних тощо. Незважаючи на те, що існує велика кількість фінансових стратегій і різноманітних підходів до визначення ефективності використання фінансових ресурсів, існує необхідність запровадження системи критеріїв, які б допомогли точніше оцінити ефективність використання фінансових ресурсів, наявних у розпорядженні підприємства та яка б була зрозумілою та аргументованою, а також враховувала вид економічної діяльності підприємства.

Отже, фінансові ресурси підприємства являють собою одну з основних підсистем фінансової системи держави. Фінансові ресурси підприємства – це сукупність грошових коштів у формі активів, доходів, нагромаджень, що знаходяться у розпорядженні підприємства, які воно використовує для досягнення різних поставлених цілей.

За джерелами формування фінансові ресурси поділяються на власні, позикові та залучені. Власні фінансові ресурси включають в себе ті кошти, які безпосередньо формуються із фінансово-господарської діяльності підприємства, тобто прибуток від основної діяльності, прибуток від іншої діяльності, амортизаційні відрахування. До позикових коштів фінансових ресурсів належать довгострокові кредити банків, облігаційні позики, джерелом повернення яких є прибуток підприємства, кошти інших підприємств. Залучені фінансові ресурси формуються за рахунок випуску цінних паперів.

Найголовнішою проблемою функціонування підприємства виступає розробка шляхів оптимального їх формування, а також раціонального використання, що забезпечує одержання максимального ефекту від фінансового капіталу – фінансових ресурсів.

Формування фінансових ресурсів є важливою частиною діяльності підприємства і потребує координації системи управління підприємством, а від управлінського персоналу володіння широким спектром знань, умінь та досвіду в різних сферах. Скоординована та цілеспрямована діяльність засновників та адміністративного персоналу щодо забезпечення належного використання фінансових ресурсів гарантує збереження підприємства та його подальший розвиток, а отже, подальші кроки у процесі формування та використання фінансових ресурсів.

Підприємство має змогу обирати альтернативні варіанти залучення фінансових ресурсів і не має однозначних рекомендацій щодо вибору певної форми фінансування. В одному випадку формування фінансових ресурсів слід робити через збільшення власного капіталу, в іншому – через залучення позичених коштів. Для деяких підприємств вигідним є використання внутрішніх джерел фінансування, для інших – зовнішні. Але одне залишається незмінним для будь-якого підприємства – наявність у розпорядженні достатньої кількості фінансових ресурсів, що забезпечує стабільне виробництво й можливий подальший розвиток та розширення діяльності підприємства.

Роль фінансових ресурсів в діяльності підприємства неможливо переоцінити, так як вони мають змогу в досить короткі строки перетворитися на будь-який інший вид економічних ресурсів. Від раціонального використання джерел формування фінансових ресурсів залежить темп розвитку економіки, оздоровлення бюджетної системи й фінансів підприємств, як на рівні підприємства, так і на рівні держави, що складає собою одне з найважливіших завдань для підприємства.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ «УКРПОШТА»

2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства АТ «Укрпошта»

У 21-му столітті важко уявити своє життя без зв'язку з оточуючими, але ще кілька тисячоліть тому люди взагалі не могли спілкуватися на відстані більшій, ніж тій, на якій було б чути голос співрозмовника. Саме тому людством було придумано поштовий зв'язок. Спочатку люди використовували барабани, потім почали використовувати вогонь і дим у якості передачі повідомлень. Пізніше було придумано посилати посланців для передачі інформації, яка була відображена у вигляді глиняного листа. Спочатку цей спосіб використовувався тільки для передачі військової інформації, а не для особистої.

У наші часи все набагато простіше, є безліч способів передачі інформації іншим людям. Завдяки поштовому зв'язку є можливість передати не тільки повідомлення або ж інформацію іншій людині, ми маємо можливість поштою передати так само і будь-який фізично відчутний предмет. Саме через це пошта є невід'ємною частиною нашого життя. Вона грає значну роль в соціальному і економічному прогресі суспільства.

Акціонерне товариство «Укрпошта» утворене Міністерством інфраструктури України шляхом реорганізації Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта», відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.03.2011 № 265-р «Питання управління Міністерством інфраструктури об'єктами державної власності» належить до сфери управління Міністерства інфраструктури України, та утвореного наказом Державного комітету зв'язку України від 15 червня 1998 року №93 «Про реорганізацію об'єднання поштового зв'язку «Укрпошта» шляхом реорганізації Українського державного об'єднання поштового зв'язку «Укрпошта» [4].

Головний центральний офіс поштового зв'язку акціонерного товариства «Укрпошта» знаходиться за адресою Україна, 01001, місто Київ, вулиця Хрещатик, будинок 22. Смілянський Ігор Юхимович є керівником даної організації.

Метою діяльності Акціонерного Товариства «Укрпошта» є одержання прибутку від здійснення господарської діяльності через надання послуг поштового зв'язку.

Товариство здійснює надання послуг поштового зв'язку, зокрема універсальних послуг поштового зв'язку на всій території України, з метою повного задоволення потреб користувачів у послугах поштового зв'язку та забезпечення ефективного розвитку єдиної національної мережі поштового зв'язку України [4].

Предметом діяльності Товариства є:

1) діяльність національної пошти: забезпечення надання універсальних послуг поштового зв'язку на всій території України, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України; видання, введення в обіг та організація розповсюдження знаків поштової оплати, до яких належать поштові марки, блоки, марковані конверти та картки, а також виведення їх з обігу;

2) інші види грошового посередництва: пересилання поштових переказів у межах України; пересилання міжнародних поштових переказів у національній та іноземній валюті; виплати та приймання готівкових переказів за платіжними системами відповідно до укладених угод; виплати та доставки пенсій, грошової допомоги малозабезпеченим громадянам, інших соціальних виплат на договірних засадах; проведення розрахунково-касових операцій;

3) розповсюдження періодичних друкованих видань за передплатою;

4) замовлення тиражів і продаж періодичних друкованих видань;

5) оптова та роздрібна торгівля періодичними та іншими друкованими виданнями;

6) кур'єрська діяльність;

7) банківські операції;

8) інкасація та перевезення грошей та інших коштовних речей за допомогою персоналу або устаткування для захисту подібного майна під час транспортування;

9) агентські послуги;

10) розповсюдження страхових полісів, лотерейних білетів, ювілейних та пам'ятних монет, карток або електронних ваучерів попередньої оплати за послуги міського, міжміського та міжнародного зв'язку, стільникового зв'язку, доступу в Інтернет тощо;

11) митні послуги;

12) транспортні послуги: перевезення вантажів, у тому числі роздрібних тиражів періодичних друкованих видань, у межах України та за її межами;

13) зберігання вантажу в місці призначення;

14) торгівля: немаркованими поштовими картками, листівками, конвертами; Філателістичною продукцією; непродовольчими та продовольчими товарами, зокрема тютюновими та алкогольними виробами; пестицидами й агрохімікатами;

15) неспеціалізована оптова торгівля;

16) надання в оренду поштових (абонементних) скриньок або інші поштові та кур'єрські послуги, такі як попереднє сортування, адресація тощо;

17) послуги громадського харчування;

18) здійснення видавничої діяльності, видання газет, журналів та інших видів видавничої діяльності;

19) доставка рахунків, рекламної та інформаційної продукції;

20) випуск цінних паперів;

21) купівля-продаж цінних паперів;

22) проведення робіт у галузі криптографічного захисту конфіденційної інформації;

23) виготовлення іменних речей, виробничих штампів для потреб Товариства з металу та на полімерній основі;

24) купівля-продаж іноземної валюти;

- 25) надання фінансових послуг, у тому числі здійснення інвестиційної, інноваційної діяльності;
- 26) страхова діяльність;
- 27) операції з нерухомим майном, у тому числі надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна тощо [4].

Товариство є юридичною особою за законодавством України. Товариство вважається утвореним і таким, що набуло прав юридичної особи, з дати його державної реєстрації.

Акціонерне Товариство у своїй діяльності керується Конституцією України [2], Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [3], Законом України «Про поштовий зв'язок» [5], законодавством України, у тому числі законодавством щодо запобігання корупції, актами Всесвітнього поштового союзу, Статутом Товариства [4], а також внутрішніми документами Товариства, прийнятими відповідно до цього Статуту.

Товариство має самостійний баланс, поточні та інші рахунки в банках та інших кредитних і фінансових установах як на території України, так і за її межами, печатки із своїм найменуванням, торгову марку, знаки для товарів і послуг, штампи, бланки та інші реквізити [4].

Організаційна структура АТ «Укрпошта» складається з кількох рівнів, найвищим з яких є Загальні збори акціонерів. На Загальних зборах обирають наглядову раду, яка діє у проміжках між загальними зборами та якій належить право вирішувати майже всі питання. Наглядова рада у свою чергу обирає генерального директора, а також контролює та регулює його діяльність.

Організаційна структура головного офісу України Акціонерного Товариства «Укрпошта» представлена на наступному малюнку (рис. 2.1). Посаду генерального директора з 2016 року займає Смілянський Ігор Юхимович.

Рис. 2.1. Керівництво Товариства «Укрпошта»

Станом на 25 квітня 2022 року

Управління поточною діяльністю Товариства здійснює генеральний директор. Генеральний директор є одноосібним виконавчим органом Товариства, який є підзвітним Загальній зборам та Наглядовій раді та організує виконання їхніх рішень.

Станом на 2020 рік у складі Товариства налічується 27 філій (без права юридичної особи), 24 з них здійснюють діяльність з регіонального представництва національного поштового оператора, інші 3 філії виконують спеціальні функції із забезпечення операційної діяльності регіональних філій. Головним завданням філій виступає забезпечення своєчасного, якісного та повного задоволення потреб споживачів щодо послуг поштового зв'язку, а також інших послуг та ефективного розвитку головної мережі поштового зв'язку України.

Кожного року у своїй звітності АТ «Укрпошта» висвітлює місію, цінності та мету діяльності яких дотримується підприємство (рис. 2.2).

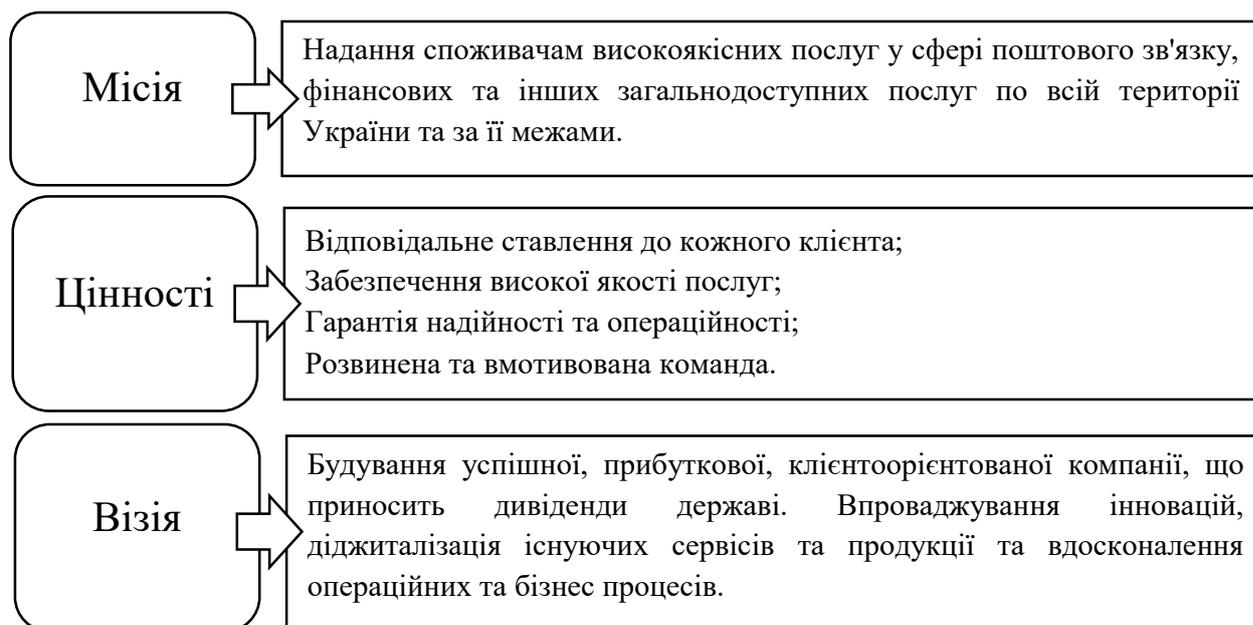

Рис. 2.2. Місія, цінності та візія Акціонерного Товариства АТ «Укрпошта»

У мережі інтернет серед користувачів різних служб поштового зв'язку було проведено опитування, за результатами якого «Укрпошта» зайняла третє місце в рейтингу «Популярність служб доставки серед інтернет-магазинів» (рис. 2.3).

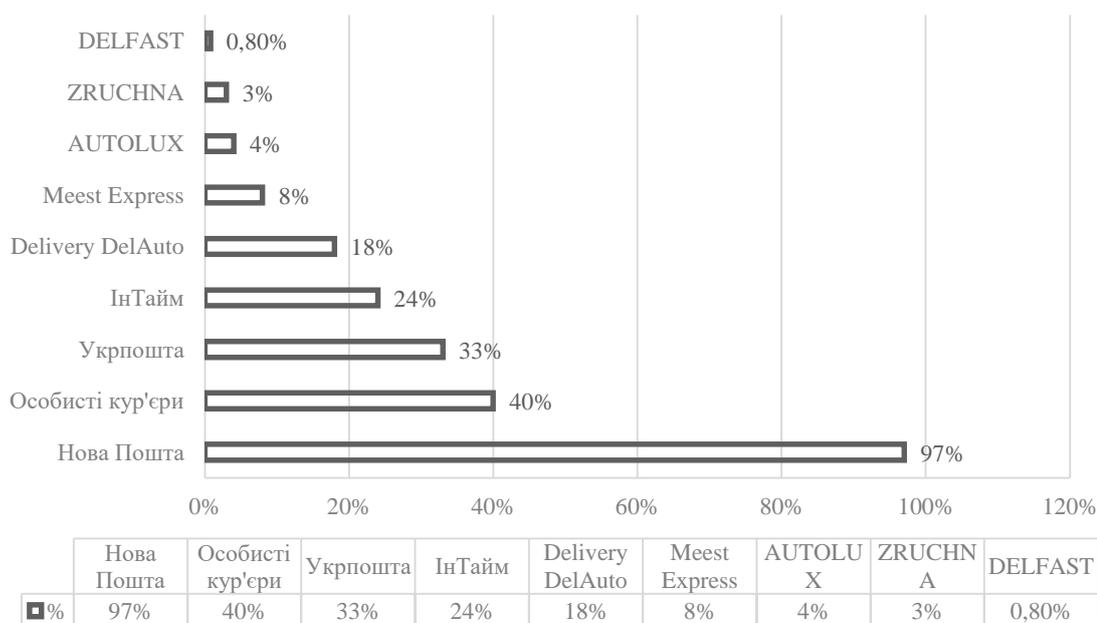

Рис. 2.3. Популярність служб поштового зв'язку серед інтернет-магазинів

Досліджуваною службою доставки користується 33% опитаних користувачів. Що є майже втричі менше, ніж результат найближчого її конкурента – служби поштового зв'язку «Нова Пошта».

Тобто, можна сказати, що АТ «Укрпошта» є однією з найбільших служб поштового зв'язку України та, як показує опитування, вона є не лідером серед інших. Для того, щоб досягнути своєї мети та стати найкращою службою поштового зв'язку на ринку України, необхідно обійти свого найголовнішого конкурента – службу доставки «Нова Пошта», яка посідає перше місце в опитуванні.

2.2. Аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства АТ «Укрпошта»

Кожне підприємство має джерела фінансових ресурсів, аналізоване підприємства не є винятковим. Як вже було визначено у попередньому розділі, фінансові ресурси підприємства складаються із власних та залучених джерел. Зазвичай, фінансова основа підприємства складається з власного капіталу, проте ефективна фінансова діяльність не може бути без постійного залучення позикових коштів. Залучення позикового капіталу дає змогу значно розширити обсяг господарської діяльності підприємства.

У даному розділі буде представлений аналіз джерел формування фінансових ресурсів підприємства АТ «Укрпошта».

Отже, перейдемо до аналізу структури, динаміки та структурної динаміки власного й позикового капіталу підприємства. Підсумки аналізу структури і динаміки власного й позикового капіталу підприємства АТ «Укрпошта» представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Структура та динаміка власного й позикового капіталу підприємства

Найменування статей	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення (+,-) 2019/2018			Відхилення (+,-) 2020/2019		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	Δ	%	темп зростання, %	Δ	%	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	2267925	37,62	2551675	32,27	2586049	26,10	283750	-5,35	112,51	34374	-6,17	101,35
1. Зареєстрований (пайовий) капітал	1264559	20,98	1264559	15,99	1264559	12,76	0	-4,98	100,00	0	-3,23	100,00
2. Капітал у дооцінках	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Додатковий капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього інвестований капітал	1264559	20,98	1264559	15,99	1264559	12,76	0	-4,98	100,00	0	-3,23	100,00
4. Резервний капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1003366	16,64	1287116	16,28	1321490	13,34	283750	-0,37	128,28	34374	-2,94	102,67
Всього накопичений капітал	2267925	37,62	2551675	32,27	2586049	26,10	283750	-5,35	112,51	34374	-6,17	101,35
6. Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. Вилучений капітал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього капітал у розпорядженні	2267925	37,62	2551675	32,27	2586049	26,10	283750	-5,35	112,51	34374	-6,17	101,35
8. Інші резерви	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ПОЗИКОВИЙ КАПІТАЛ	3760929	62,38	5355680	67,73	7323424	73,90	1594751	5,35	142,40	1967744	6,17	136,74
1. Довгострокові зобов'язання	186591	3,09	404864	5,12	611434	6,17	218273	2,03	216,98	206570	1,05	151,02
1.1. Довгострокові кредити банків	0	0,00	0	0,00	65878	0,66	0	0,00	0,00	65878	0,66	65878
1.2. Відстрочені податкові зобов'язання	114263	1,90	208119	2,63	201646	2,03	93856	0,74	182,14	-6473	-0,60	96,89

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.3. Цільове фінансування	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.4. Страхові резерви	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.5. Інші довгострокові зобов'язання та забезпечення	72328	1,20	196745	2,49	343910	3,47	124417	1,29	272,02	147165	0,98	174,80
2. Поточні зобов'язання	3574338	59,29	4950816	62,61	6711990	67,73	1376478	3,32	138,51	1761174	5,12	135,57
2.1. Короткострокові кредити банків	112627	1,87	41939	0,53	264395	2,67	-70688	-1,34	37,24	222456	2,14	630,43
2.2. Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	65993	1,09	98902	1,25	168707	1,70	32909	0,16	149,87	69805	0,45	170,58
2.3. Векселі видані	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4. Заборгованість за товари, роботи, послуги	541590	8,98	541110	6,84	1103112	11,13	-480	-2,14	99,91	562002	4,29	203,86
2.5. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	285247	4,73	444966	5,63	409621	4,13	159719	0,90	155,99	-35345	-1,49	92,06
2.6. Доходи майбутніх періодів	364277	6,04	401630	5,08	413663	4,17	37353	-0,96	110,25	12033	-0,90	103,00
2.7. Інші поточні зобов'язання та забезпечення	2204604	36,57	3422269	43,28	4352492	43,92	1217665	6,71	155,23	930223	0,64	127,18
СУКУПНИЙ КАПІТАЛ	6028854	100	7907355	100	9909473	100	1878501	—	131,16	2002118	—	125,32

Після проведеного аналізу, варто зазначити наступне. Власні фінансові ресурси підприємства АТ «Укрпошта» складаються з зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку. Детальніше власні фінансові ресурси підприємства представлені на рис. 2.4.

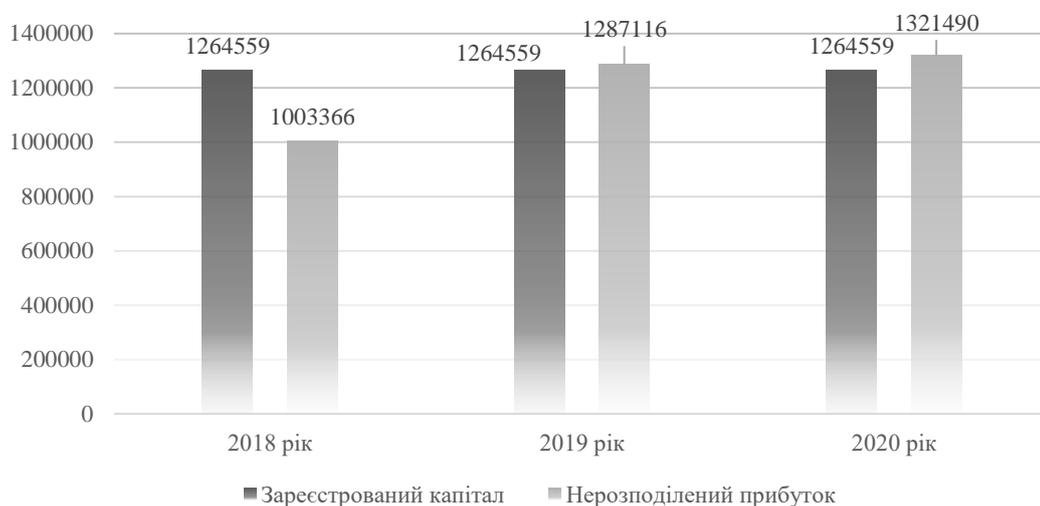

Рис. 2.4. Склад власних фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки, тис. грн.

На наступному малюнку (рис. 2.5) зображено структуру власного капіталу підприємства АТ «Укрпошта».

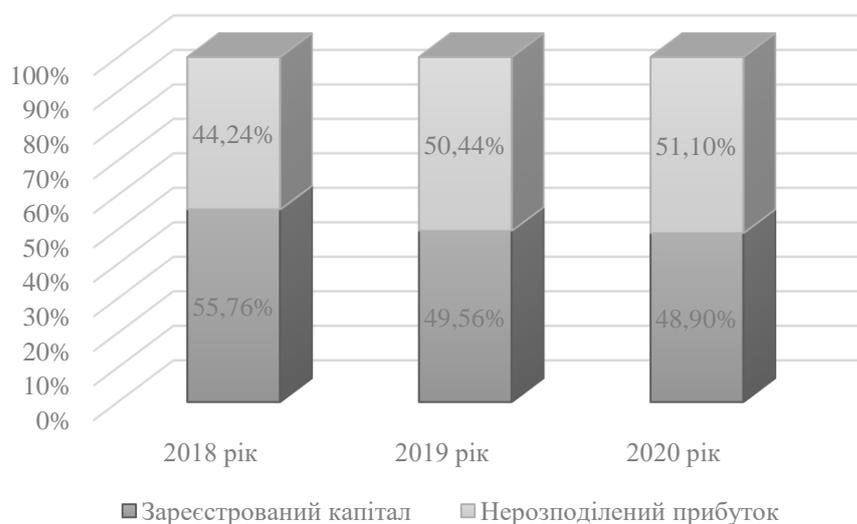

Рис. 2.5. Структура власного капіталу АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки, %

Як видно з малюнку, у 2018 році частка зареєстрованого капіталу, яка складала 1 264 559 тис. грн., переважала над нерозподіленим прибутком, а починаючи з 2019 року все відбувається навпаки – нерозподілений прибуток, який дорівнював у 2019 році 1 287 116 тис. грн. та 1 321 490 тис. грн. у 2020, становив більшу частку у структурі власного капіталу підприємства.

Загалом динаміка власних джерел фінансування протягом 2018-2020 років зображена на наступному малюнку (рис. 2.6).

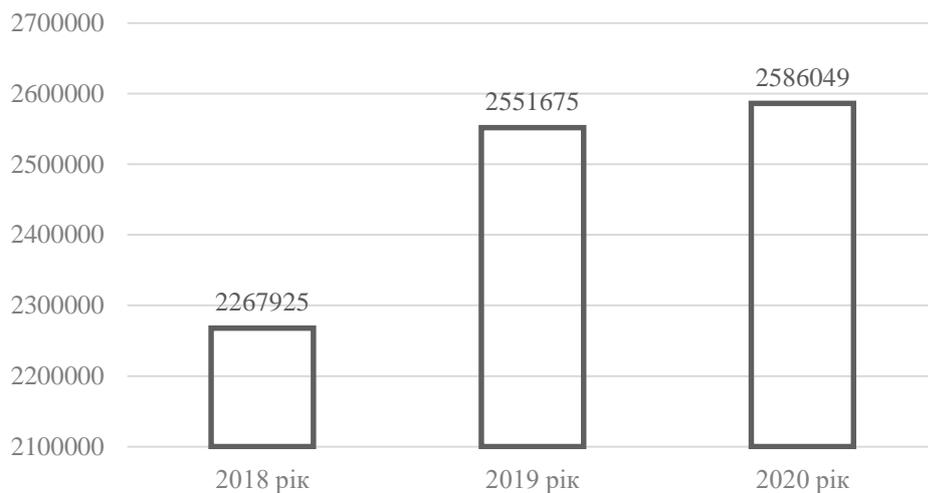

Рис. 2.6. Динаміка власного капіталу АТ «Укрпошта» протягом 2018-2020 років, тис. грн.

Отже, потрібно зазначити наступне. Сума власного капіталу протягом трьох досліджуваних років має тенденцію до збільшення. У 2020 році сума власного капіталу становить 2 586 049 тис. грн., що на 318 124 тис. грн. більше порівняно з 2018 роком. Зростання суми власного капіталу відбувається за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що свідчить про ефективність господарської діяльності на АТ «Укрпошта». Тобто, можна зазначити, що темп зростання в період з 2018 року по 2019 рік є більшим, ніж у період 2019-2020 років. Що свідчить про деякий спад ефективності діяльності підприємства. Але загалом ситуація є позитивною, оскільки зростання власних фінансових ресурсів призводить до економічного зростання підприємства.

Власні фінансові ресурси у процесі діяльності підприємства можуть поповнюватися за рахунок залучених коштів.

Аналізуючи структуру і динаміку позикового капіталу за 2018-2020 роки (рис. 2.7), треба зазначити, що відбувається збільшення зобов'язань за весь аналізований період. Сума позикового капіталу у 2020 році становить 7 323 424 тис. грн., що є більшим на 3 562 495 тис. грн. порівняно з 2018 роком.

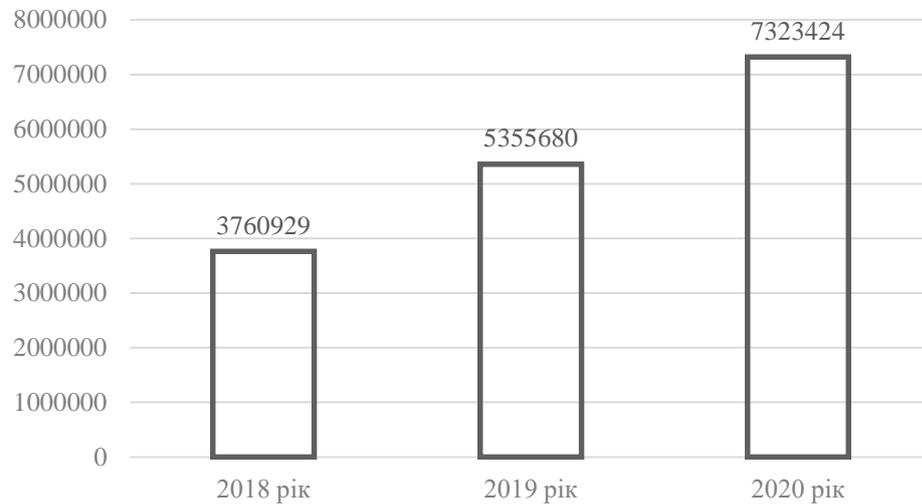

Рис. 2.7. Динаміка позикового капіталу підприємства АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки, тис. грн.

Позиковий капітал підприємства складається з довгострокових та поточних зобов'язань. Як можна побачити з малюнку 2.8, поточні зобов'язання складають майже всю структуру позикового капіталу АТ «Укрпошта».

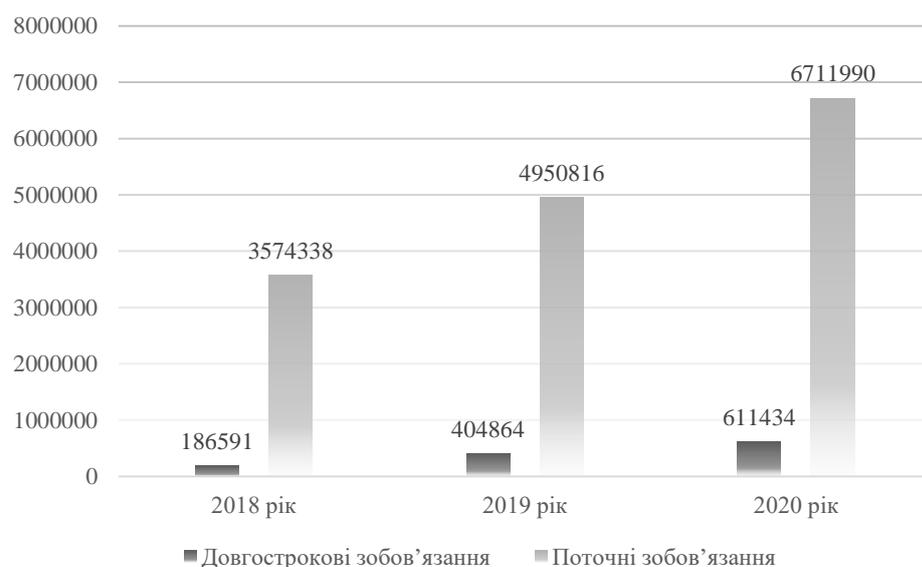

Рис. 2.8. Структура позикового капіталу АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки, тис. грн.

До довгострокових зобов'язань належать відстрочені податкові зобов'язання та інші довгострокові зобов'язання та забезпечення.

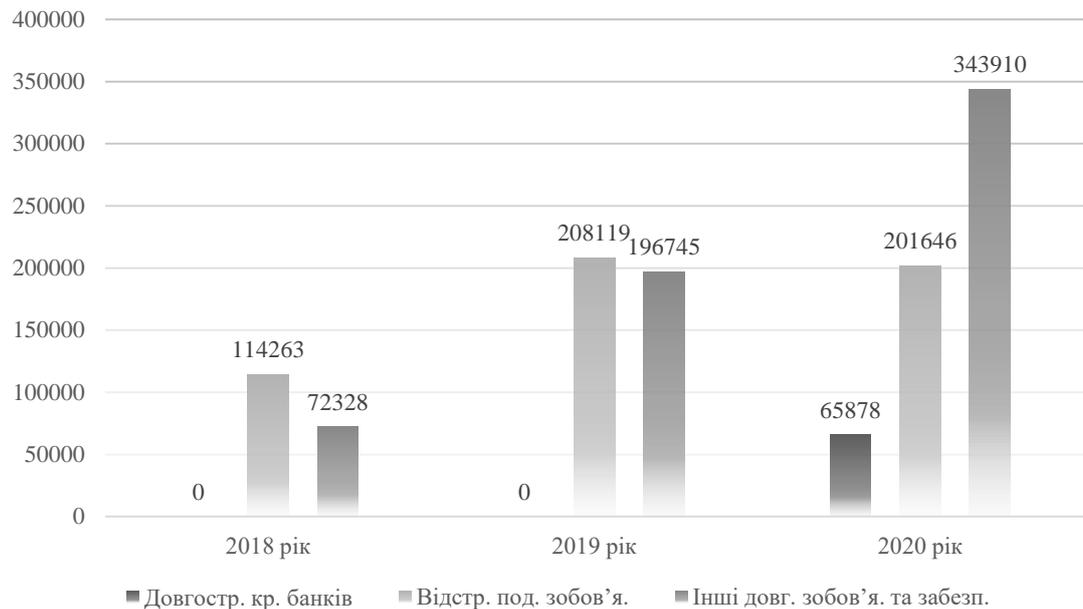

Рис. 2.9. Структура довгострокових зобов'язань АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки, тис. грн.

Сума довгострокових зобов'язань у 2020 році становить 611 434 тис. грн., що є більшим у 3,3 рази у порівнянні із 2018 роком. Також у 2020 році, на відміну від інших, на підприємстві з'являються довгострокові кредити банків, які складають 65 878 тис. грн.

Тенденція щодо відстрочених податкових зобов'язань є неоднозначною, у період з 2018 року по 2019 рік відбувається збільшення їх суми з 114 263 тис. грн. у 2018 році до 208 119 тис. грн. у 2019 році. Протягом 2019-2020 років спостерігається зменшення суми даного показника до 201 646 тис. грн. Зниження суми відстрочених податкових зобов'язань означає, що у майбутньому підприємство буде сплачувати меншу суму податку на прибуток.

Частка поточних зобов'язань у позиковому капіталі є значно вищою за частку довгострокових зобов'язань (рис. 2.10). Так у 2020 році поточні зобов'язання займають 91,65% позикового капіталу.

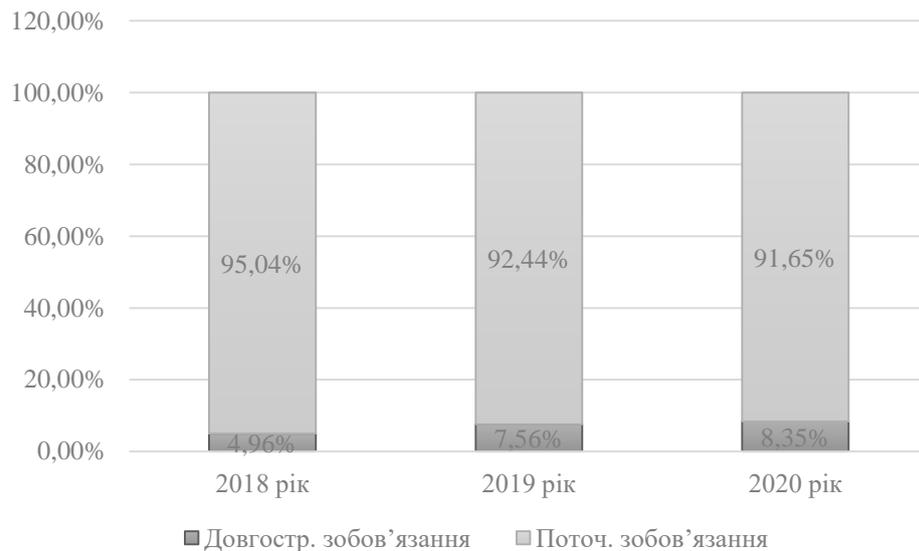

Рис. 2.10. Структура позикового капіталу підприємства АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки, %

До поточних зобов'язань підприємства АТ «Укрпошта» належать: короткострокові кредити банків; заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; заборгованість за товари, роботи та послуги; поточна кредиторська заборгованість за розрахунками; доходи майбутніх періодів; інші поточні зобов'язання та забезпечення (рис. 2.11).

Короткострокові кредити банків у період з 2018 року по 2019 рік мають динаміку до спаду, а у період з 2019 року по 2020 рік – до підвищення. У 2020 році сума короткострокових кредитів банків становить 264 395 тис. грн. Це означає, що на підприємстві виникли тимчасові фінансові труднощі у зв'язку із витратами, які воно не в змозі було вирішити самостійно.

Щодо заборгованості за товари, роботи та послуги варто зазначити, що цей показник має тенденцію до збільшення в період 2019-2020 років. Збільшення даної заборгованості відбулось більш, ніж у два рази. У 2020 році заборгованість за товари, роботи та послуги становила 1 103 112 тис. грн. Таку динаміку можна пояснити ситуацією у світі – з появою нової вірусної хвороби Covid-19, через яку більшість підприємства зазнали погіршення фінансового стану.

Поточна кредиторська заборгованість за рахунками у період з 2018 року по 2019 рік мала тенденцію до збільшення, з 285 247 тис. грн. вона зростає до 444

966 тис. грн. На кінець 2020 року кредиторська заборгованість зменшилась на 35 345 тис. грн., у порівнянні з 2019 роком.

Доходи майбутніх періодів на підприємстві АТ «Укрпошта» з 2018 року по 2019 рік знижувались, а вже з 2019 року по 2020 збільшувались. У 2020 році доходи майбутніх періодів становили 413 663 тис. грн.

Щодо інших поточних зобов'язань треба зазначити, що вони мають тенденцію до збільшення. У 2020 році вони становлять 4 352 492 тис. грн., порівняно з 2018 роком – 2 204 604 тис. грн., що є майже в два рази більшим. Динаміка є негативною, так як підприємство кожного року підвищує суму боргу.

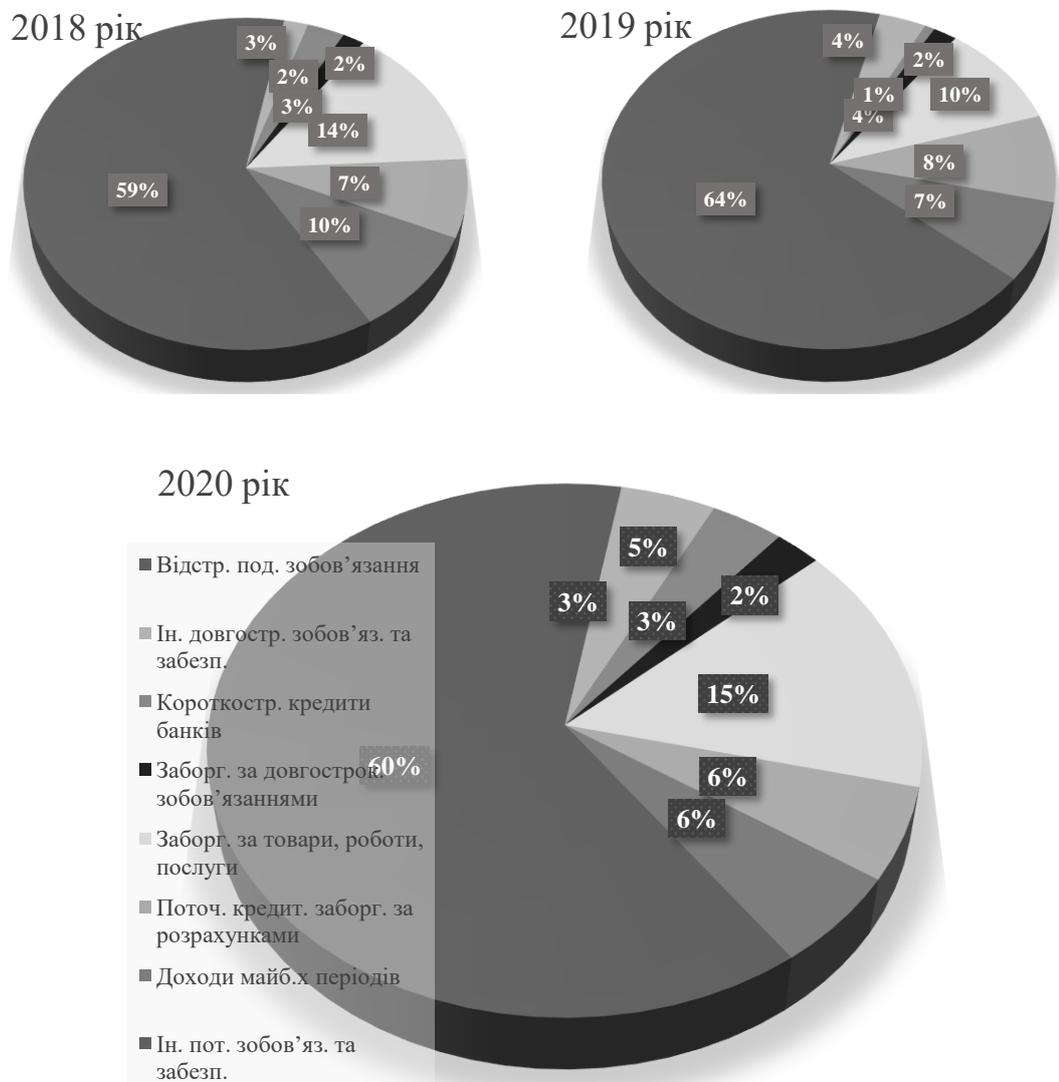

Рис. 2.11. Структура позикового капіталу на підприємстві АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки, %

З малюнка 2.11 видно, що найбільшу частку позикового капіталу становлять інші довгострокові зобов'язання та забезпечення, які дорівнюють у 2020 році 60% від загальної суми. На другому місці – заборгованість та товари, роботи та послуги, які становлять 15%. Третє місце розділяють короткострокові кредити банків та доходи майбутніх періодів, які становлять 6%. Далі йдуть інші поточні зобов'язання та забезпечення, за ними – короткострокові кредити банків та відстрочені податкові зобов'язання.

Варто зазначити, що поточні зобов'язання складають найбільшу частку у сукупному капіталу і у 2020 році дорівнюють 67,73%. Також частка поточних зобов'язань у позиковому капіталу є значно вищою за частку довгострокових зобов'язань, яка становить 91,65%.

Кредиторська та дебіторська заборгованість складають значну частку оборотних активів та поточних зобов'язань відповідно. Тому потрібно провести аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості з метою визначення раціонального співвідношення заборгованостей підприємства, а також виявлення можливості залучення додаткових джерел фінансування (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка співвідношення дебіторської й кредиторської заборгованості підприємства АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роках

Найменування статей	На кінець року		Найменування статей	На кінець року		Співвідношення ДЗ і КЗ	
	абсолютне значення, тис.грн	питома вага, %		абсолютне значення, тис.грн	питома вага, %	Δ	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1-ий рік							
Дебіторська заборгованість усього	350642	100	Кредиторська заборгованість усього	947984	100	-597342	-
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	158358	45,16	1. За товари, роботи, послуги	541590	57,13	-383232	-11,97
2. По розрахунках	53649	15,30	2. По розрахунках	299576	31,60	-245927	-16,30
3. Інша дебіторська заборгованість	138635	39,54	3. Інша кредиторська заборгованість	106818	11,27	31817	28,27
2-ий рік							
Дебіторська заборгованість усього	439303	100	Кредиторська заборгованість усього	1037172	100	-597869	-

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	275050	62,61	1. За товари, роботи, послуги	541110	52,17	-266060	10,44
2. По розрахунках	37575	8,55	2. По розрахунках	323483	31,19	-285908	-22,64
3. Інша дебіторська заборгованість	126678	28,84	3. Інша кредиторська заборгованість	172579	16,64	-45901	12,20
3-ій рік							
Дебіторська заборгованість усього	496952	100	Кредиторська заборгованість усього	1772404	100	-1275452	-
У тому числі:			У тому числі:				
1. За товари, роботи, послуги	335516	67,51	1. За товари, роботи, послуги	1103112	62,2382	-767596	5,28
2. По розрахунках	64080	12,89	2. По розрахунках	360144	20,3195	-296064	-7,42
3. Інша дебіторська заборгованість	97356	19,59	3. Інша кредиторська заборгованість	309148	17,4423	-211792	2,15

На наступному малюнку (рис. 2.12) зображено співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості у динаміці.

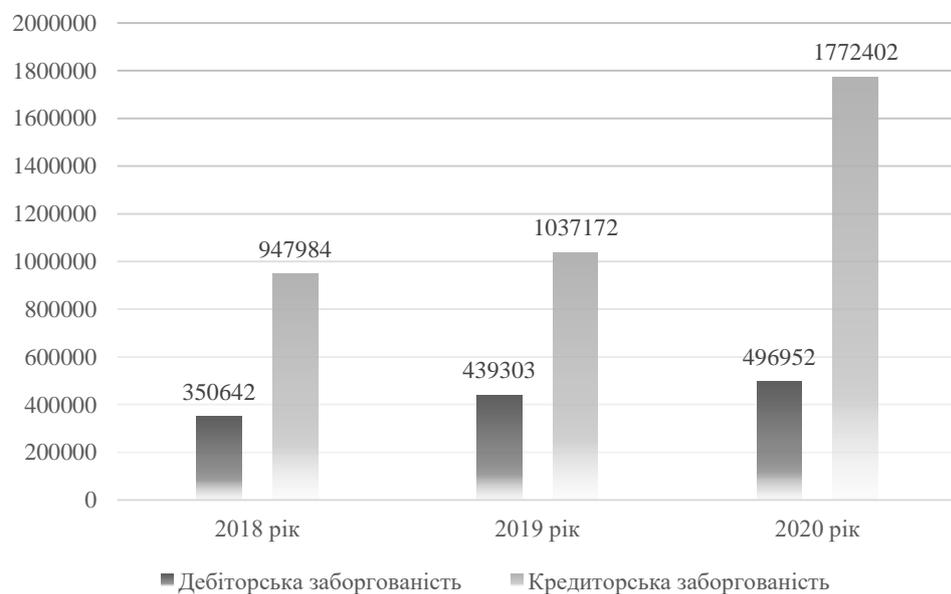

Рис. 2.12. Динаміка співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки

Аналізуючи вище наведені дані, слід відмітити, що протягом трьох досліджуваних років спостерігається перевищення кредиторської заборгованості

над дебіторською. У 2018 році перевищення становить на 597 342 тис. грн., у 2019 році – 587 869 тис. грн., у 2020 році – 1 275 452 тис. грн. У 2020 році відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською загалом на 356,55%. Але, не зважаючи на таке значне перевищення, не можна остаточно стверджувати про негативне становище даного явища. Для визначення причин збільшення кредиторської заборгованості, необхідно проводити більш детальний аналіз даних по діяльності підприємства.

Отже, за вищенаведеними розрахунками можна стверджувати, що підприємства АТ «Укрпошта» неефективно використовує свої оборотні кошти, що зумовлює наявність не стабільного стану фінансових ресурсів. При цьому підприємство не дотримується свого правила та не досягає своїх найвищих результатів при найменших затратах.

Також після проведення аналізу оцінки власного й позикового капіталу, варто сказати, що хоча власний капітал і має тенденцію до збільшення протягом періоду, все ж таки підприємство залишається залежним від позикових коштів кредиторів та інвесторів, що у свою чергу має негативний вплив на розвиток діяльності підприємства.

2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства

Одним із важливих питань у процесі використання фінансових ресурсів підприємства є оцінка ефективності їх функціонування. У сучасних умовах така оцінка є необхідною як у процесі формування фінансових ресурсів, так і при їх використанні.

Проведення оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства відбувається за допомогою таких показників як: показники фінансової стійкості, платоспроможності та ділової активності. Дані показники розглядаються через коефіцієнти структури капіталу, ліквідності та оборотності.

Для початку необхідно визначити тип фінансової стійкості підприємства, яка відіграє важливу роль у забезпеченні розширеного відтворення та прибутковості у майбутньому.

Фінансова стійкість – це здатність підприємства здійснювати свою діяльність в напрямку розвитку, при цьому зберігати рівновагу власних активів і пасивів у середовищі, яке постійно змінюється [33].

До основних показників фінансової стійкості підприємства належать:

- наявність власних коштів підприємства в обороті;
- коефіцієнт фінансової стійкості;
- коефіцієнт незалежності (автономії);
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт фінансового ризику;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- коефіцієнт покриття запасів;
- коефіцієнт загальної заборгованості;
- коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу тощо.

Результати вищеперелічених коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства АТ «Укрпошта» представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Основні показники фінансової стійкості підприємства АТ «Укрпошта»

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2019/2018		Відхилення (+,-) 2020/2019	
				у сумі, тис. грн	темп зроста ння, %	у сумі, тис. грн	темп зроста ння, %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Наявність власних коштів підприємства в обороті, тис. грн	-1299075	-1019377	-1044627	279698	78,47	-25250	102,48
2. Коефіцієнт фінансової стійкості, грн/грн	0,41	0,37	0,32	-0,03	91,84	-0,05	86,30
3. Коефіцієнт автономії, грн/грн	0,38	0,32	0,26	-0,05	85,78	-0,06	80,87
4. Коефіцієнт фінансової залежності, грн/грн	2,66	3,10	3,83	0,44	116,57	0,73	123,65
5. Коефіцієнт фінансового ризику, грн/грн	1,66	2,10	2,83	0,44	126,57	0,73	134,92

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
6. Коефіцієнт маневреності власного капіталу, грн/грн	-0,49	-0,24	-0,21	0,25	49,10	0,04	85,39
7. Коефіцієнт покриття запасів, грн/грн	-4,72	-3,15	-2,36	1,57	66,68	0,79	74,96
8. Коефіцієнт загальної заборгованості	1,58	1,94	2,60	0,36	123,11	0,66	133,77
9. Коефіцієнт співвідношення власного і залученого капіталу, грн/грн	0,60	0,48	0,35	-0,13	79,01	-0,12	74,12

Отже, спостерігається відсутність власних коштів в обороті на підприємстві. У період 2018-2019 років спостерігається можна побачити позитивну тенденцію щодо даного показника, а вже у 2020 році темп зростання знову мав тенденцію до підвищення. У 2020 році наявність власних коштів підприємства в обороті становила -1 044 627 тис. грн. Динаміка є негативною, так як недостатність коштів призводить до збільшення величини запозиченого капіталу і через це підвищується фінансова залежність підприємства.

Коефіцієнт фінансової стійкості протягом трьох досліджуваних років має тенденцію до спаду. У 2020 році даний коефіцієнт має значення 0,32 грн/грн., що є меншим на 0,9 порівняно з 2018 роком. Так як нормативне значення показника – 1, а на підприємстві у 2020 році його значення становить 0,32 грн/грн, можна сказати, що на підприємстві фінансовий стан є нестабільний.

Щодо коефіцієнта автономії або ж фінансової незалежності, потрібно відмітити, що на підприємстві спостерігається зниження даного показника. Як видно з малюнка 2.13, на якому графічно представлено зміну коефіцієнта у досліджуваний період, у 2020 році значення коефіцієнта становить 0,26 грн/грн. У порівнянні з 2018 роком, коли значення становило 0,38 грн/грн, це є меншим на 0,12 відсоткові пункти. Тобто, протягом аналізованого періоду спостерігається спад показника, що можна зазначити як негативна динаміка. Це означає, що підприємство здатне профінансувати лише 0,26 грн. активів за рахунок власного капіталу.

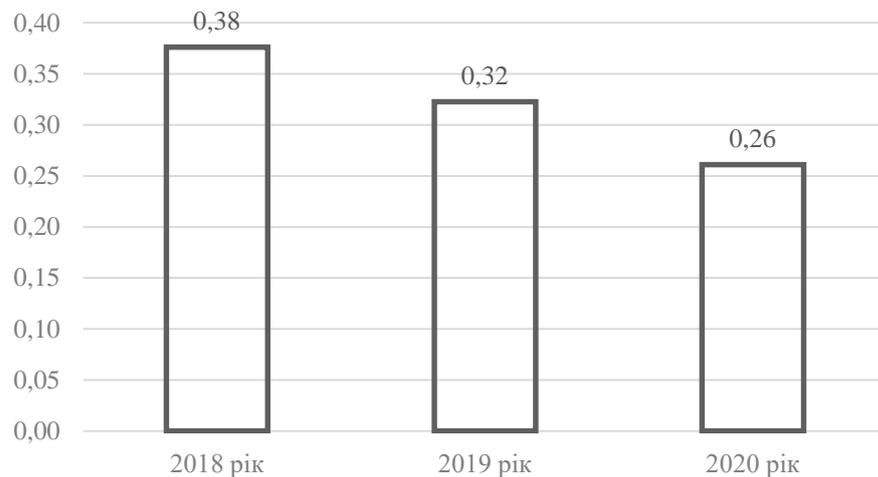

Рис. 2.13. Динаміка коефіцієнта автономії на підприємстві АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 років, грн/грн

Коефіцієнт фінансової залежності, на відміну від попереднього показника, має тенденцію до збільшення, але це не є позитивним явищем. У 2018 році значення коефіцієнта становило 2,66 грн/грн, у 2020 році це значення збільшилось і становило 3,83 грн/грн. Це означає, що підприємство є залежним від позикових коштів.

Спостерігається також збільшення коефіцієнта фінансового ризику протягом досліджуваних років. У 2020 році значення показника становить 2,84 грн/грн, що є на 1,17 більше, порівняно з 2018 роком. Тобто, кількість позикових коштів, залучених підприємством на 1 гривню вкладених в активи власних коштів, дорівнюють 2,84 грн/грн. Також потрібно відмітити, що значення коефіцієнта перетинає критичне значення, яке дорівнює 0,5, тобто залежність підприємства від залучених коштів є критичною.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу на АТ «Укрпошта» має від'ємне значення. Але, з кожним роком значення зростає у кращий бік. У 2018 році показник становив -0,49 грн/грн, а вже у 2020 році -0,21 грн/грн. При цьому нормативне значення показника 0,4-0,6 грн/грн. Збільшення даного коефіцієнта свідчить про позитивні зміни, тобто про поліпшення фінансового стану підприємства.

Також від’ємне значення має коефіцієнт покриття запасів, але за ним спостерігається позитивна тенденція. У 2020 році значення показника збільшилось на 2,36 грн/грн, порівняно з 2018 роком. Підвищення значення показника є позитивною ситуацією, так як це свідчить про підвищення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт загальної заборгованості має тенденцію до збільшення, що є негативним для підприємства. На рис. 2.14 графічно представлено динаміку даного показника.

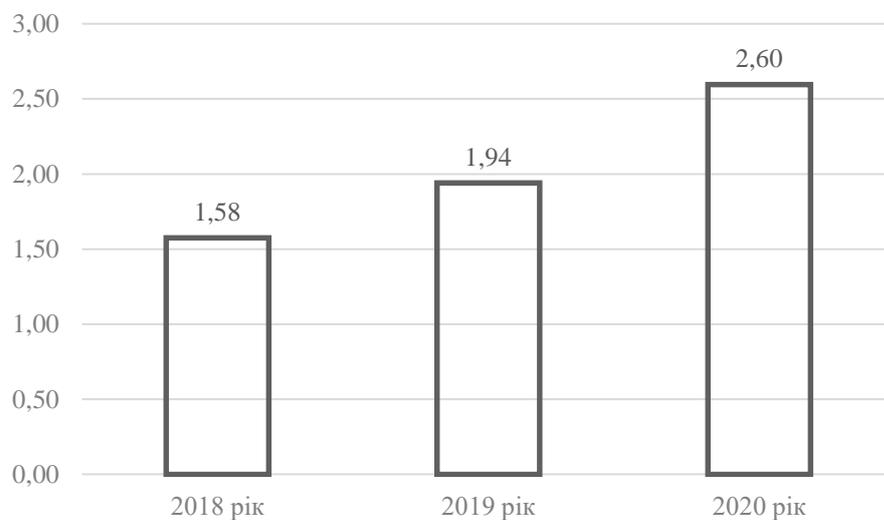

Рис. 2.14. Динаміка коефіцієнта загальної заборгованості на підприємстві АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки, грн/грн

У 2020 році коефіцієнт загальної заборгованості становить 2,6 грн/грн, що є більшим на 1,02 порівняно з 2018 роком. При цьому рекомендоване значення даного показника є меншим одиниці. Тобто, велика частина активів підприємства фінансується за рахунок позикових коштів. Також високе значення даного коефіцієнта може свідчити про низьку потужність запозичення підприємства, що у свою чергу, знижує фінансову гнучкість підприємства.

Також можна спостерігати зменшення співвідношення власного і залученого капіталу на підприємстві, що є негативною динамікою, яку представлено на наступному малюнку (рис. 2.15).

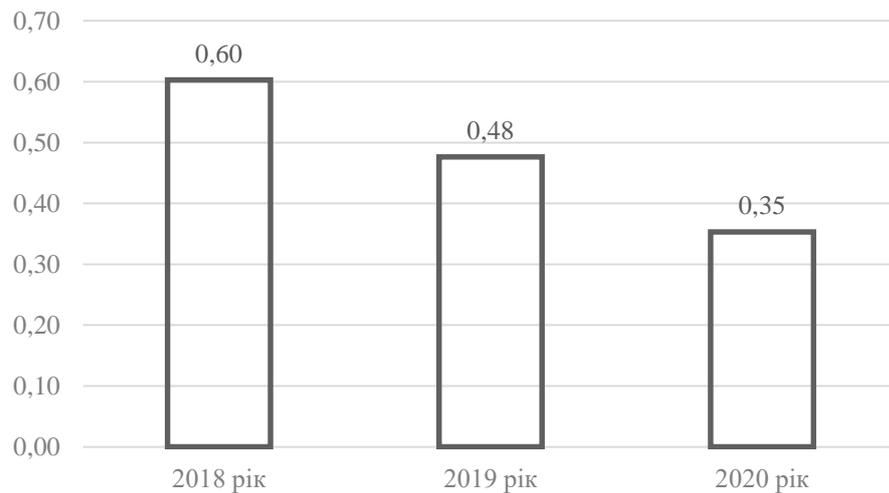

Рис. 2.15. Динаміка коефіцієнта співвідношення власного і залученого капіталу на підприємстві АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки, грн/грн

Протягом досліджуваного періоду можна спостерігати зниження даного коефіцієнта, що є негативним для підприємства. З 0,6 грн/грн у 2018 році значення коефіцієнта знизилось до 0,35 грн/грн у 2020 році, при тому що нормативне значення – 1. Дана динаміка свідчить про підвищення залежності підприємстві від залучених коштів.

Для характеристики наявності джерел фінансування запасів виділяють три основних показники:

1. Наявність власних коштів (В) – характеризує обсяг власних фінансових ресурсів, спрямовані на забезпечення потреб поточної діяльності [14].

2. Наявність власних та довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (ВД) – визначають збільшенням попереднього показника на суму довгострокових зобов'язань (ДЗ) [14].

3. Наявність загальних коштів (ЗК) – визначається збільшенням попереднього показника на суму короткострокових кредитів банків (КК) [15].

Трьом показникам наявності джерел фінансування запасів відповідають три показники забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування.

1. Надлишок (+) або дефіцит (-) власних коштів (Фв) [15].

2. Надлишок (+) чи дефіцит (-) власних та довгострокових позикових коштів (Фвд) [15].

3. Надлишок (+) чи дефіцит (-) загальних коштів (Фзк) [15].

Для визначення типу фінансової стійкості використовують трикомпонентний показник, наведений нижче [11]:

$$S(\Phi) = \{S1(\pm\Phi В), S2(\pm\Phi ВД), S3(\pm\Phi ЗК)\}, \quad (2.1)$$

де функція визначається так:

$$S(\Phi) = \begin{cases} 1, & \text{якщо } \Phi \geq 0 \\ 0, & \text{якщо } \Phi < 0. \end{cases} \quad (2.2)$$

Для характеристики фінансового стану на підприємстві розглядають чотири типи фінансової стійкості (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Типи фінансової стійкості

№	Тип фінансової стійкості	Зміст	Вид трикомпонентного показника та його розрахунок
1	Абсолютна фінансова стійкість	наявний надлишок власного оборотного капіталу для фінансування запасів і витрат	$S = \{1,1,1\}$ $В > ЗП$
2	Нормальна фінансова стійкість	наявний надлишок власних і довгострокових позикових джерел фінансування запасів і витрат.	$S = \{0,1,1\}$ $Зп = В + ДЗ$
3	Нестійкий фінансовий стан	надлишок нормальних джерел фінансування запасів і витрат	$S = \{0,0,1\}$ $Зп = В + ДЗ + КК$
4	Кризовий фінансовий стан	має місце нестача нормальних джерел фінансування запасів і витрат	$S = \{0,0,0\}$ $Зп > В + ДЗ + КК$

За результатами розрахунків визначають тип фінансової стійкості підприємства за допомогою зведеної таблиці показників за типами фінансової стійкості (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Зведена таблиця показників за типами фінансової стійкості

Показник	Тип фінансової стійкості			
	Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість	Нестійке становище	Кризове становище
$\Phi^B = B - Зп$	$\Phi^B > 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$
$\Phi^{ВД} = ВД - Зп$	$\Phi^{ВД} > 0$	$\Phi^{ВД} > 0$	$\Phi^{ВД} < 0$	$\Phi^{ВД} < 0$
$\Phi^{ЗК} = ЗК - Зп$	$\Phi^{ЗК} > 0$	$\Phi^{ЗК} > 0$	$\Phi^{ЗК} > 0$	$\Phi^{ЗК} < 0$

Отже, проаналізуємо показник, який характеризує вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Класифікація типу фінансового стану підприємства

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2019/2018		Відхилення (+,-) 2020/2019	
				у сумі, тис. грн.	темп зростання %	у сумі, тис. грн.	темп зростання %
1	2	3	4	5	6	7	8
Загальна величина запасів	235837	195381	225554	-40456	82,85	30173	115,44
Наявність власних коштів	-1299075	-1019377	-1044627	279698	78,47	-25250	102,48
Наявність власних та довгострокових позикових коштів (робочий капітал)	-1112484	-1424241	-1656061	-311757	128,02	-231820	116,28
Наявність загальних коштів	-999857	-1382302	-1044627	-382445	138,25	337675	75,57
$\Phi_{в} = В - Зп$	-1534912	-1214758	-1270181	320154	79,14	-55423	104,56
$\Phi_{вд} = ВД - Зп$	-1348321	-1619622	-1881615	-271301	120,12	-261993	116,18
$\Phi_{зк} = ЗК - Зп$	-1235694	-1577683	-1270181	-341989	127,68	307502	80,51
Трикомпонентний показник фінансової стійкості $S(\Phi) = \{S1(\pm\Phi_{в}), S2(\pm\Phi_{вд}), S3(\pm\Phi_{зк})\}$	{0,0,0}	{0,0,0}	{0,0,0}	-	-	-	-

Отже, після проведених розрахунків фінансової стійкості підприємства АТ «Укрпошта» можна зробити зазначити, що практично усі показники мають від'ємне значення, це може свідчити тільки про те, що на підприємстві спостерігається кризовий фінансовий стан.

Наступними показниками, які необхідно розрахувати для підприємства є коефіцієнти ліквідності та платоспроможності.

Поняття ліквідності і платоспроможності не ототожнюються, але вони тісно пов'язані між собою. Ліквідність – поняття більш містке, так як від ліквідності балансу залежить платоспроможність підприємства.

Ліквідність – це здатність підприємства розраховуватися зі своїми зобов'язаннями шляхом перетворення активів на кошти. Ліквідність підприємства свідчить про наявність грошових коштів для термінового виконання фінансових зобов'язань певного періоду [34].

Ліквідність підприємства розглядають як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, час перетворення у грошову форму яких відповідає терміну погашення зобов'язань. Чим менше часу необхідно для перетворення активів у гроші, тим вищий рівень їх ліквідності [36].

Для визначення ліквідності балансу підприємства необхідно зіставити розрахунки за групами активів і зобов'язань. Баланс буде вважатися ліквідним за умови дотримання таких співвідношень між групами активів і зобов'язань [35]:

$$\begin{aligned} A_1 &\geq P_1 \\ A_2 &\geq P_2 \\ A_3 &\geq P_3 \\ A_4 &\leq P_4, \end{aligned} \quad (2.3)$$

На наступній таблиці (табл. 2.7) представлено співвідношення груп активів і пасивів за період 2018-2020 років:

Таблиця 2.7

Порівняння груп активів і пасивів підприємства АТ «Укрпошта»

Порівняння груп активів і пасивів			
A1 і П1	2018 рік	2019 рік	2020 рік
	<	<	<
A2 і П2	>	>	>
A3 і П3	<	<	<
A4 і П4	>	>	>

Треба зазначити, що протягом трьох досліджуваних років спостерігається наступна нерівність:

$$\begin{aligned} A_1 &< П_1 \\ A_2 &> П_2 \\ A_3 &< П_3 \\ A_4 &> П_4, \end{aligned} \quad (2.4)$$

Тобто, варто зазначити, що більшість умов відносної ліквідності балансу на підприємстві АТ «Укрпошта» не виконуються, що свідчить про неліквідність балансу. Так поточні зобов'язання переважають над грошовими коштами, довгострокові зобов'язання переважають над виробничими запасами та незавершеним виробництвом. Умови четвертої групи також не виконуються і необоротні активи є вищими за суму власного капіталу на підприємстві.

На малюнку 2.16 графічно зображено співвідношення груп активів і пасивів у тис. грн. за 2018-2020 роки:

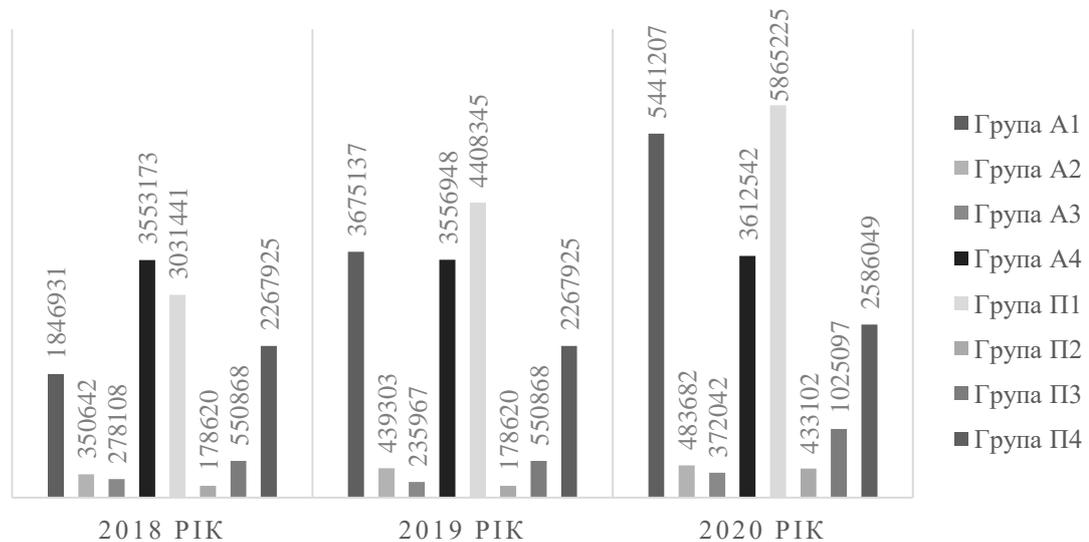

Рис. 2.16. Співвідношення груп активів і пасивів за період 2018-2020 роки, тис. грн.

З малюнку 2.16 видно, що групи А1, А3 не покривають групи П1 та П3, а група П4 не покриває групу А4.

На наступній таблиці (табл. 2.8) зображено баланс ліквідності підприємства АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки.

Таблиця 2.8

Баланс ліквідності підприємства АТ «Укрпошта»

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Пасив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Надлишок +,-		
								2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Група А1 Грошові кошти	1846931	3675137	5441207	Група П1 Поточні зобов'язання Кредиторська заборгованість за товари, роботи	3031441	4408345	5865225	-1184510	-733208	-424018
Група А2 Дебіторська заборгованість, Готова продукція	350642	439303	483682	Група П2 Короткострокові кредити банку	178620	140841	433102	172022	298462	50580
Група А3 Виробничі запаси, незавершене виробництво	278108	235967	372042	Група П3 Довгострокові зобов'язання	550868	806494	1025097	-272760	-570527	-653055
Група А4 Необоротні активи	3553173	3556948	3612542	Група П4 Власний капітал	2267925	2551675	2586049	1285248	1005273	1026493
Баланс гр.1+2+3+4	6028854	7907355	9909473	Баланс гр.1+2+3+4	6028854	7907355	9909473	-	-	-

Виходячи з розрахунків, підсумки яких представлено у таблиці 2.8 потрібно зазначити, що спостерігається недостатність ліквідності балансу. Можна відмітити достатність лише другої групи активів (А2) на покриття короткострокових кредитів банку (П2). Тобто, підприємство буде не в змозі в повному обсязі одночасно розрахуватися із своїми кредиторами. Для того, щоб погасити свої зобов'язання, підприємство ймовірно буде вимушене користуватися іншим джерелом, яке є менш ліквідним – дебіторською заборгованістю.

В цілому, можна сказати, що підприємство АТ «Укрпошта» не забезпечене оборотними коштами. У результаті того, що усі оборотні кошти мобілізовано в дебіторську заборгованість, підприємство збільшило свої довгострокові пасиви зі рахунок залучення додаткових кредитів. Це, у свою чергу, призводить до зростання «боргової «ями».

Також спостерігається перевищення групи А4 над групою П4, що свідчить про відсутність у підприємства достатньої величини власних оборотних коштів для покриття необоротних активів.

Аналіз ліквідності передбачає складання балансу ліквідності та розрахунок і аналіз основних показників ліквідності, до яких належать:

- Власний оборотний капітал;
- Коефіцієнт ліквідності;
- Коефіцієнт швидкої ліквідності;
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами [11].

Результати розрахунків вищеперелічених показників разом з показниками платоспроможності підприємства представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Коефіцієнти ліквідності та платоспроможності підприємства

АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Власний оборотний капітал, тис. грн	-1112484	-614513	-531852	55,24	86,55
Загальний коефіцієнт ліквідності (покриття), грн/грн	0,69	0,88	0,92	127,17	105,12
Коефіцієнт швидкої ліквідності, грн/грн	0,64	0,85	0,90	132,12	105,39
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, грн/грн	0,52	0,74	0,81	143,66	109,21
Коефіцієнт ліквідності товарно-матеріальних цінностей	0,09	0,05	0,06	59,87	113,88
Коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості, грн/грн	0,11	0,10	0,08	88,41	79,53
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	-0,53	-0,24	-0,17	44,55	71,90
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,60	1,48	1,35	92,10	91,65
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,08	0,16	0,24	192,85	149,01
Коефіцієнт відновлення платоспроможності	0,29	0,48	0,47	166,36	97,29
Частка кредиторської заборгованості у власному капіталу й дебіторської заборгованості	0,30	0,28	0,47	97,47	164,34
Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	0,84	-0,40	-0,40	-47,41	101,04

Отже, після проведеного розрахунку, можна зазначити наступне. На підприємстві АТ «Укрпошта» спостерігається недостатність власного оборотного капіталу. Але, варто відмітити, що відбувається позитивна тенденцію щодо темпу його зростання. У 2020 році недостатність власного оборотного капіталу на підприємстві становила -531 852 тис. грн., що порівняно з 2018 роком є меншим майже в два рази. Тобто, на підприємстві вживаються міри щодо збільшення власного оборотного капіталу і це свідчить про позитивні зміни в діяльності.

Щодо коефіцієнта ліквідності або покриття варто відмітити, що даний показник має значення менше одного протягом 2018-2020 років, при нормативному значенні ≥ 2 . Тобто, це означає, що на 1 гривню поточних зобов'язань припадає у 2018 році 0,69 грн. поточних активів, у 2019 році – 0,88 грн., у 2020 році – 0,92 грн. Тобто, протягом досліджуваного періоду спостерігається певна не забезпеченість поточних зобов'язань поточними активами. Але, варто зазначити, що відбувається тенденція до збільшення коефіцієнта ліквідності і це є позитивною динамікою.

Коефіцієнт швидкої ліквідності має схожу ситуацією з попереднім показником, він має тенденціє до збільшення протягом періоду. Нормативне значення даного коефіцієнта $\geq 0,8$. У 2018 році значення показника становило 0,64, тобто підприємство мало змогу погасити лише 0,64 частину своїх короткострокових зобов'язань найближчим часом. Нормативного значення було досягнуто у 2019 році, тоді підприємство мало змогу погасити 0,85 частину своїх короткострокових зобов'язань. Найкращого значення було досягнуто у 2020 році – 0,9 частину може бути погашена за рахунок наявних коштів та можливих надходжень.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство здатне погасити негайно. Протягом 2018-2020 років на підприємстві АТ «Укрпошта» показник перевищує нормативне значення, яке становить $\geq 0,2$. На наступному малюнку (2.17) графічно зображено стан коефіцієнта абсолютної ліквідності АТ «Укрпошта».

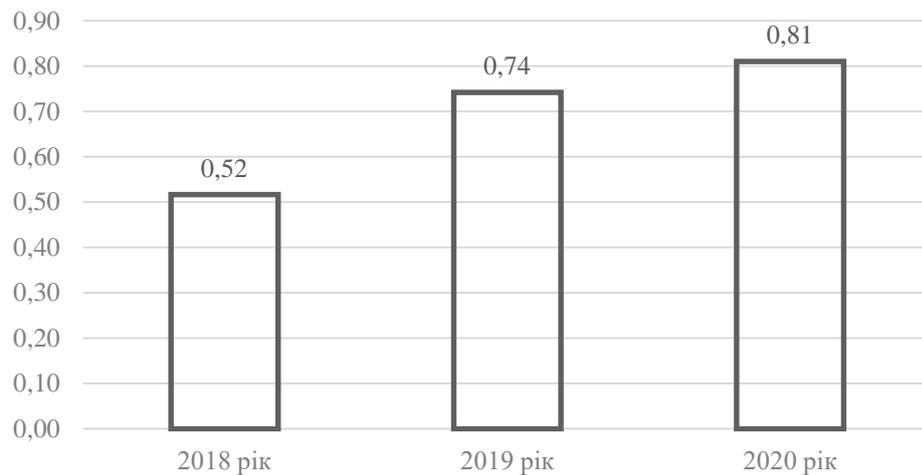

Рис. 2.17. Коефіцієнт абсолютної ліквідності АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки

У 2020 році значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становить 0,81, що порівняно з 2018 роком є більшим на 0,29. Тобто, підприємство має змогу негайно погасити 0,81 частину своїх поточних зобов'язань у 2020 році не чекаючи оплати дебіторської заборгованості та реалізації інших активів. Збільшення даного показника позитивно впливає на загальну діяльність підприємства.

Щодо коефіцієнта ліквідності товарно-матеріальних цінностей, то він показує на скільки поточні зобов'язання покриваються запасами. Але все ж таки у 2020 році, порівняно із 2018 роком відбувається зниження даного показника. Протягом досліджуваного періоду значних змін по цьому показнику не відбувалось. Найкраще значення серед трьох років спостерігалось у 2018 році, коли поточні зобов'язання покривались запасами на частку, яка дорівнює 0,09.

Наступний показник – коефіцієнт ліквідності дебіторської заборгованості, який показує якою мірою очікуванні надходження від дебіторів будуть використані для погашення короткострокових зобов'язань. Протягом періоду відбувається тенденція до зниження, якщо у 2018 році значення показника дорівнювало 0,11, то у 2020 році – 0,08, що є негативною динамікою. Чим менше значення даного коефіцієнта, тим довше погашаються короткострокові зобов'язання.

Щодо коефіцієнта забезпеченості оборотних активів власними оборотних коштами, то потрібно зазначити, що значення даного показника є негативним протягом 2018-2020 років, але відбувається тенденція до збільшення. У 2018 році значення показника становило $-0,53$, а у 2020 році вже $-0,17$, тобто на підприємстві спостерігаються покращення. Але все ж таки до нормативного значення, що становить $\geq 0,5$ ще далеко. Дана тенденція свідчить про те, що на підприємстві немає достатньої кількості власних коштів для забезпеченості ним оборотних активів підприємства.

По результатам розрахунків коефіцієнта загальної платоспроможності видно, що протягом періоду відбувається тенденція до зниження, що добре спостерігається на рис. 2.18.

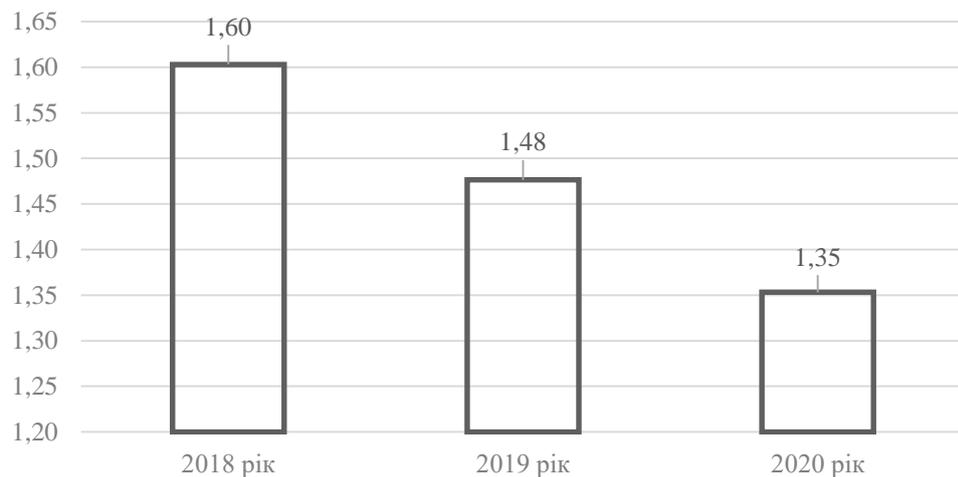

Рис. 2.18. Коефіцієнт загальної платоспроможності АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки

У 2018 році підприємство АТ «Укрпошта» здатне було покрити наявними активами 1,6 частину своїх зобов'язань і це є найкращим значенням за весь період. Протягом наступних років відбувається зниження показника, і у 2020 році було досягнуто найменшого за досліджуваний період значення, яке становить 1,35 частку.

Коефіцієнт фінансового левериджу збільшується протягом періоду, у 2020 році значення становило $0,24$, що є більшим порівняно з 2018 роком на $0,15$. Даний показник свідчить про можливість погашення довготермінових позик та

здатність підприємства функціонувати тривалий час. Так як відбувається збільшення частки боргового капіталу в структурі, це означає збільшення ризику структури капіталу.

Виходячи з попередніх розрахунків, можна зазначити, що коефіцієнти поточної ліквідності на підприємстві є значно нижчими за свої нормативні значення, тому потрібно розрахувати коефіцієнт відновлення платоспроможності. На рис. 2.19 представлено динаміку даного коефіцієнта.

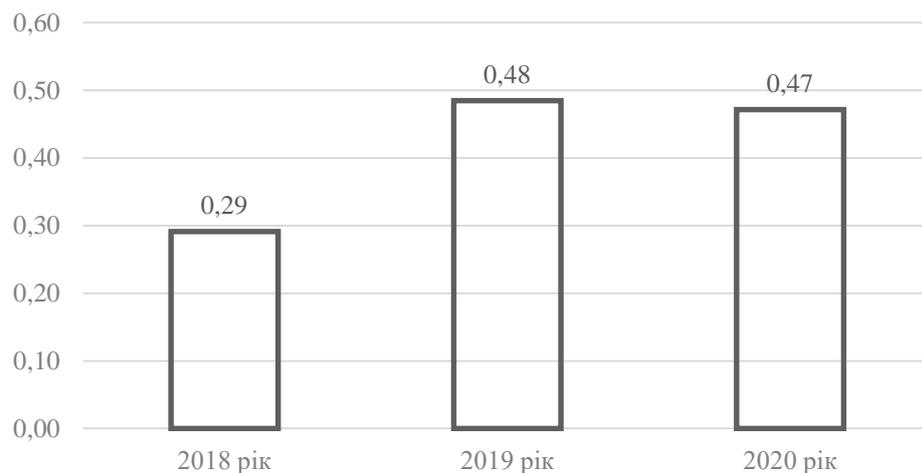

Рис. 2.19. Коефіцієнт відновлення платоспроможності АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки

З малюнку видно, що значення в жодному з років не перевищує одиницю. Тобто, це означає, що підприємство не має реальної можливості протягом 6 місяців відновити свою платоспроможність. Така ситуація є негативною та може призвести до банкрутства підприємства.

Наступним для розрахунку був показник частки кредиторської заборгованості у власному капіталі й дебіторської заборгованості. Виходячи з результатів розрахунку потрібно зазначити, що позитивна ситуація спостерігалась в період 2018-2019 років. Тоді частка кредиторської заборгованості у власному капіталі та дебіторській заборгованості мала тенденцію до зменшення, це у свою чергу свідчить про те, що власний капітал у більшій частині формується за рахунок власних коштів, а не запозичених. У період 2019-2020 років, навпаки, відбулося збільшення даного показника, що

означає формування власного капіталу за рахунок запозичених коштів, що є негативним у діяльності підприємства.

Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами на підприємстві АТ «Укрпошта» найкраще значення становив у 2018 році – 0,84. Протягом 2019-2020 років зміни по коефіцієнту практично не відбувалися та протягом обох років значення було на рівні -0,4. Тоді як позитивним вважається, коли коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами збільшується.

Також для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства використовують показники оборотності (показники ділової активності), результати яких представлено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства за коефіцієнтами оборотності

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Темп зростання, %	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,04	2,29	1,75	112,43	76,32
Тривалість обороту оборотних активів	179,34	159,51	209,59	88,94	131,39
Коефіцієнт ефективності використання ресурсів	-0,08	0,05	0,02	60,86	32,47
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,25	19,69	19,90	192,15	101,04
Тривалість обороту дебіторської заборгованості	35,62	18,54	18,39	52,04	99,24
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,04	6,14	5,05	87,22	82,34
Тривалість обороту кредиторської заборгованості	51,88	59,48	72,43	114,66	121,78
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	28,80	36,07	43,63	125,24	120,94
Тривалість обороту матеріальних запасів	12,67	10,12	8,39	79,85	82,91
Період обороту власного оборотного капіталу	221,69	200,03	354,11	90,23	177,02

Коефіцієнт оборотності оборотних активів в період 2018-2019 років мав тенденцію до збільшення, що є позитивним значенням. А вже у період з 2019 року по 2020 рік цей коефіцієнт має тенденцію до спаду. Значення показника знизилось на 0,54 обороти. Це означає, що оборотні кошти на підприємстві за 2020 рік може зробити 1,75 оберти, а це на 0,54 менше, ніж у попередньому, 2019

році. Тривалість обороту оборотних активів у 2020 році становить 209,59 днів, що на 30,24 дні більше, порівняно з 2018 роком. Зниження рівня оборотності призведе до зростання потреби в фінансових ресурсах.

Щодо коефіцієнта ефективності використання ресурсів, потрібно зазначити, що протягом 2018-2019 років відбувається покращення значень, у 2019 році показник становив 0,05, порівняно з 2018 роком – -0,08. У 2020 році знов відбулось зниження значення і показник становив 0,02, що свідчить про зниження ефективності використання ресурсів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості має тенденцію до збільшення протягом досліджуваного періоду, така зміна є позитивною. Також позитивним є зменшення тривалості обороту дебіторської заборгованості. У 2020 році період обороту становить 18,39 днів, що порівняно з 2018 роком є меншим на 17,22 дні. Тобто, для того, аби дебіторська заборгованість перетворилася в кошти у 2020 році потрібно 18,39 днів.

Протягом досліджуваного періоду спостерігається зниження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості. У 2020 році значення показника, порівняно з 2018 роком зменшилось на 1,98 оборот. Зниження показника означає ріст покупок у кредит на підприємстві. Тривалість обороту кредиторської заборгованості на підприємстві АТ «Укрпошта» має тенденцію до збільшення, що означає збільшення кількості днів, необхідних для здійснення платежів кредиторам.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів протягом досліджуваного періоду мав позитивну тенденцію, тобто зростав. Темп зростання показника у 2020 році становить 120,94%. Це означає, що кількість виручки від реалізації зростає з кожним роком. Період обороту ж навпаки, знижувався, але це свідчить про позитивні зміни. Так як у 2020 році підприємству потрібно 8,39 днів для виконання одного обороту.

Період обороту власного оборотного капіталу на підприємстві АТ «Укрпошта» протягом 2018-2019 років мав тенденцію до зниження, що є позитивним. У період 2019-2020 років навпаки – до збільшення, у 2020 році

значення становило 354,11 днів, що є негативним у діяльності підприємства. Тобто, збільшується період покриття коштів які вкладені у власний капітал.

Ділову активність підприємства визначають за умови виконання так званого «золотого правила» економіки підприємства:

$$T_{\text{пр}} > T_{\text{р}} > T_{\text{к}} > 100\%, \quad (2.5)$$

де $T_{\text{пр}}$ – темп зростання прибутку до оподаткування, %;

$T_{\text{р}}$ – темп зростання обсягу реалізації, %;

$T_{\text{к}}$ – темп зростання авансованого капіталу, %.

В наступній таблиці (2.11) зображено результати перевірки виконання «золотого правила»:

Таблиця 2.11

Перевірка виконання «золотого правила» економіки підприємства

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
				2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Темп зростання прибутку до оподаткування ($T_{\text{пр}}$), %	-285,72	79,62	41,52	365,34	-38,10
Темп зростання обсягу реалізації ($T_{\text{р}}$), %	125,63	117,21	118,06	-8,42	0,84
Темп зростання авансованого капіталу ($T_{\text{к}}$), %	77,92	131,16	125,32	53,24	-5,84
Виконання "золотого правила"	$T_{\text{пр}} < T_{\text{р}} > T_{\text{к}}$	$T_{\text{пр}} < T_{\text{р}} < T_{\text{к}}$	$T_{\text{пр}} < T_{\text{р}} < T_{\text{к}}$		

Отже, з таблиці можна побачити, що на АТ «Укрпошта» не виконується «золоте правило» економіки підприємства. У 2018 році темп зростання обсягу реалізації було більшим одночасно за темп зростання прибутку до оподаткування та темп зростання авансованого капіталу. Тобто, якщо говорити про темп зростання прибутку до оподаткування, то можна прийти до наступних висновків: прибуток підприємства збільшується менш інтенсивно, порівняно з обсягом реалізації, що у свою чергу свідчить про збільшення витрат виробництва.

У 2019 році ситуація змінюється, але на жаль у гіршу сторону. Спостерігається зворотна ситуація порівняно з «золотим правилом», усі показники перевищують один одного у, так скажемо, не правильному співвідношенні. Тобто темп зростання авансованого капіталу перевищує темп

зростання обсягу реалізації, що у свою чергу перевищує зростання прибутку до оподаткування. Така сама динаміка відбувається і у 2020 році. Це означає, що економічний потенціал підприємства є не стабільним, оскільки прибуток до оподаткування на підприємстві є меншим за всі інші показники. Тобто, підприємство є фінансово залежне від потреби у запозиченні коштів на стороні.

Також важливим елементом, що характеризує ділову активність підприємства, а отже й ефективність використання фінансових ресурсів, є тривалість операційного та фінансового циклу.

Тривалість операційного циклу - один із найважливіших показників, що характеризують ділову активність підприємства. Величина даного показника характеризує, скільки днів необхідно підприємству для закупівлі сировини та виробництва продукції [11].

Під фінансовим циклом прийнято розуміти період, який починається з моменту оплати постачальникам за матеріали (погашення кредиторської заборгованості) й закінчується у момент надходження грошей від покупців за відвантажену продукцію [11].

У наступній таблиці (табл. 2.12) представлено періоди обертів поточних активів та зобов'язань на підприємстві АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки.

Таблиця 2.12

Періоди обороту поточних активів і зобов'язань

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення		Темп зростання	
				2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	6791536	7777843	9182437	986307	1404594	114,52	118,06
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (ДЗг), тис.грн.	158358	275050	335516	116692	60466	173,69	121,98
Запаси (З), тис. грн.	235837	195381	225554	-40456	30173	82,85	115,44
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (КЗг), тис. грн.	541590	541110	1103112	-480	562002	99,91	203,86
Період обороту, дні:							
1) дебіторської заборгованості	35,62	18,54	18,39	-17,08	-0,14	52,04	99,24

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6	7	8
2) запасів	7,95	6,65	5,67	-1,31	-0,97	83,58	85,34
3) кредиторської заборгованості	51,88	59,48	72,43	7,60	12,95	114,66	121,78
Операційний цикл (п.1+п.2)	43,57	25,18	24,07	-18,39	-1,12	57,80	95,57
Фінансовий цикл (п.1+п.2-п.3)	-8,31	-34,30	-48,36	-25,99	-14,07	412,88	141,02
Кількість операційних циклів за рік	8,38	14,49	15,17	6,12	0,67	173,01	104,63

Отже, можна зробити висновок, що, в цілому, тривалість операційного циклу на підприємстві АТ «Укрпошта» є задовільним. Спостерігається тенденція до зменшення даного показника – у 2020 році тривалість обороту становило 24,07 днів, що порівняно з 2018 роком є меншим на 19,5 днів. Дана тенденція пов'язана зі зменшенням періоду оборту дебіторської заборгованості. Відповідно, зі зменшенням тривалості операційного циклу, зростає його кількість, так у 2020 році вона становила 15,17 раз/рік. Тобто, це свідчить про зміну ефективності діяльності підприємства у кращу сторону, разом з цим підприємство підвищує свою ділову активність, що звісно є позитивною динаміку у діяльності підприємства в цілому.

Щодо фінансового циклу на підприємстві АТ «Укрпошта», варто відмітити, що оптимальним вважається, коли тривалість показника дорівнює нулю або має негативне значення. Тривалість фінансового циклу у 2020 році дорівнює -48,36 днів, що у порівнянні із 2018 роком, коли той же показник становив -8,31 дні, є меншим на 40 днів. Тобто, дана тенденція є позитивною для діяльності підприємства. Вона свідчить про те, що підприємство має в наявності достатню кількість грошових коштів для фінансування своєї поточної діяльності.

На наступному малюнку (рис. 2.20) графічно зображено тривалість операційного й фінансового циклу підприємства. Як видно з рисунка, фінансовий цикл на підприємстві АТ «Укрпошта» має від'ємне значення протягом досліджуваного періоду, також відбувається його зниження протягом 2018-2020 років. Зниження даного показника пов'язане зі збільшенням періоду

обороту кредиторської заборгованості. Тобто, для погашення кредиторської заборгованості підприємству з кожним роком потрібно все більше часу, що є негативним для його діяльності, так у 2020 році значення показника становило 72,43 дні, що порівняно із 2018 роком більше на 20,56 доби.

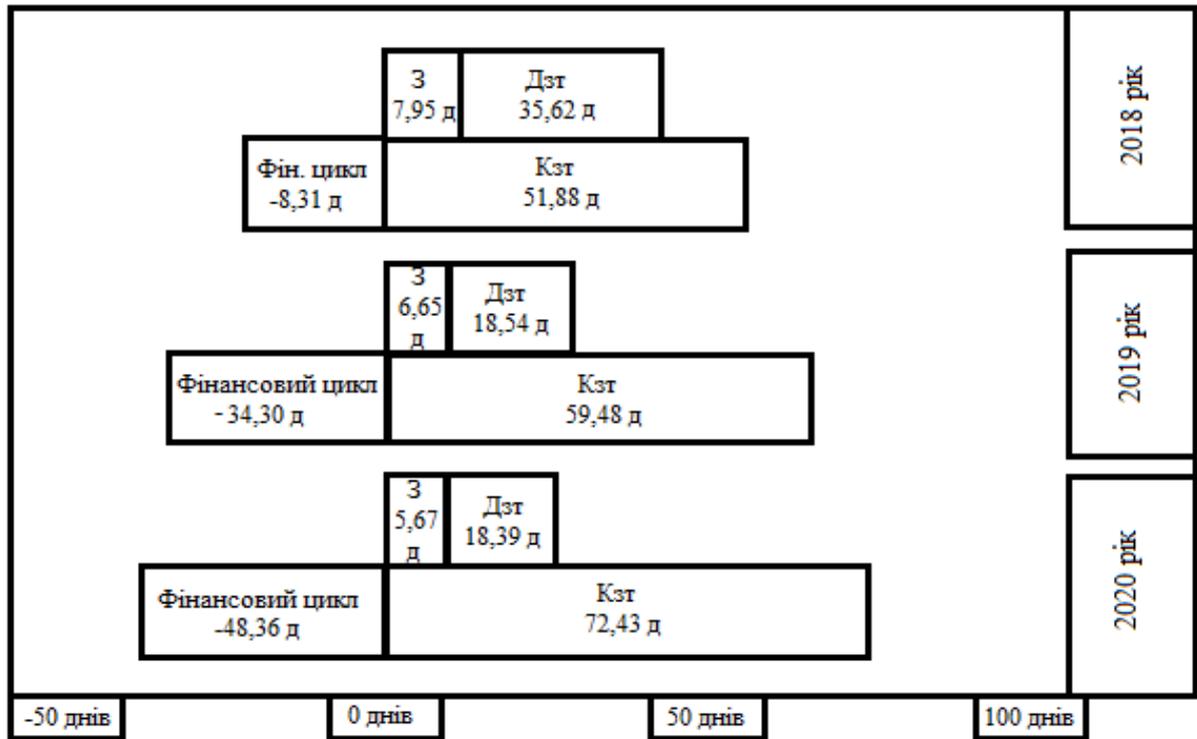

Рис. 2.20. Тривалість операційного та фінансового циклу підприємства

Також на малюнку можна побачити значне перевищення періоду обороту кредиторської заборгованості, над дебіторською, що свідчить про те, що підприємство може використовувати кошти кредиторів для джерела фінансування своїх дебіторів, а іншу частину коштів використовувати для фінансування своїх інших операцій.

В оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства також має місце для проведення аналізу динаміки основних показників використання оборотних активів і впливу чинників на економічний результат від прискорення оборотності. Результати розрахунків для підприємства АТ «Укрпошта» представлено у вигляді таблиці (табл. 2. 13).

Таблиця 2.13

Аналіз динаміки основних показників використання оборотних активів і впливу чинників на економічні результати від прискорення оборотності

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-) 2019/2018		Відхилення (+,-) 2020/2019	
				В сумі, тис. грн.	Темп зроста- ння, %	В сумі, тис. грн.	Темп зроста- ння, %
1	2	4	5	6	7	8	9
1. Дохід (виручка) від реалізації	6791536	7777843	9182437	986307	114,52	1404594	118,06
2. Середньорічні залишки активів	3336973	3399078,5	5258220,5	62105,5	101,86	1859142	154,7
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,04	2,29	1,75	0,25	112,43	-0,54	76,32
4. Коефіцієнт закріплення оборотних активів	0,49	0,44	0,57	-0,05	88,94	0,14	131,03
5. Тривалість одного обороту оборотних активів	176,88	157,33	206,15	-19,56	88,94	48,82	131,03
6. Одноденний оборот	18865,38	21605,12	25506,77	2739,74	114,52	3901,65	118,06
7. Прискорення (-), сповільнення (+) оборотності	-	-	-	-19,56	-	48,82	-
Розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів	-	-	-	3,29	-	86,05	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції	-	-	-	-22,85	-	-37,23	-
8. Сума вивільнених (залучених) з обороту коштів за рахунок прискорення(-), сповільнення (+) оборотності	-	-	-	- 422509,4 4	-	1245305, 33	-
Розрахунок впливу факторів:	-	-	-	-	-	-	-
за рахунок зміни середньорічних залишків оборотних активів	-	-	-	71124,83	-	2194882, 86	-
за рахунок зміни доходу (виручки) від реалізації продукції	-	-	-	- 493634,2 7	-	- 949577,5 3	-

Отже, з результатів розрахунку основних показників використання оборотних активів і впливу факторів на економічний результат, можна зробити наступний висновок. У 2019 році спостерігається прискорення оборотності на 0,25 обороти, порівняно з 2018 роком і складає 2,29 обороти. У 2020 році, спостерігається зворотна ситуація – відбулось сповільнення коефіцієнту оборотності оборотних коштів, порівняно з 2019 роком на 0,54 обороти, що є негативною тенденцією. Це відбулось за рахунок збільшення середньорічних активів у 2020 році, порівняно з 2019 роком на 1 859 142 тис. грн. Ситуація, яка

виникає на підприємстві призводить до зростання потреби в фінансових ресурсах, які підприємство буде запозичувати, тим самим збільшуватиме свої борги.

У 2019 році на підприємстві АТ «Укрпошта» відбувається прискорення оборотності оборотних коштів на 19,56 днів, порівняно з 2018 роком, та становить 157,33 дні. Це свідчить про те що, активам підприємства у 2019 році потрібно менше часу для здійснення повного оборту і це є позитивним явищем. Також прискорення оборотності оборотних дає змогу зекономити значні суми і збільшити обсяги виробництва, а також реалізації продукції без залучення додаткових фінансових ресурсів, що має позитивний вплив на загальну діяльність підприємства.

У 2020 році спостерігається зворотна ситуація – відбувається сповільнення оборотності оборотних коштів, яка становить 206,15 днів, що порівняно з 2019 роком є більшим на 48,82 дні і це є негативною тенденцією, так як активам потрібно більше часу для здійснення одного повного оборту.

У 2019 році за рахунок прискорення оборотності відбувається вивільнення з обороту 422 509,44 тис. грн., що має позитивний на результат діяльності підприємства. У 2020 році відбулось сповільнення оборотності, що сприяло залученню до обороту додаткових 1 245 305,33 тис. грн., що є негативним явищем і означає скорочення прибутку у звітному періоді.

Отже, у даному розділі було проведено дослідження фінансових ресурсів підприємства АТ «Укрпошта».

Акціонерне Товариство «Укрпошта» є найбільшою мережею, яка налічує в собі більше 11 000 відділень та забезпечує стовідсоткове покриття населених пунктів України. Підприємство надає понад 50 різних послуг для приватних осіб та корпоративних клієнтів, серед них основними є: поштово-логістичні послуги, які включають в себе посилки, письмову кореспонденцію, міжнародні відправлення, кур'єрську доставку та інші послуги; фінансові послуги, серед яких є грошові перекази, виплата пенсій та соціальної допомоги, приймання платежів, зняття готівки, страхові послуги тощо; торгівля, що включає в себе

товари широкого вжитку, періодика (зокрема доступна для замовлення через каталог) тощо.

Формування фінансових ресурсів аналізованого підприємства, як і більшість інших, відбувається за рахунок власних та залучених джерел. Було визначено, що власні фінансові ресурси підприємства складаються з зареєстрованого капіталу та нерозподіленого прибутку. По структурі власного капіталу варто зазначити, що станом на 2018 рік найбільшу частку становив зареєстрований капітал, а в період 2019-2020 років нерозподілений прибуток займав більшу частку у структурі. Сума власного капіталу протягом аналізованого періоду збільшується, що свідчить про ефективність господарської діяльності на підприємстві.

Позиковий капітал на підприємстві АТ «Укрпошта» складається з довгострокових та поточних зобов'язань, останні складають більше 90% від загальної суми позикового капіталу.

Після проведеного аналізу структури сукупного капіталу, можна зазначити, що підприємство є залежним від позикових коштів кредиторів та інвесторів, так як питома вага позикового капіталу у сукупному зростає протягом аналізованого періоду та у 2020 році досягає 73,9%, що у порівнянні з 2018 роком є більшим на 11,52%. Це свідчить про те, що необоротні активи формуються за рахунок позикового капіталу, що, у свою чергу, негативно впливає на фінансовий стан підприємства та його залежність від позикових джерел фінансування.

Також було проведено оцінку ефективності використання фінансових ресурсів підприємства через показники фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ділової активності. Через визначення показників фінансової стійкості було визначено, що майже усі показники є набагато меншими за свої нормативні значення, але спостерігається позитивна тенденція протягом 2019-2020 років. Можна стверджувати, що фінансова стійкість підприємства АТ «Укрпошта» знаходиться на критичному рівні, що негативно впливає на фінансовий стан. За класифікацією типу фінансового стану

підприємство знаходиться на кризовому рівні. Це говорить про те, що підприємство перебуває на межі банкрутства, адже запаси та витрати не забезпечуються джерелами їх формування.

Ліквідність підприємства також є недостатньою, оскільки майже усі показники знаходяться на низькому рівні, але мають позитивну тенденцію до збільшення. Низьке значення ліквідності негативно впливає на фінансовий стан підприємства і у майбутньому може призвести до зниження дохідності та виникнення банкрутства.

Показники платоспроможності мають низький рівень, але спостерігається поступова динаміка до покращення значень показників. Недотримання нормативних значень показників платоспроможності вказує на те, що підприємство не в змозі в повному обсязі та у визначений термін розрахуватися зі своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів. Для того, щоб у майбутньому збільшити показники платоспроможності підприємству необхідно вжити заходи щодо реалізації частини необоротних коштів або залучення позик для поповнення оборотних активів.

Стан ділової активності, як було визначено, має неоднозначний характер. Так, тривалість обороту оборотних активів протягом періоду зростає, що є позитивним, адже зниження рівня оборотності призведе до зростання потреби в фінансових ресурсах. Про позитивні зміни свідчить також зниження обороту дебіторської заборгованості. Для покращення стану ділової активності керівництву необхідно оптимізувати структуру оборотних активів, що у майбутньому призведе до зростання прибутковості підприємства.

Для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємству необхідно брати до уваги усі можливі важелі та фактори впливу. Необхідно розширювати і поглибити дослідження у сфері оптимального використання фінансових ресурсів підприємства, що у свою чергу допоможе оптимізувати структуру наявних ресурсів, зменшити витрати на оплату залучених коштів, і звісно, покращити ефективність використання наявних фінансових ресурсів.

РОЗДІЛ 3

ЩЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АТ «УКРПОШТА»

3.1. Оцінка структури джерел формування фінансових ресурсів

У процесі господарської діяльності кожен суб'єкт господарювання стикається з вирішенням проблеми забезпечення необхідним і достатнім обсягом фінансових ресурсів, що є основою та запорукою ефективного ведення бізнесу та отримання високого кінцевого результату. Хоча підприємство має у розпорядженні певну кількість власного капіталу і завдяки поточній діяльності відтворює певну суму грошей, їх сукупна величина часто є недостатньо для розвитку господарської діяльності, інвестиційних проектів та інших видів діяльності. Тому управління джерелами фінансових ресурсів та їх ефективне використання є однією з найважливіших функцій фінансового менеджменту.

Фінансове забезпечення виробничої діяльності суб'єктів господарювання здійснюється за допомогою фінансового планування, завдяки якому можна визначити масштаби виробництва і збуту продукції, економічне становище підприємства і, на цій основі – обсяги та джерела формування фінансових ресурсів [37]. Звісно, що залучення позикових коштів супроводжуються зростанням фінансового ризику, але це повинно сприяти й зростанню очікуваної прибутковості власного капіталу підприємства. Під час вибору джерел формування та фінансування структури капіталу підприємства актуальним є питання щодо правильного співвідношення між власним і позиковим капіталом для кожного підприємства.

В сучасних умовах економіки власники підприємств намагаються збільшити частку власних фінансових ресурсів та самофінансування. Вони впевнені, що це є найефективніший метод для досягнення мети підприємства.

Ведення діяльності виключно за рахунок власних джерел фінансування забезпечує підприємству найвищий рівень фінансової автономії, але обмежує

потенціал підприємства та темпи його розвитку. Через обмеженість власних коштів підприємств не може швидко розвиватися, захоплювати частку ринку та збільшувати доходи за рахунок використання фінансового важеля. Проте запровадження позикового капіталу є загрозою для фінансової безпеки та автономності підприємства. Одночасно, залучення позикових коштів збільшує ризик банкрутства, який зростає із збільшенням частки позикового капіталу в загальній структурі капіталу підприємства.

Отже, виходить, що фінансове планування має передбачати таке поєднання власних і позикових джерел фінансування, які підвищують рентабельність капіталу, підтримують належний рівень платоспроможності та фінансової стійкості, зменшують фінансові ризики та середньозважену вартість фінансових ресурсів.

Завдяки ефективному управлінню структурою капіталу, керівництво підприємства має змогу для [38]:

- забезпечення підприємства необхідним обсягом фінансових ресурсів;

- зниження рівня витрат фінансування, що пов'язані із залученням різних джерел фінансування й необхідністю ведення оплати власникам фінансових ресурсів за їх використання;

- забезпечення зростання фінансової рентабельності підприємства;

- забезпечення фінансової рівноваги підприємства і створення передумов формування його фінансової безпеки.

Оптимізацію фінансової структури капіталу підприємства виділяють як одну із найбільш важливих і водночас складних задач фінансового менеджменту.

Оптимальна структура капіталу – це співвідношення власних і позикових джерел, при якому забезпечується оптимальне співвідношення між рівнем рентабельності власного капіталу та рівнем фінансової стійкості, тобто максимізується ринкова вартість підприємства.

За допомогою показників фінансової стійкості та рентабельності можна оцінити структури капіталу підприємства. А саме до таких показників відносяться:

- коефіцієнт автономії;
- коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів;
- коефіцієнт маневреності власних коштів;
- коефіцієнт рентабельності власного капіталу.

Спираючись на показники фінансової стійкості АТ «Укрпошта», що були проаналізовані в табл. 2.3, варто зазначити, що коефіцієнт автономії протягом досліджуваного періоду знаходиться в межах 0,26-0,38, що є недостатнім для фінансової незалежності. Тобто, компанія у 2020 році, за рахунок власного капіталу здатне профінансувати лише 0,26 грн. активів. Оптимальна частка власного капіталу, на думку більшості вчених, знаходиться в межах 60%. Отже, це вказує на недостатню фінансову незалежність від залучених коштів.

Згідно з даними таблиці 2.1 можна розрахувати коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів за наступною формулою:

$$K_{\text{взк}} = \frac{\text{ВК}}{\text{ДЗ} + \text{ПЗ}}, \quad (3.1)$$

де $K_{\text{взк}}$ – коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів;

ВК – власний капітал;

ДЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

ПЗ – поточні зобов'язання і забезпечення.

На наступному малюнку (рис. 3.1) представлено графічну інтерпретацію коефіцієнта співвідношення власних та залучених коштів. Варто зазначити, що нормативне значення даного коефіцієнта становить 0,6 або 60%. Як можна побачити з малюнка, нормативному значенню показник не відповідає в жодному з аналізованих років. У 2020 році коефіцієнт досягає найбільшого свого значення у 2,83, що є більшим за нормативне значення у більш, ніж 300%. Тобто, позиковий капітал компанії АТ «Укрпошта» з кожним роком займає все більшу

частку у структурі капіталу, що у майбутньому може негативно відобразитись на фінансовому результаті.

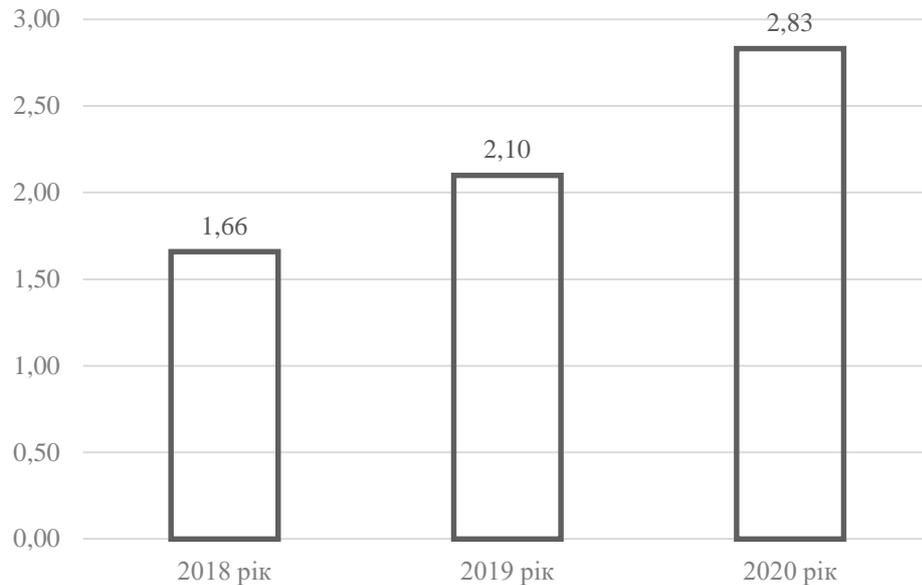

Рис. 3.1. Динаміка коефіцієнта співвідношення власних та позикових коштів АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 років

Тобто, аналіз коефіцієнту автономії та співвідношення власного та запозиченого капіталу вказує на те, що АТ «Укрпошта» залежить від позикових коштів. Отже, для оптимальної структури капіталу, підприємству потрібно збільшити показники фінансової автономії, а також погасити частку зобов'язань.

Виходячи з даних таблиці 2.3 значення коефіцієнту маневреності власного капіталу перебуває на рівні нижче нуля, що означає те, що наразі власний капітал не фінансує поточну діяльність підприємства. Протягом аналізованого періоду відбувається зростання даного показника, якщо у 2018 році його значення становило -0,49 грн/грн, то вже у 2020 році – -0,21 грн/грн. Тобто відбувається деяке поліпшення фінансової діяльності підприємства.

Наступним кроком розрахуємо рентабельність власного капіталу за формулою 3.1.

$$ROE = \left(\frac{\text{ЧП}}{(\text{ВК1} + \text{ВК2})/2} \right) * 100\% \quad (3.2)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу;

ЧП – чистий прибуток;

ВК1, ВК2 – власний капітал на початок і на кінець звітного періоду відповідно.

На наступному малюнку (рис. 3.2) представлена графічна інтерпретація рентабельності власного капіталу АТ «Укрпошта».

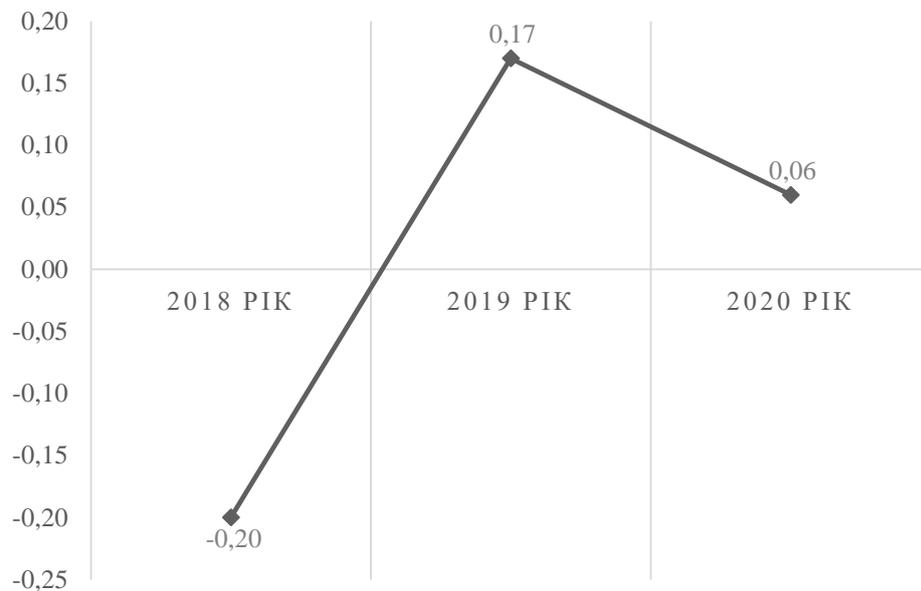

Рис. 3.2. Динаміка рентабельності власного капіталу підприємства АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки

Отже, можна побачити, що на початок аналізованого періоду рентабельність власного капіталу мала від'ємне значення. Станом на 2019 рік показник мав значення 0,17, що майже досягає нормативного значення, яке становить $>0,2$. Але вже у 2020 році значення показника знову знизилось і становить 0,06, що є втричі меншим ніж показник попереднього року. У майбутньому така динаміка може призвести до збитковості у діяльності підприємства.

Отже, варто зазначити, що без залучення позикових коштів компанія АТ «Укрпошта» буде ще менш рентабельною. Компанія залучає позиковий капітал для того, аби мінімізувати рівень фінансових ризиків, але при цьому ставлячи під удар фінансову незалежність.

Серед основних проблем, що мають вплив на процес формування джерел фінансових ресурсів виокремлюють:

- 1) недостатній рівень інвестиційної привабливості підприємства серед конкурентів;
- 2) низький рівень фінансової прозорості для інвесторів та кредиторів;
- 3) низький рівень підготовки менеджерів;
- 4) відсутність цілісної системи фінансового управління підприємством [40].

Отже, аналіз фінансової стійкості показав, що компанія АТ «Укрпошта» відноситься до ряду тих підприємств, фінансовий стан яких можна охарактеризувати як кризовий. Тобто, спостерігається нестача нормальних джерел фінансування запасів і витрат. Також, основною проблемою у діяльності компанії є нераціональне співвідношення власного та залученого капіталів. Тобто, можна зробити висновок, що досліджувана компанія потребує в оптимізації структури капіталу.

3.2. Оптимізація джерел формування фінансових ресурсів

Оптимізація структури фінансових джерел є однією з найважливіших і складних завдань, які необхідно вирішити в процесі фінансового менеджменту підприємства. Як вже зазначалось раніше, оптимальна структура капіталу — це співвідношення між використанням власного капіталу та залученого, що забезпечує оптимальне співвідношення між коефіцієнтом фінансової прибутковості та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства та максимізує його ринкову вартість [41].

На наступному малюнку (рис. 3.3) відображено етапи процесу оптимізації структури капіталу суб'єкта господарювання.

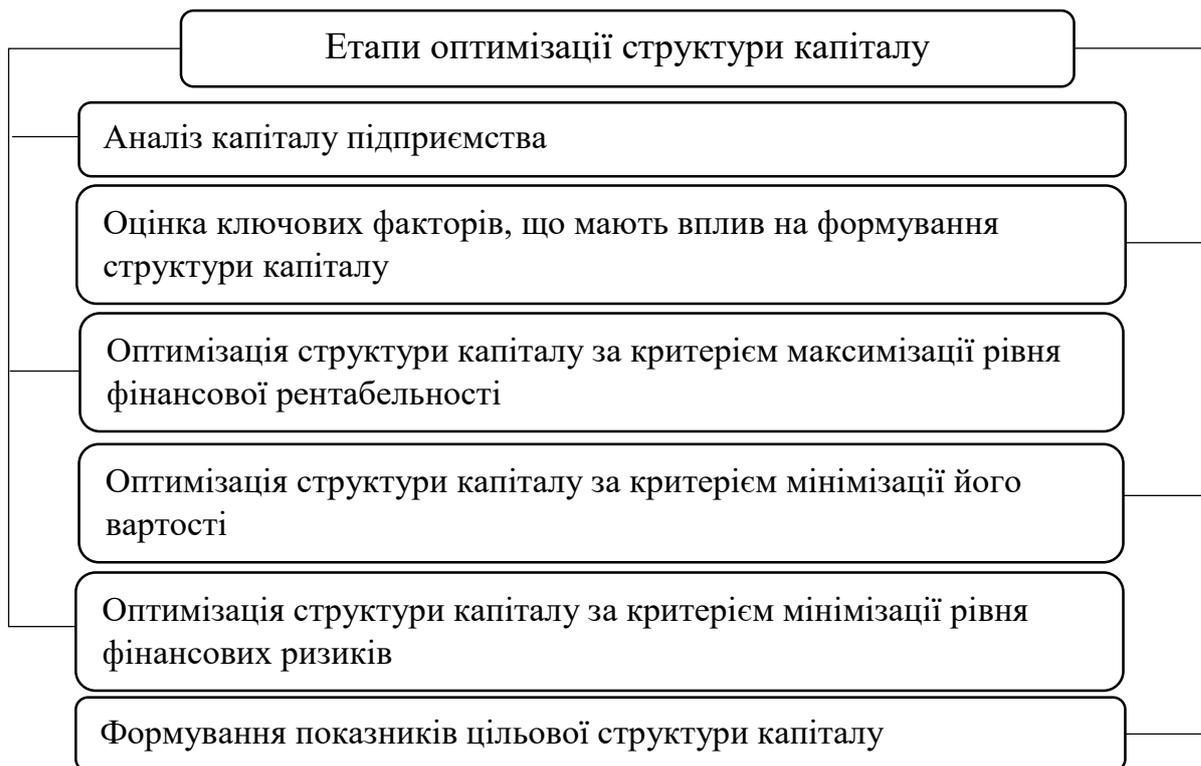

Рис. 3.3. Етапи оптимізації структури капіталу

Тенденції накопичення капіталу та ефективність його використання вітчизняними підприємствами свідчать про те, що на переважній більшості підприємств структуру джерел формування капіталу не оптимізовано. Слід зазначити, що сформована структура капіталу відповідає критерію мінімізації його вартості та частково відповідає критерію забезпечення фінансової стійкості, повністю ігноруючи критерій максимізації рівня фінансової рентабельності.

Вчений Бланк І. О. стверджує, що одним із ключових механізмів забезпечення максимізації рівня рентабельності капіталу за заданого рівня ризику є фінансовий леверидж. На його думку, ефект фінансового левериджу – це показник, що відображає рівень додатково залученого прибутку власним капіталом за різної структури залучення позикового капіталу [42].

Також питання оптимізації структури капіталу підприємства через управління величиною ефекту фінансового левериджу досліджували такі вчені, як: Давиденко Н. М., Савицька Г. В., Безгінова Л. І., Власова Н. О., Яремко І. Й. та інші. Вчені у своїх працях довели, що механізм впливу фінансового левериджу

на рівень прибутковості власного капіталу та ступінь фінансового ризику дає змогу управляти не тільки вартістю, але й структурою капіталу підприємства.

Фінансовий леверидж – це використання підприємством позикового капіталу, яке впливає на зміну дохідності власного капіталу і дає йому можливість одержати додатковий прибуток на власний капітал.

Ефект фінансового левериджу – це основний показник, що відображає величину додатково генерованого прибутку власним капіталом при різній структурі залучення позикового капіталу. За допомогою левериджу характеризується взаємозв'язок між прибутком і вартісною оцінкою активів або коштів, що використовуються для досягнення конкретного прибутку [45].

За результатами аналізу джерел фінансування АТ «Укрпошта» можна сказати, що підприємство, в більшій мірі, фінансується за рахунок позикового капіталу. Що, у свою чергу, свідчить про залежність від позикових джерел фінансування та характеризується низькою фінансовою стійкістю. Отже, розрахуємо ефект фінансового левериджу та середньозважену вартість капіталу для компанії за аналізований період.

Таблиця 3.1

Визначення середньозваженої вартості капіталу та ефекту фінансового левериджу АТ «Укрпошта» за 2018-2020 роки

Показник	Рік			Темп зростання, %	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019
1	2	3	4	5	6
Власний капітал	2267925	2551675	2586049	112,51	101,35
Позиковий капітал	3760929	5355680	7323424	142,40	136,74
Загальна сума капіталу	6028854	7907355	9909473	131,16	125,32
Середньорічна сума ВК	2533342	2409800	2568862	95,12	106,60
Середньорічна сума ПК	4349682,5	4558304,5	6339552	104,80	139,08
Чистий прибуток/збиток	-507781	405357	164923	-79,83	40,69
Зміна вартості ВК, %	-20,04	16,82	6,42	-83,92	38,17
ВПК, %	15,66	16,24	11,56	103,66	71,21
Ставка відсотку за кредит	19,10	19,80	14,10	103,66	71,21
Питома вага ВК, %	37,62	32,27	26,10	85,78	80,87
Питома вага ПК, %	62,38	67,73	73,90	108,57	109,11
ПК/ВК, од.	1,66	2,10	2,83	126,57	134,92
Ра, %	-0,08	0,05	0,02	-60,86	32,47

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
Pa-II, %	-0,28	-0,15	-0,12	53,32	84,75
(1-Сп), од.	0,82	0,82	0,82	100,00	100,00
WACC, %	0,34	14,45	8,68	4301,57	60,09
Ефв, %	-0,37	-0,25	-0,29	67,48	114,35

Вартість позикового капіталу, якщо він формується за рахунок банківського кредиту, визначається процентною ставкою. Так, як відсоткові виплати за банківськими кредитами переносяться на валові витрати підприємства, то вартість кредитних ресурсів визначається шляхом перемноження відсоткової ставки на податковий коректор та визначається за формулою:

$$\text{ВПК} = \text{П} * (1 - \text{С}_\text{п}), \quad (3.3)$$

де ВПК – вартість позикового капіталу;

Сп – ставка податку на прибуток;

П – ставка відсотку за кредит, %.

Отже, після проведених розрахунків варто зазначити, що структура капіталу АТ «Укрпошта» характеризується неефективним використанням як власного, так і позикового капіталу, так як ефект фінансового левериджу протягом аналізованого періоду залишається на від'ємному рівні.

За рахунок того, що у 2018 році компанія замість чистого прибутку мало збиток, середньозважена вартість капіталу перебуває на низькому значенні та становить 0,34%. Також через це у цьому ж році спостерігається й від'ємна рентабельність активів, що, у свою чергу, призводить до від'ємного значення ефекту фінансового левериджу.

Серед досліджуваного періоду, у 2019 році спостерігається найбільше значення показника середньозваженої вартості капіталу – 14,45%. Це відбувається за рахунок збільшення зміни показника вартості власного капіталу, який у порівнянні із 2018 роком збільшився майже на 84%. Також у 2019 році спостерігається найменш від'ємне значення ефекту фінансового левериджу, що відбувається за рахунок додатного значення рентабельності активів.

Отже, для поліпшення структури капіталу АТ «Укрпошта» необхідно визначити оптимальну його структуру за критеріями мінімізації середньозваженої вартості капіталу та максимізації ефекту фінансового левериджу. Результати розрахунків представлено у вигляді таблиці 3.2.

Для визначення оптимального співвідношення власних та позикових коштів в основу розрахунків було взято показники останнього з аналізованих років – 2020 року.

Таблиця 3.2

Оптимізація структури капіталу АТ «Укрпошта» за критерієм мінімальної його вартості

Показник	Варіанти розрахунків								
	Власний капітал	990947	1981895	2972841	3963789	4954736	5945684	6936631	7927578
Позиковий капітал	8918526	7927578	6936632	5945684	4954737	3963789	2972842	1981895	990947
Загальна сума капіталу	9909473	9909473	9909473	9909473	9909473	9909473	9909473	9909473	9909473
Середньорічна сума ВК	990947	1486420	2477368	3468315	4459262	5450210	6441157	7432105	8423052
Середньорічна сума ПК	8918525	8423052	7432104	6441157	5450210	4459263	3468316	2477368	1486421
Чистий прибуток/збиток	-271467	31533	334533	637533	940533	1243533	1446533	1749533	2252533
Зміна вартості ВК, %	-27,39	2,12	13,50	18,38	21,09	22,82	22,46	23,54	26,74
ВПК, %	11,56	11,56	11,56	11,56	11,56	11,56	11,56	11,56	11,56
Ставка відсотку за кредит	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1
Питома вага ВК, %	10	20	30	40	50	60	70	80	90
Питома вага ПК, %	90	80	70	60	50	40	30	20	10
ПК/ВК, од.	9,00	4,00	2,33	1,50	1,00	0,67	0,43	0,25	0,11
Ра, %	-2,74	0,32	3,38	6,43	9,49	12,55	14,60	17,66	22,73
Ра-П, %	-0,17	-0,14	-0,11	-0,08	-0,05	-0,02	0,00	0,04	0,09
(1-Сп), од.	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
WACC, %	5,79	8,01	10,69	13,04	15,28	17,48	18,57	20,73	25,01
Ефв, %	-1,24	-0,45	-0,21	-0,09	-0,04	-0,01	0,00	0,007	0,008

За результатами розрахунків, які представлені в таблиці 3.2, видно, що за рахунок зростання частки власного капіталу у загальній структурі капіталу,

збільшується й середньозважена вартість капіталу. Така тенденція відбувається за рахунок підвищення вартості власного капіталу. Аналізуючи дані таблиці, видно, що значення середньозваженої вартості капіталу тримається на додатному рівні протягом усіх запропонованих варіантів для розрахунку. Але, найнижчого значення показник досягає при співвідношенні власного та позикового капіталу 10% на 90%. Не зважаючи на це, найбільше значення ефекту фінансового левериджу та середньозваженої вартості капіталу досягається при співвідношенні власного та позикового капіталу 90% на 10%. Тобто, спостерігається зворотній зв'язок двох методів при співвідношенні власного та залученого капіталів. Не співпадіння оптимальної структури капіталу за цими методами зумовлено, у першу чергу, недосконалістю методик та не врахуванням повного спектру факторів впливу.

Отже, як бачимо, результати попередніх розрахунків мають суперечливий характер, тому їх варто їх розглядати як можливі рекомендації. На сучасному етапі робиться спроба досягти оптимального співвідношення структурних елементів капіталу підприємства за вимогами додержання одразу різних критеріїв оптимізації. У більшості випадків це критерії максимізація рівня рентабельності та забезпеченням достатнього рівня фінансової стійкості. Однак, як і попередні, ці методи мають протилежні наслідку, що унеможлиблює їх практичне застосування.

У наступній таблиці (табл. 3.3) представлено результати розрахунку рентабельності власного капіталу за різного рівня показника фінансового левериджу.

Таблиця 3.3

Рентабельність власного капіталу АТ «Укрпошта» за різних значеннях показника плеча фінансового важеля

Показники	Варіанти для розрахунку						
	50/50			38/62		66/34	
	50/50	100/0	0/100	20/80	80/20	100/0	0/100
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	2 586 049	2 586 049	2 586 049	2 586 049	2 586 049	2 586 049	2 586 049
Позиковий капітал	2 586 049	2 586 049	2 586 049	6 805 393	6 805 393	1 332 207	1 332 207

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8
у тому числі: -кредити банків;	1 293 025	2 586 049	0	1 361 079	5 444 314	1 332 207	0
-зобов'язання за розрахунками	1 293 025	0	2 586 049	5 444 314	1 361 079	0	1 332 207
Сукупний капітал	5 172 098	5 172 098	5 172 098	9 391 442	9 391 442	3 918 256	3 918 256
Плече фінансового важеля	1	1	1	2,63	2,63	0,52	0,52
Ставка відсотка за кредит,%	14,1%	14,1%	14,1%	14,1%	14,1%	14,1%	14,1%
Рентабельність сукупного капіталу,%	0,00	-0,03	0,04	0,00	-0,06	0,00	0,05
Фінансовий результат від опер. діяльності	185610	185610	185610	185610	185610	185610	185610
Витрати за відсотками за кредит	182316,45	364632,91	0,00	191912,08	767648,31	187841,20	0,00
Фінансовий результат до оподаткування	3293,55	-179022,91	185610,00	-6302,08	-582038,31	-2231,20	185610,00
Ставка податку на прибуток	18%	18%	18%	18%	18%	18%	18%
Чистий прибуток	3293,37	-179023,09	185609,82	-6302,26	-582038,49	-2231,38	185609,82
Рентабельність власного капіталу,%	0,13	-6,92	7,18	-0,24	-22,51	-0,09	7,18
Ефект фінансового левериджу,%	-0,01	-5,79	5,88	-0,53	-48,57	-0,04	3,03

Отже, спираючись на результати розрахунків, варто зазначити, що найкращим варіантом, серед запропонованих, є варіант, при якому співвідношення між власним та позиковим капіталом становить 50% на 50%. За цього варіанту позиковий капітал компанії має бути сформований на 100% за рахунок зобов'язань за розрахунками. Даний варіант гарантує найвищу, серед запропонованих варіантів, рентабельність власного капіталу – 7,18%, а також найбільшому значенню ефекту фінансового левериджу, який становить 5,88%.

Найгіршим із результатів для АТ «Укрпошта» став результат, при якому співвідношення власного та позикового капіталів становить 38% на 62%. При цьому, позиковий капітал формується на 80% за рахунок банківського кредиту

та на 20% за зобов'язаннями за розрахунками. У даному випадку збитковість власного капіталу становить 22,51%, а ефект фінансового левериджу набуває значення -48,57%. Тобто, це свідчить про те, що компанії не варто використовувати короткострокові банківські кредити для повного формування структури позикового капіталу.

Отже, після проведених розрахунків, можна зазначити, що для АТ «Укрпошта», у більшій мірі, є використання саме позикового капіталу для фінансування своєї діяльності. Але при використанні більшої частки позикового капіталу на підприємстві може виникнути проблеми із фінансовою стійкістю, його ліквідністю, рентабельністю тощо. Саме через це оптимізацію структури капіталу відносять до одного із найскладніших та найважливіших завдань.

Також варто враховувати й недоліки даного методу оптимізації, до яких можна віднести:

- ігнорування супутніх витрат, які пов'язані із залученням та використанням коштів, при тому, що їх розмір часто буває досить вагомим;
- не враховується фактор часу при виборі варіанту фінансування;
- не беруться до уваги методи оптимізації вартості фінансування.

Можна прийти до висновку, що головною проблемою формування оптимальної структури капіталу для підприємства АТ «Укрпошта» є те, що досить важко знайти «золоту середину». Тому основою в оптимізації діяльності підприємства мають стати якісні зміни, до яких можна віднести:

- розробка нових технологій та якісних підходів до організації діяльності у сфері фінансування підприємства;
- розробка заходів щодо модернізації надання послуг;
- розширення асортименту послуг та товарів;
- формування інформаційного забезпечення, якого потребує підприємство;
- підвищення кваліфікації робітників, які є відповідальними за управління фінансами підприємства.

ВИСНОВКИ

У процесі написання магістерської роботи було проаналізовано теоретичне узагальнення та досліджено економічну природу фінансових ресурсів підприємства, їх класифікацію, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів, проаналізовано фінансово-економічний стан підприємства АТ «Укрпошта», проведено оптимізацію джерел формування фінансових ресурсів.

Публічне акціонерне товариство «Укрпошта» входить до сфери управління Міністерства інфраструктури України, є правонаступником УДППЗ «Укрпошта» та є національним оператором поштового зв'язку України.

За результатами проведеного дослідження необхідно зробити наступні висновки:

1. Дослідження змісту фінансових ресурсів засвідчило важливе його значення для функціонування і розвитку підприємства. З'ясовано, що фінансові ресурси є одним із фундаментальних понять фінансів підприємства та є базою для функціонування фінансів. Фінансові ресурси було визначено як кошти, які підприємство має у розпорядженні та у процесі своєї діяльності використовує для досягнення певних поставлених цілей.

2. Джерелами формування фінансових ресурсів підприємства виступають власні та позичені з різних джерел кошти. Фактори, які впливають на формування фінансових ресурсів можна розділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства, а зовнішні фактори не пов'язані напряму із діяльністю підприємства, але мають вплив на неї. Було визначено, що основним завданням управління фінансовими ресурсами є забезпечення підприємства достатнім обсягом фінансових ресурсів та підвищення ринкової вартості, а також максимізація прибутку.

Було з'ясовано, що у сучасних умовах управління підприємством неможливо обрати одне із джерел формування фінансових ресурсів. При

використанні лише власних коштів виникає проблема щодо обмеження зростання фінансового потенціалу підприємства. Формування фінансових ресурсів за рахунок позикових коштів у великих кількостях забезпечує підприємству низьку фінансову стійкість та високу залежність від залученого капіталу, що значно підвищує ризик у фінансовій сфері підприємства.

3. Досліджено, що напрямки використання фінансових ресурсів підприємства варто поділяти за видами активів: необоротні активи, оборотні активи та за видами витрат: на виробництво, на збут продукції, управлінські та інші витрати. Якість використання фінансових ресурсів можна оцінити через ефективність їх використання, тоді як ефективність забезпечується впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів: економічних, правових, соціальних тощо.

З'ясовано, що для будь-якого підприємства є вкрай важливим наявність у розпорядженні достатньої кількості фінансових ресурсів, що, у свою чергу, забезпечує стабільне виробництво й можливий подальший розвиток та розширення діяльності підприємства.

4. За результатами аналізу фінансового стану АТ «Укрпошта» було виявлено, що дане підприємство має негативну динаміку розвитку щодо джерел формування фінансових ресурсів. Підприємство, головним чином, функціонує за рахунок позикових коштів, при цьому їх питома вага у загальній структурі капіталу зростає з кожним наступним аналізованим роком. Так за аналізований період частка позикового капіталу у сукупному зросла на 11,5% та становить у 2020 році 73,9%. Така динаміка, здебільшого, відбувається за рахунок збільшення суми заборгованості за товари, роботи та послуги та інших поточних зобов'язань.

У структурі власних фінансових ресурсів з 2019 року найбільша питома вага припадає на нерозподілений прибуток. Також протягом 2019-2020 років спостерігається, що чисті активи загальною сумою 2 586 049 тисяч гривень та 2 551 675 тисяч гривень, відповідно, були менші зареєстрованого акціонерного капіталу підприємства у сумі 6 518 597 тисяч гривень. Відповідно до вимог

Цивільного кодексу України чисті активи мають утримуватися на рівні, вищому, ніж зареєстрований акціонерний капітал [6]. Згідно за даним Кодексом, у підприємства є 2 роки для усунення порушень. У разі не виправлення цих порушень, Кодекс вимагає зменшення суми зареєстрованого акціонерного капіталу. Керівництво підприємства вважає, що недотримання цих вимог законодавства не призведе до значного негативного впливу на діяльність або фінансову звітність підприємства [48].

5. Проведена оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства АТ «Укрпошта» за період 2018-2020 роки вказує на те, що фінансові ресурси на підприємстві використовуються не ефективно. Підприємство знаходиться у кризовому фінансовому стану, не є ліквідним та не платоспроможним.

Після розрахунку фінансової стійкості, фінансової автономії, фінансування, а також маневреності власного капіталу можна зробити висновок, що усі показники є нижче нормативного значення та мають тенденцію до зниження, а отже і діяльність підприємства є не ефективною. Виявлено, що показники фінансової залежності, фінансового ризику та загальної заборгованості зростає. Це свідчить про те, що досить велика активів компанії фінансується за рахунок позикових коштів. Також встановлено, що протягом аналізованого періоду спостерігається підвищення залежності підприємства від залучених коштів.

Показники платоспроможності мають досить низький рівень, але відбувається поступове покращення значень. Недотримання нормативних значень свідчить про те, що компанія не в змозі у повному обсязі розрахуватися зі своїми зобов'язаннями. Розрахунок коефіцієнта відновлення платоспроможності було встановлено, що АТ «Укрпошта» не має реальної можливості протягом наступних шести місяців відновити свою платоспроможність. Така ситуація є вкрай негативною та може призвести до банкрутства компанії, що у свою чергу неможливе, так як компанія є суспільно значимою.

6. Було з'ясовано, що оптимізація фінансової структури капіталу підприємства є однією із найважливіших та водночас складніших завдань фінансового менеджменту.

За для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства було розроблено моделі оптимізації фінансових ресурсів АТ «Укрпошта». Запропоновані моделі передбачають собою вплив фінансового важеля та застосування показника середньозваженої вартості складових фінансових ресурсів з метою розрахунку оптимальності їх витрачання.

7. За результатами розрахунків проведеної оптимізації було з'ясовано, що найкращим, серед запропонованих, став варіант, при якому співвідношення між власним та позиковим капіталом становить 50% на 50%. При цьому, позиковий капітал стовідсоткова має бути сформований за рахунок зобов'язань за розрахунками. Цей варіант гарантує найбільше значення ефекту фінансового левериджу – 5,88%, а отже і рентабельності.

Визначено, що для АТ «Укрпошта» оптимальним варіантом є використання фінансових ресурсів, при якому позиковий капітал становить вагомішу частину у загальній структурі капіталу.

Таким чином, з урахуванням усіх результатів даної роботи, можна зробити висновок, що АТ «Укрпошта», майже, знаходиться на рівні банкрутства. Як вже було зазначено вище, дана компанія є суспільно значимою, так як забезпечує такі послуги як: надання послуг поштового зв'язку; видача пенсій населенню; виплата та приймання готівкових переказів та інше. Через це допустити банкрутство підприємства неможливо, тому йому необхідно укріплення фінансового стану за рахунок докапіталізації за рахунок підтримки зі сторони держави, як за свого часу підтримували державні банки.

За для забезпечення стабільного фінансового стану АТ «Укрпошта» необхідним є, як же зазначалось, активна підтримка держави, а також пошук альтернативних шляхів фінансового підкріплення. В умовах війни альтернативними способами збільшення фінансових ресурсів можуть бути:

- одержання підприємством безоплатної фінансової допомоги;

- випуск та продаж лімітованих поштових марок;
  - співпраця із всесвітньо відомими компаніями-магазинами для збуту продукції «Власної марки»;
  - розширення асортименту послуг та товарів, а також їх якість;
  - з максимальною віддачею використовувати усі види ресурсів;
  - грамотно будувати договірні відносини з постачальниками та покупцями.
- оптимізація обсягу, складу і структури фінансових ресурсів.

Крім цього, за умов мирного часу шляхами підвищення фінансового стану компанії можуть бути:

- нарощення обсягів виробництва та надання послуг;
- підвищення продуктивності праці працівників та їх кваліфікації за рахунок проведення бізнес-тренінгів, впровадження ефективної інформаційної системи;
- захоплення якомога більшої частки на ринку послуг через підвищення їх якості;
- ведення раціональної цінової політики;
- забезпечення належних умов транспортування товарів;
- зменшення витрат на виробництво продукції та виконання послуг;
- підвищення маркетингової політики;
- розроблення стратегічних та оперативних планів;
- налагодження ефективної системи матеріального стимулювання персоналу підприємства.

Таким чином, при впровадженні та дотриманні запропонованих шляхів реабілітації, АТ «Укрпошта» може покращити свою фінансову стійкість, а також структуру джерел формування фінансових ресурсів підприємства, що матиме позитивний вплив на загальний фінансовий стан, а також на його діяльність в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про господарські товариства». Редакція від 03.07.2020. Електронний ресурс/Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12?find=1&text=%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B8#Text>
2. Конституція України – Офіційний сайт Верховної Ради України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» - Офіційний сайт Верховної Ради України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>
4. Статус Акціонерного Товариства «Укрпошта». Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.ukrposhta.ua/doc/statutory-documents/statut_at_ukrposhta_22062021.pdf
5. Закон України «Про поштовий зв'язок» – Офіційний сайт Верховної Ради України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14#Text>
6. Цивільний Кодекс України – Офіційний сайт Верховної Ради України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики: підручник. 4-те вид., стер. Київ: Т-во
8. Фінансова діяльність підприємства [Текст]: [навч.посіб.] / [М.Я.Коробов, П.І.Орлов, К.Я.Петрова]; 2ге видання. – К.: Либідь, 2002. – 384 с.
9. Буряковский В. В. Финансы предприятий : Учебное пособие / В. В. Буряковский, В. Я. Кармазин, С. В. Каламбет; под ред. В. В. Буряковского . – Дніпропетровськ: Пороги, 2003. – 246 с.

10. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник / О. Д. Василик. – К. : НІОС. – 2001. – 416 с
11. Зятковський І. Теоретичні засади фінансів підприємств // Фінанси України. – 2000. – № 4. – С. 17–26.
12. Зятковська Л. Методологічні засади фінансового забезпечення підприємств // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 148–155.
13. Бланк И. Управление активами: монография. Киев: «Ника-Центр», «Ельга», 2000. 720 с.
14. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики: підручник. 4-те вид., стер. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2008. 302 с.
15. Азаренкова Г. Фінанси підприємств: Навч. посібник / Г. Азаренкова, Т. Журавель, Р. Михайленко. – К.: Знання-Прес, 2004. – 291 с. – (Вища освіта 21 століття).
16. Лапа А. Є. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація / А. Є. Лапа // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки, № 4/2013. – С. 289 – 297.
17. Кропівцова Н. І. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства / Н. І. Кропівцова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг. – 2011. – Вип. 1. – С. 261 – 268.
18. Пойда-Носик Н., Грабарчук С. Фінансові ресурси підприємства // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 96–103.
19. Колчина Н. В. Фінанси підприємств / Н. В. Колчина, Г. М. Поляк.; за ред. Н. В. Колчина. – М.: ЮНИТИ ДАНА, 2006. – 368с.
20. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави: монографія / К. В. Павлюк. – К.: “НІОС”, 2007. – 24 с.
21. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств / А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2002. – 571с
22. . Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 47. С. 227 – 283.

23. Федулова Л. І. Економіка знань : підручник / Л. І. Федулова; НАН України; Ін-т екон. та прогнозування НАН України. – К., 2009. – 600 с.
24. Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. Теорія фінансів. Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: ЦУЛ, 2010. — 576 с.
25. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2013. – Вип. 2. – С. 140 - 148.
26. Домбровська С.О. Тенденції системи формування фінансових ресурсів підприємств України та шляхи її вдосконалення / С.О. Домбровська // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Економіка, політологія, історія. – 2015. – № 2(222). – С. 42–54.
27. Білик М.Д. Фінанси підприємств [Текст]: [навч.посіб.] / М.Д.Білик. – К.: Знання, 2005. – 820 с.
28. Bohma, O.S. and Pavlova, A.S. (2012), “Features of financial resources management of domestic enterprises”, *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*. vol. 1(13), pp. 195–199.
29. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю. В. Лукіна // Фінанси України. – 2013. – № 3. – С. 113 - 118.
30. Костецький В. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств міського електротранспорту: дис. На здобуття наукового ступеня канд. економ. наук: спец. 08.00.08 гроші, фінанси і кредит / В.В. Костецький. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 250 с.
31. Довбня С. Б. Оптимізація програми фінансування підприємства / С. Б. Довбня // Сталій розвиток економіки. – 2013. – № 18. – С. 79 – 82
32. Єфремова Н. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства: їх склад та оптимізація структури / Н. Єфремова // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2013. – № 3. – С. 53 – 61.
33. Електронний журнал «Ефективна економіка». Стаття «Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства». О.В. Левкович,

Ю.М. Калашнікова. Дата публікації 2021.04.29. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8776>

34. Електронний журнал «Онлайн розрахунок фінансового стану підприємства». Стаття «Показники ліквідності», 2017 рік. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://fin-admin.com/ua/fnansovij-analz/40-pokazniki-likvdnost.html>

35. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». Стаття «Аналіз ліквідності балансу підприємства». Т.В. Польова, Ю.В. Кравцова. 2018 рік. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/35.pdf

36. Ніпіаліді. О. Оцінка фінансового становища підприємства в умовах переходу до ринкової економіки / О. Ніпіаліді // Наукові записки : зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. акад. нар. госп-ва. – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – Вип. 9. – С. 235 - 237.

37. Чупіс А. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового середовища підприємства / А. В. Чупіс. – Суми : Довкілля, 2005. – 368 с.

38. Шеремет А.Д. Фінанси підприємств: менеджмент і аналіз : навч. пос. для економ. вnz / А.Д. Шеремет. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 536 с.

39. Слюсаренко К. В. Проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств України в сучасних умовах господарювання / К. В. Слюсаренко, С. А. Британ // Молодий вчений. – 2015. – № 5 (20). – С. 84 -91.

40. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні / Є. М. Бойко // Молодий вчений. – 2016. – № 5. – С. 15-16.

41. Дропа Я.Б. Визначення оптимальної структури оборотного капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності / Я.Б. Дропа // Вісник Львівської державної фінансової академії : зб. наук. праць. – Сер.: Економічні науки. – 2005. – № 9. – С. 361-368.

42. Бланк І. А. Управление капиталом : учебный курс / І. А. Бланк. – К. : Видавництво «Ника-Центр», «Ельга», 2004. – 576 с.

43. Сініцин О. О. Фінансовий леверидж в управлінні структурою капіталу / О. О. Сініцин [Електронний ресурс] // Ефективна економіка. Електронне фахове видання. - 2014. - №9. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3334>

44. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства : економічний і фінансовий інструментарій : монографія / І. Й. Яремко. - Л. : Каменяр, 2006. - 176 с.

45. В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко Фінансовий менеджмент : підручник / за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів «Магнолія 2006». 2014 р. – 344с.

46. Фінансова звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності та звіт незалежного аудитора. АТ «Укрпошта» 31 грудня 2018 року. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.ukrposhta.ua/doc/annual-reports/Ukrposhta-2018_FS-and-audit-report-signed_ukr.pdf

47. Фінансова звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності та звіт незалежного аудитора. АТ «Укрпошта» 31 грудня 2019 року. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.ukrposhta.ua/doc/annual-reports/Ukrposhta_FS_2019_Ukr_2606.pdf

48. Фінансова звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності та звіт незалежного аудитора. АТ «Укрпошта» 31 грудня 2020 року. Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.ukrposhta.ua/doc/annual-reports/final_financial_statements_mandatory_ukr.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

АТ "Укрпошта"
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ "Укрпошта"
 Територія: Україна, м. Київ, Шевченківський р-н
 Організаційно-правова форма господарювання: Державна акціонерна компанія (товариство)
 Вид економічної діяльності: Діяльність національної пошти
 Середня кількість працівників: 70 129
 Адреса, телефон: вул. Хрещатик 22, Київ
 Одиниця виміру: тис. грн., без десяткового знаку
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Прим.	Код рядка	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
			31 грудня 2017 р.	31 грудня 2018 р.	
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи		1000	35 965		28 402
первісна вартість		1001	122 831		119 063
амортизація		1002	(86 866)		(90 661)
Незавершені капітальні інвестиції	9	1005	302 426		85 738
Основні засоби	9	1010	3 160 356		3 424 096
первісна вартість		1011	4 401 533		4 946 099
знос		1012	(1 241 177)		(1 522 003)
Інвестиційна нерухомість		1015	13 435		14 937
первісна вартість		1016	13 435		14 937
знос		1017	-		-
Інші фінансові інвестиції		1035	12 399		13 372
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	522		455
Відстрочені податкові активи		1045	-		-
Усього за розділом I		1095	3 525 103		3 567 000
II. Оборотні активи					
Запаси	10	1100	235 736		235 837
виробничі запаси		1101	136 213		159 774
незавершене виробництво		1102	-		1 081
готова продукція		1103	7 724		7 064
товари		1104	91 799		67 918
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11	1125	834 658		158 358
первісна вартість		1125,1	848 177		183 982
резерв під знецінення		1125,2	(13 519)		(25 624)
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	11	1130	24 900		22 402
з бюджетом	11	1135	15 791		25 794
у тому числі з податку на прибуток		1136	-		-
з нарахованих доходів	11	1140	3 732		5 453
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	1155	95 681		138 635
первісна вартість		1155,1	100 915		151 564
резерв під знецінення		1155,2	(5 234)		(12 929)
Грошові кошти та їх еквіваленти	12	1165	2 982 647		1 846 931
Готівка		1166	374 635		169 106
Поточні рахунки у банку		1167	2 608 012		1 677 825
Інші оборотні активи		1190	18 947		28 444
Усього за розділом II		1195	4 212 092		2 461 854
Баланс		1300	7 737 195		6 028 854

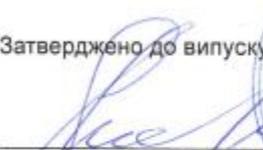
Додаток Б

АТ "Укрпошта"
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
Усі суми наведені у тисячах гривень

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (продовження)

Пасив	Прим.	Код рядка	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
			31 грудня 2017 р.	31 грудня 2018 р.	
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	14	1400	6 518 597		6 518 597
Ефект переоцінки при корпоратизації	14	1416	(5 254 038)		(5 254 038)
Нерозподілений прибуток		1420	1 534 200		1 003 366
Усього за розділом I		1495	2 798 759		2 267 925
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	28	1500	235 400		114 263
Довгострокові кредити банків		1510	-		-
Інші довгострокові зобов'язання	15	1515	27 250		72 328
Усього за розділом II		1595	262 650		186 591
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	15	1600	323 878		112 627
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	15	1610	38 189		65 993
товари, роботи, послуги	16	1615	496 625		541 590
розрахунками з бюджетом		1620	57 289		94 929
у тому числі з податку на прибуток		1621	35		14 329
розрахунками зі страхування		1625	38 906		36 285
розрахунками з оплати праці		1630	137 355		154 033
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами		1635	26 626		106 818
Нарахування та інші забезпечення	17	1660	222 557		330 188
Доходи майбутніх періодів	18	1665	286 714		364 277
Інші поточні зобов'язання	19	1690	3 047 647		1 767 598
Усього за розділом III		1695	4 675 786		3 574 338
БАЛАНС		1900	7 737 195		6 028 854

Затверджено до випуску та підписано 16 грудня 2019 року.

І. Смілянський
Генеральний директор

М. Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

Н. Сердюк
Головний бухгалтер

Додаток В

АТ "Укрпошта"
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ "Укрпошта"
 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за 2018 рік

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2018 рік	За попередній період попереднього року (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20	2000	6 791 536	5 405 784
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	21	2050	(6 364 050)	(4 917 253)
Валовий:				
Прибуток		2090	427 486	488 531
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	27	2120	43 292	271 324
Адміністративні витрати	23	2130	(817 456)	(707 764)
Витрати на збут	22	2150	(180 418)	(161 751)
Інші операційні витрати	24	2180	(130 672)	(96 231)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	-	-
Збиток		2195	(657 768)	(205 891)
Інші фінансові доходи	25	2220	154 474	35 170
Інші доходи		2240	1 309	8 097
Фінансові витрати	26	2250	(107 204)	(34 802)
Інші витрати		2270	(17 805)	(22 014)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток		2290	-	-
Збиток		2295	(626 994)	(219 440)
(Витрати) дохід з податку на прибуток	28	2300	119 213	41 960
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток		2350	-	-
Збиток		2355	(507 781)	(177 480)

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2018 рік	За попередній період попереднього року 2017 рік
1		2	3	4
Переоцінка необоротних активів		2400	-	-
Інший сукупний дохід		2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування		2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	(507 781)	(177 480)

Додаток Г

ФОРМА № 4
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2018 рік	За попередній період попереднього року 2017 рік (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Матеріальні витрати		2500	616 404	526 688
Витрати на оплату праці		2505	4 282 103	3 350 848
Відрахування на соціальні заходи		2510	1 019 201	808 216
Знос/амортизація та знецінення		2515	291 710	210 357
Інші операційні витрати		2520	1 171 151	899 765
Собівартість реалізованих товарів		2530	112 027	87 125
Разом		2550	7 492 596	5 882 999

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2018 рік	За попередній період попереднього року 2017 рік
1		2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	-	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій		2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію		2650	-	-

Затверджено до випуску та підписано 16 грудня 2019 року.

І. Смілянський
 Генеральний директор

М. Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

Н. Сердюк
 Головний бухгалтер

Додаток Д

АТ "Укрпошта"
Звіт про рух грошових коштів
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ "Укрпошта"
Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
за 2018 рік

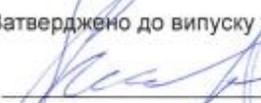
Форма №3

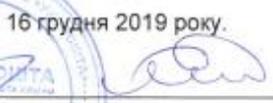
Код за ДКУД 1801004

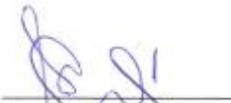
Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1		2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Збиток до оподаткування		3500	(626 994)	(219 440)
Коригування на:				
Знос, амортизацію та знецінення необоротних активів		3505	291 710	210 357
Збільшення забезпечень		3510	185 194	136 753
Прибуток від нерезалізованих курсових різниць		3515	(11 603)	(116 918)
Прибуток від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій		3520	(3 475)	-
Припинення визнання зобов'язань на окупованих територіях та в Криму		3527	-	(111 846)
Фінансові витрати	26	3540	107 204	34 802
Фінансові доходи	25	3524	(154 474)	(35 170)
(Збільшення) зменшення оборотних активів		3550	614 522	(155 214)
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань		3560	(1 117 489)	1 955 852
Рух коштів у результаті операційної діяльності		3570	(715 405)	1 699 176
Сплачений податок на прибуток		3580	-	(10 046)
Проценти сплачені		3585	(25 874)	(5 963)
Чистий рух коштів від операційної діяльності		3195	(741 279)	1 683 167
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Проценти отримані		3215	38 589	35 170
Витрачання на придбання:				
основних засобів та нематеріальних активів		3260	(198 198)	(300 870)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		3295	(159 609)	(265 700)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Облігації випущені		3305	104 308	4 700
Дивіденди сплачені		3355	-	-
Погашення зобов'язань за договорами фінансової оренди		3365	(64 858)	-
Погашення кредитів		3390	(285 881)	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності		3395	(246 431)	4 700
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		3400	(1 147 319)	1 422 167
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року		3405	2 982 647	1 559 413
Вплив змін курсів обміну		3410	11 603	1 067
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець року	12	3415	1 846 931	2 982 647

Протягом 2018 року негрошова інвестиційна і фінансова діяльність представлена придбанням транспортних засобів на умовах фінансової оренди в сумі 137 914 тисяч гривень (у 2017 році – 68 010 тисяч гривень).

Затверджено до випуску та підписано 16 грудня 2019 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М. Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 Н. Сердюк
 Головний бухгалтер

Додаток Е

АТ "Укрпошта"
Звіт про зміни капіталу
 Усі суми наведені у тисячах гривень

АТ "Укрпошта"
Звіт про зміни капіталу
за 2018 рік
Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Ефект переоцінки при корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року	4000	6 518 597	(5 254 038)	1 534 200	2 798 759
Зміна облікової політики (1)	4005	-	-	(8 760)	(8 760)
Виправлення помилок	4010	-	-	(14 293)	(14 293)
Скоригований залишок на початок року	4095	6 518 597	(5 254 038)	1 511 147	2 775 706
Чистий збиток за звітний період	4100	-	-	(507 781)	(507 781)
Разом змін у капіталі	4295	-	-	(507 781)	(507 781)
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	1 003 366	2 267 925

(1) Докладну інформацію про запровадження МСФЗ 9 розкрито у Примітці 5.

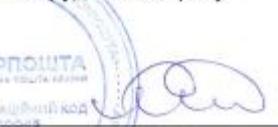
Звіт про зміни капіталу
за 2017 рік
Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Ефект корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року	4000	1 264 559	-	1 711 680	2 976 239
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	1 264 559	-	1 711 680	2 976 239
Чистий збиток за звітний період	4100	-	-	(177 480)	(177 480)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-
Реорганізація компанії:	4240	5 254 038	(5 254 038)	-	-
Розподіл капіталу		-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	5 254 038	(5 254 038)	(177 480)	(177 480)
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	1 534 200	2 798 759

Затверджено до випуску та підписано 16 грудня 2019 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М. Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 Н. Сердюк
 Головний бухгалтер

Додаток Ж

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»
 Територія: Україна, м. Київ, Шевченківський р-н
 Організаційно-правова форма господарювання: Державна акціонерна компанія (товариство)
 Вид економічної діяльності: Діяльність національної пошти
 Середня кількість працівників: 64 655
 Адреса, телефон: вул. Хрещатик 22, Київ
 Одиниця виміру: тис. грн., без десяткового знаку
 Складено (зробити позначку "V" у відповідній клітинці):
 за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Прим.	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
		Код рядка	31 грудня 2018 р.	31 грудня 2019 р.
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи		1000	28 402	25 037
первісна вартість		1001	119 063	119 590
амортизація		1002	(90 661)	(94 553)
Незавершені капітальні інвестиції	9	1005	85 738	38 416
Основні засоби	9	1010	3 424 096	3 305 771
первісна вартість		1011	4 946 099	5 066 378
знос		1012	(1 522 003)	(1 760 607)
Інвестиційна нерухомість	9	1015	14 937	187 724
первісна вартість		1016	14 937	187 724
знос		1017	-	-
Інші фінансові інвестиції		1035	13 372	13 816
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	455	288
Відстрочені податкові активи		1045	-	-
Усього за розділом I		1095	3 567 000	3 571 052
II. Оборотні активи				
Запаси	10	1100	235 837	195 381
виробничі запаси		1101	159 774	123 546
незавершене виробництво		1102	1 061	2 606
готова продукція		1103	7 064	8 422
товари		1104	67 918	60 807
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11	1125	158 358	275 050
первісна вартість		1125,1	183 962	307 690
резерв під знецінення		1125,2	(25 624)	(32 640)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	11	1130	22 402	19 097
з бюджетом	11	1135	25 794	10 143
у тому числі з податку на прибуток		1136	-	-
з нарахованих доходів	11	1140	5 453	8 335
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	1155	138 635	126 678
первісна вартість		1155,1	151 564	144 050
резерв під знецінення		1155,2	(12 929)	(17 372)
Грошові кошти та їх еквіваленти	12	1165	1 846 931	3 675 137
Готівка		1166	169 106	210 346
Поточні рахунки у банку		1167	1 677 825	3 464 791
Інші оборотні активи		1190	26 444	26 482
Усього за розділом II		1195	2 461 854	4 336 303
Баланс		1300	6 028 854	7 907 355

1

Примітки на сторінках 7-47 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

Додаток 3

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Баланс (Звіт про фінансовий стан) (продовження)

Пасив	Прим.	Форма № 1 Код рядка	Код за ДКУД	1801001
			31 грудня 2018 р.	31 грудня 2019 р.
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	14	1400	6 518 597	6 518 597
Ефект переоцінки при корпоратизації	14	1416	(5 254 038)	(5 254 038)
Нерозподілений прибуток		1420	1 003 366	1 287 116
Усього за розділом I		1495	2 267 925	2 551 675
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	28	1500	114 263	208 119
Довгострокові кредити банків		1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	15	1515	72 328	196 745
Усього за розділом II		1595	186 591	404 864
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	15	1600	112 627	41 939
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	15	1610	65 893	98 902
товари, роботи, послуги	16	1615	541 590	541 110
розрахунками з бюджетом		1620	94 929	94 574
у тому числі з податку на прибуток		1621	14 329	124
розрахунками зі страхування		1625	36 285	49 526
розрахунками з оплати праці		1630	154 033	179 259
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами		1635	106 818	50 972
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з акціонером	14	1640	-	121 607
Нарахування та інші забезпечення	17	1660	330 188	424 173
Доходи майбутніх періодів	18	1665	364 277	401 630
Інші поточні зобов'язання	19	1690	1 767 598	2 947 124
Усього за розділом III		1695	3 574 338	4 950 816
БАЛАНС		1900	6 028 854	7 907 355

Додаток К

АТ «Укрпошта»
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за 2019 рік

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20	2000	7 777 843	6 635 591
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	21	2050	(6 596 957)	(6 207 604)
Валовий:				
Прибуток		2090	1 180 886	427 987
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	27	2120	713 311	179 319
Адміністративні витрати	23	2130	(1 014 143)	(915 553)
Витрати на збут	22	2150	(188 026)	(238 767)
Інші операційні витрати	24	2180	(190 374)	(110 754)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	501 654	-
Збиток		2195	-	(657 768)
Інші фінансові доходи	25	2220	91 419	154 474
Інші доходи		2240	2 579	1 309
Фінансові витрати	26	2250	(74 048)	(107 204)
Інші витрати		2270	(22 391)	(17 805)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток		2290	499 213	-
Збиток		2295	-	(626 994)
(Витрати) дохід з податку на прибуток	28	2300	(93 856)	119 213
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток		2350	405 357	-
Збиток		2355	-	(507 781)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року - 2018 рік
1		2	3	4
Переоцінка необоротних активів		2400	-	-
Інший сукупний дохід		2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування		2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	405 357	(507 781)

3

Примітки на сторінках 7-47 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

Додаток Л

АТ «Укрпошта»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Усі суми наведені у тисячах гривень

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
(продовження)

Форма № 2

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року (після зміни презентації - див. Прим. 3)
1		2	3	4
Матеріальні витрати		2500	555 274	616 404
Витрати на оплату праці		2505	4 691 193	4 282 103
Відрахування на соціальні заходи		2510	1 105 498	1 019 201
Знос/амортизація		2515	290 590	291 710
Інші операційні витрати		2520	1 252 050	1 151 233
Собівартість реалізованих товарів		2530	94 895	112 027
Разом		2550	7 989 500	7 472 678

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року - 2018 рік
1		2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій		2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій		2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію		2650	-	-

Затверджено до випуску та підписано 26 червня 2020 року.

Додаток М

АТ «Укрпошта»
Звіт про рух грошових коштів
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»
 Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
 за 2019 рік

Форма №3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2019 рік	За попередній період попереднього року - 2018 рік
1		2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Прибуток/(збиток) до оподаткування		3500	499 213	(626 994)
Коригування на:				
Знос, амортизацію та знецінення необоротних активів		3505	290 590	291 710
Збільшення забезпечень		3510	131 338	185 194
Прибуток від неревалізованих курсових різниць		3515	76 812	(11 603)
Збиток/(прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій		3520	4 227	(3 475)
Фінансові витрати	26	3540	74 048	107 204
Фінансові доходи	25	3524	(91 419)	(154 474)
(Збільшення)/зменшення оборотних активів		3550	(46 243)	614 522
Збільшення/(зменшення) поточних зобов'язань		3560	1 161 312	(1 117 489)
Рух коштів у результаті операційної діяльності		3570	2 099 878	(715 405)
Сплачений податок на прибуток		3580	(1 003)	-
Проценти сплачені		3585	(90 146)	(25 874)
Чистий рух коштів від операційної діяльності		3195	2 048 729	(741 279)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Проценти отримані		3215	86 548	38 589
Витрачання на придбання основних засобів та нематеріальних активів		3260	(37 003)	(198 198)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		3295	49 545	(159 609)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Облігації випущені/(погашені)		3305	(70 598)	104 308
Дивіденди сплачені		3355	-	-
Погашення зобов'язань з оренди (погашення зобов'язань за договорами фінансової оренди у 2018 році)		3385	(98 665)	(64 858)
Погашення кредитів		3390	(23 993)	(285 881)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності		3395	(193 256)	(246 431)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		3400	1 905 018	(1 147 319)
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року		3405	1 846 931	2 982 647
Вплив змін курсів обміну		3410	(76 812)	11 603
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець року	12	3415	3 675 137	1 846 931

Затверджено до випуску та підписано 26 червня 2020 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М. Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 І. Куц
 Головний бухгалтер

Додаток Н

АТ «Укрпошта»
Звіт про зміни капіталу
Усі суми наведені у тисячах гривень

АТ «Укрпошта»
Звіт про зміни капіталу
за 2019 рік

Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Ефект переоцінки при корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року	4000	6 518 597	(5 254 038)	1 003 366	2 267 925
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	6 518 597	(5 254 038)	1 003 366	2 267 925
Чистий прибуток за звітний період	4100	-	-	405 357	405 357
Поточна кредиторська зборгованість за розрахунками з акціонером (Примітка 14)	4215	-	-	(121 607)	(121 607)
Разом змін у капіталі	4295	-	-	283 750	283 750
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	1 287 116	2 551 675

Звіт про зміни капіталу
за 2018 рік

Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Ефект переоцінки при корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року	4000	6 518 597	(5 254 038)	1 534 200	2 798 759
Зміна облікової політики	4005	-	-	(8 760)	(8 760)
Виправлення помилок	4010	-	-	(14 293)	(14 293)
Скоригований залишок на початок року	4095	6 518 597	(5 254 038)	1 511 147	2 775 706
Чистий збиток за звітний період	4100	-	-	(507 781)	(507 781)
Разом змін у капіталі	4295	-	-	(507 781)	(507 781)
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	1 003 366	2 267 925

Затверджено до випуску та підписано 26 червня 2020 року.

Д. П.

Додаток П

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»
 Територія: Україна, м. Київ, Шевченківський р-н
 Організаційно-правова форма господарювання: Державна акціонерна компанія (товариство)
 Вид економічної діяльності: Діяльність національної пошти
 Середня кількість працівників: 63 856
 Адреса, телефон: вул. Хрещатик 22, Київ
 Одиниця виміру: тис. грн., без десяткового знаку
 Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
 за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Прим.	Код рядка	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
			31 грудня 2019 р.	31 грудня 2020 р.	
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи		1000	25 037		18 695
первісна вартість		1001	119 590		115 114
амортизація		1002	(94 553)		(96 419)
Незавершені капітальні інвестиції	9	1005	38 416		65 889
Основні засоби	9	1010	3 305 771		3 410 581
первісна вартість		1011	5 066 378		5 401 367
знос		1012	(1 760 607)		(1 990 786)
Інвестиційна нерухомість	9	1015	187 724		117 377
первісна вартість		1016	187 724		120 829
знос		1017	-		(3 452)
Інші фінансові інвестиції		1035	13 816		17 925
Довгострокова дебіторська заборгованість		1040	288		209
Відстрочені податкові активи		1045	-		-
Усього за розділом I		1095	3 571 052		3 630 676
II. Оборотні активи					
Заласи	10	1100	195 381		225 554
виробничі запаси		1101	123 546		161 138
незавершене виробництво		1102	2 606		4 170
готова продукція		1103	8 422		11 518
товари		1104	60 807		48 728
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	11	1125	275 050		335 516
первісна вартість		1125.1	307 690		371 650
резерв під знецінення		1125.2	(32 640)		(36 134)
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	11	1130	19 097		24 818
з бюджетом	11	1135	10 143		17 207
у тому числі з податку на прибуток		1136	-		13 270
з нарахованих доходів	11	1140	8 335		8 785
Інша поточна дебіторська заборгованість	11	1155	126 678		97 356
первісна вартість		1155.1	144 050		118 956
резерв під знецінення		1155.2	(17 372)		(21 600)
Поточні фінансові інвестиції	12	1160	-		195 095
Грошові кошти та їх еквіваленти	12	1165	3 675 137		5 246 112
Готівка		1166	210 346		493 831
Поточні рахунки у банку		1167	3 464 791		4 752 281
Інші оборотні активи		1190	26 482		29 695
Усього за розділом II		1195	4 336 303		6 180 138
III. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	9	1200	-		98 659
Баланс		1300	7 907 355		9 909 473

Додаток Р

АТ «Укрпошта»
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 Усі суми наведені у тисячах гривень

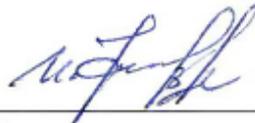
Баланс (Звіт про фінансовий стан) (продовження)

Пасив	Прим.	Форма № 1 Код рядка	Код за ДКУД	1801001
			31 грудня 2019 р.	31 грудня 2020 р.
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	14	1400	6 518 597	6 518 597
Ефект переоцінки при корпоратизації	14	1416	(5 254 038)	(5 254 038)
Нерозподілений прибуток		1420	1 287 116	1 321 490
Усього за розділом I		1495	2 551 675	2 586 049
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	28	1500	208 119	201 646
Довгострокові кредити банків	15	1510	-	65 878
Інші довгострокові зобов'язання	15	1515	196 745	343 910
Усього за розділом II		1595	404 864	611 434
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	15	1600	41 939	264 395
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	15	1610	98 902	168 707
товари, роботи, послуги	16	1615	541 110	1 103 112
розрахунками з бюджетом		1620	94 574	99 315
у тому числі з податку на прибуток		1621	124	-
розрахунками зі страхування		1625	49 526	55 484
розрахунками з оплати праці		1630	179 259	205 345
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами		1635	50 972	259 671
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з акціонером	14	1640	121 607	49 477
Нарахування та інші забезпечення	17	1660	424 173	502 007
Доходи майбутніх періодів	18	1665	401 630	413 663
Інші поточні зобов'язання	19	1690	2 947 124	3 590 814
Усього за розділом III		1695	4 950 816	6 711 990
БАЛАНС		1900	7 907 355	9 909 473

Затверджено до випуску та підписано 27 квітня 2021 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М.Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 І. Куц
 Головний бухгалтер

Додаток С

АТ «Укрпошта»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2020 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період -2019 (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	20	2000	9 182 437	7 777 843
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	21	2050	(7 774 565)	(6 596 957)
Валовий:				
Прибуток		2090	1 407 872	1 180 886
Збиток		2095	-	-
Інші операційні доходи	27	2120	261 678	747 012
Адміністративні витрати	23	2130	(1 136 999)	(1 014 143)
Витрати на збут	22	2150	(211 367)	(188 026)
Інші операційні витрати	24	2180	(135 574)	(200 796)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
Прибуток		2190	185 610	524 933
Збиток		2195	-	-
Інші фінансові доходи	25	2220	94 517	91 419
Інші доходи	28	2240	68 959	2 579
Фінансові витрати	26	2250	(96 313)	(74 048)
Інші витрати	29	2270	(45 477)	(45 670)
Фінансовий результат до оподаткування:				
Прибуток		2290	207 296	499 213
Збиток		2295	-	-
(Витрати) дохід з податку на прибуток	30	2300	(42 373)	(93 856)
Чистий фінансовий результат:				
Прибуток		2350	164 923	405 357
Збиток		2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період попереднього року - 2019 рік
1		2	3	4
Переоцінка необоротних активів		2400	-	-
Інший сукупний дохід		2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування		2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом		2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування		2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)		2465	164 923	405 357

Додаток Т

АТ «Укрпошта»

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Усі суми наведені у тисячах гривень

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
(продовження)

Форма № 2

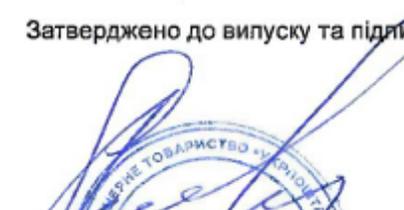
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період - 2019 (після зміни презентації – див. Прим. 3)
1		2	3	4
Матеріальні витрати		2500	520 443	555 274
Витрати на оплату праці		2505	5 280 313	4 691 193
Відрахування на соціальні заходи		2510	1 237 219	1 105 498
Знос/амортизація		2515	354 882	267 311
Інші операційні витрати		2520	1 772 916	1 285 751
Собівартість реалізованих товарів		2530	92 732	94 895
Разом		2550	9 258 505	7 999 922

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період попереднього року - 2019 рік
1		2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій		2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій		2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію		2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію		2650	-	-

Затверджено до випуску та підписано 27 квітня 2021 року.

І. Смілянський
Генеральний директор

М.Палій
Заступник генерального
директора з фінансових
питань

І. Куц
Головний бухгалтер

Додаток У

АТ «Укрпошта»
Звіт про рух грошових коштів
 Усі суми наведені у тисячах гривень

Підприємство: АТ «Укрпошта»
 Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
 за 2020 рік

Форма №3

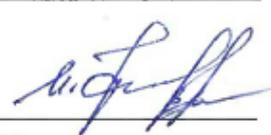
Код за ДКУД 1801004

Стаття	Прим.	Код рядка	За звітний період - 2020 рік	За попередній період - 2019 рік
1		2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Прибуток/(збиток) до оподаткування		3500	207 296	499 213
Коригування на:				
Знос, амортизацію та знецінення необоротних активів		3505	364 271	290 590
Збільшення забезпечень		3510	96 220	131 338
(Прибуток)/ збиток від нереалізованих курсових різниць		3515	(2 295)	76 812
Збиток/(прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій		3520	(67 793)	4 227
Фінансові витрати	26	3540	96 313	74 048
Фінансові доходи	25	3524	(94 517)	(91 419)
(Збільшення)/зменшення оборотних активів		3550	(80 903)	(46 243)
Збільшення/(зменшення) поточних зобов'язань		3560	1 450 923	1 123 959
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів		3566	12 033	37 353
Рух коштів у результаті операційної діяльності		3570	1 981 548	2 099 878
Сплачений податок на прибуток		3580	(62 239)	(1 003)
Проценти сплачені		3585	(87 413)	(50 146)
Чистий рух коштів від операційної діяльності		3195	1 831 896	2 048 729
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від реалізації необоротних активів		3205	94 188	-
Проценти отримані		3215	92 740	86 548
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	12	3255	(195 095)	-
необоротних активів		3260	(104 321)	(37 003)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		3295	(112 488)	49 545
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Облігації випущені/(погашені)		3305	310 135	(70 598)
Дивіденди сплачені		3355	(202 679)	-
Погашення зобов'язань з фінансової оренди		3365	(227 484)	(98 665)
Погашення кредитів		3390	(30 700)	(23 993)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності		3395	(150 728)	(193 256)
Чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		3400	1 568 680	1 905 018
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на початок року		3405	3 675 137	1 846 931
Вплив змін курсів обміну		3410	2 295	(76 812)
Залишок грошових коштів та їх еквівалентів на кінець року	12	3415	5 246 112	3 675 137

Затверджено до випуску та підписано 27 квітня 2021 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М.Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 І. Куц
 Головний бухгалтер

Додаток Ф

АТ «Укрпошта»
Звіт про зміни капіталу
 Усі суми наведені у тисячах гривень

АТ «Укрпошта»
Звіт про зміни капіталу
за 2020 рік

Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (лайвовий) капітал	Ефект переоцінки при корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року	4000	6 518 597	(5 254 038)	1 287 116	2 551 675
Чистий прибуток за звітний період	4100	-	-	164 923	164 923
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства (Примітка 14)	4215	-	-	(130 549)	(130 549)
Разом змін у капіталі	4295	-	-	34 374	34 374
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	1 321 490	2 586 049

Звіт про зміни капіталу
за 2019 рік

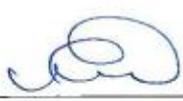
Форма № 4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (лайвовий) капітал	Ефект переоцінки при корпоратизації	Нерозподілений прибуток	Разом
1	2	3	4	5	6
Залишок на початок року	4000	6 518 597	(5 254 038)	1 003 366	2 267 925
Чистий прибуток за звітний період	4100	-	-	405 357	405 357
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства (Примітка 14)	4215	-	-	(121 607)	(121 607)
Разом змін у капіталі	4295	-	-	283 750	283 750
Залишок на кінець року	4300	6 518 597	(5 254 038)	1 287 116	2 551 675

Затверджено до випуску та підписано 27 квітня 2021 року.

 І. Смілянський
 Генеральний директор

 М.Палій
 Заступник генерального
 директора з фінансових
 питань

 І. Куц
 Головний бухгалтер